

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

Tractatus II. De Censura ob percussione[m] Clerici, atque de eius
Absolutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

TRACTATUS SECVNDVS

De Censura ob Clerici percussione, atque de ejus Absolutione.

RESOLVTIO PRIMA.

*Quisnam dicatur manum violentam in Clericum injicere?
Et quis verò excusetur ab incursione hujus censuræ?
Pro quibus in textu hujus Res. diversi casus adducuntur.
Ex p.9. tr.4. Ref.17.*

In cap. Si quis, suadente, 17. quæst. 4. ita scribitur: si quis, suadente Diabolo, hujus sacrilegi reatum incurrit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit, anathematiz vinculo subiacet. Et nullus Episcoporum presumat absolvere, (nisi mortis urgente periculo,) donec apostolico conspectui presentetur, & ejus mandatum suscipiat. Fuitque hæc excommunicatio lata ab Innoc. II. in Concilio Lateranensi.

2. Et, quia materia ista est quotidiana, selectiores quæstiones ad elucidationem supradicti textus discutiam. Et ideo ad dubium propositum respondeo, quod necessarium est, in injuriam hanc in facto, seu opere consistentem, physicè contingere personam Ecclesiasticam, vel res adherentes illi; alioquin vim inferens, hac censura non erit ligatus: quia, cum violentas manus in Clericum non injecerit, hac censura vinciri non potest, quæ solum lata est contra injicientes violentas manus; & donec actio exterior non consummatur sub ea proprietate, quam verba legis requirunt, in censuram non incurritur: nam in poenalis verba accipienda sunt secundum propriam significationem, cap. Ex litteris de sponsalibus, l. Non aliter de legat. 3. & solum actionem exteriorem Ecclesia punit, cum ipsa de occultis non judicet c. Sicut ejus s. fin. & c. Tua nos, s. fin. de fin. Vnde hac censura non ligatur ille, qui per sola verba contumeliosa in injuriam infert Clerico. Nec iste, qui animo percutiendi proijcit in Clericum lapidem, si lapis, nec personam, nec vestes Clerico adherentes tangeret, quia physicè Clericum non percuteret. Debeturque hæc externa actio esse talis, ut ex vi sua sufficiat ad peccatum mortale: quoniam, cum Ecclesia solum actum exteriorem puniat, actus ipse debet esse mortalis: quia poena excommunicationis non afficit, dum minime adest peccatum mortale exteriore. Quapropter, si quis ita leviter percuteret Clericum, ut ex vi sua talis percussio non sit mortalis, sic percussus non incurreret hanc censuram, quamvis habuerit animum percutiendi graviter ex quo constat, hoc esse intelligendum, quando percussio ex genere suo est ita parva, ut illato laico non sit mortalis, scilicet respectu ipsius percussoris: quamvis respectu intentionis mortalis fuerit. Quæ autem percussio dicenda sit parva, seu levis, inferius declarabo. Et quia violenta est majoris rei impetus, qui repelli non potest, l. 2. ff. de eo quod met. caus. violentas manus in aliquem injicimus, non solum quando illum percutimus; sed etiam quando ab eo aliquid violenter auferimus. Non sufficit tamen, ut in censuram incidamus, solus animus inferendi vim per supradicta: quamvis sufficiat ad rapinam committendam. Nec sufficit ablatio si fiat sine violentia, etiam si res, quæ auferitur, ipsius Clerici personæ adhæreat, ut puta, si quis ex loculo, quem gestat Clericus, occulte nummos tolleret, quamvis præcisio loculi in-

terveniat; talis enim rei ablatio, & præcisio non ad violentiam, sed ad furtum pertinet, & censura hæc non ob furtum, sed ob violentam manuum injectionem illaqueat. At, si quis violentiam inferendo, solummodo rem Clerico adherentem percuteret, puta, vestem, hac censura ligatur: quia violentia censetur facta personæ: & ita tenet Gloss. fin. in dicto cap. Si quis, suadente, & in capite. Si quis pulsatus, de poenitentia, distinctione prima. Et cum manus sit instrumentum aptius ad percutiendum, & violentiam inferendam, & frequentius hæc manu fiant, ideo textus de violenta manuum injectione solummodo verba facit; sed in illa comprehenduntur omnes corporis partes, quibus violentia inferri potest cujusmodi sunt dentes, brachia, pedes, genua, & alia. Nec violenta hæc manuum injectio, quoad effectum incurrendi in hanc censuram necessariò requiritur, ut immediate fiat; sed satis erit, si fiat aliquo instrumento mediante, dummodo instrumentum illud Clerici, vel Monachi personam, vel rem ei adherentem tangat: ut puta, si fiat ense, baculo, lapide, vel per asperisionem pulveris, aquæ, vel salivæ, vel alterius rei: nam manu, sive alio membro sit, quidquid aliquo instrumento mediante ab ipsa manu, vel membro sit, & quia, juxta vulgarem regulam, qui est causa causæ, est causa causati. Et quoniam hæc violenta manuum injectio, quasi metaphora quedam est, qua omne corporale damnum significatur, cum violentia sine læsione corporali inferri possit, ut ex illo textu notat Panormit. in c. Nuper, not. 3. de sent. excom. in hunc Canonem incidit, non solum qui violentas manus in Clericum injicit, sed etiam qui sine manuum injectione in corpus facta, aliquod nocumentum illi cum injuria infert, vel causat; nimirum, detrudendo illum in carcerem, ut in cap. Nuper, & in cap. Contingit, l. primo, de sent. excom. nam etiam citra corporalem læsionem violentia sæpius circa Clericos nequitur perpetratur, ut dicit text. in d. cap. Nuper de sent. excom. Vnde fit, ut hac censura ligetur ille, qui Clericum in aliquo loco includit, ita ut inde, nisi cum pudore exire non possit; aut frænus equi manus admoveat, aut discindit cingulum, aut eum adeo furiosè persequitur, ut cogatur se præcipitare, aut aliud malum ad se liberandum subire, secus autem erit, si fugiens casu caderet. Imò, quia violentia non solum armis inferitur, ut in l. i. ff. de leg. Jul. de vi publ. sed etiam per omne id, quod potest nocere, arg. l. Armato, ff. ad leg. Jul. de vi publ. hac censura etiam illi ligantur, qui Clericum veneno necarent, vel molestiam illi inferrent, quamvis furtivè, & absque exteriori violentia hoc facerent. Et hæc omnia latè asserit & explicat Leone de censur. recoll. 5. a. n. 130. Qui n. 146. & 147. optimè observat, comprimentem pallium, seu tunicam Clerici, vel Religiosi, asserendo: Si non esses Clericus; & Religiosus, te caderem, incidere in censuram: sicuti si quis impelleret in Clericum personam laicam, quæ Clericum cõprimeret, incurreret quidem in censuram; sed non laicus, qui proximè Clericum compressit: secus autem dicendum est de illo, qui deturparet portas, & fenestras Clerici apponendo ibi cornua, vel, ut vulgò dicitur, li Cornusel, vel, Magriata; talis enim non incurreret in censuram, ut notat idem Leone, n. 153.

Sup. hoc lege doctrinam s. not. seq. & inf. in ref. 9. s. 1. l. in 8. & vers. qui a qui animo.

Sup. hoc & seq. usque ad not. seq. lege inf. doctrinam s. 1. ref. 32. & vers. not. præteritæ hujus Res.

Sup. hoc & seq. usque annot. seq. lege doctrinam ref. & s. annot. præteritæ.

Sup. hoc inf. in primis lin. ref. 32.

Sup. hoc latè inf. in ref. 31.

Quis verò excusetur ab incursione hujus censuræ, dico, quod quoties ex circumstantia personæ percussæ, vel ex modo percussione, percussio non censetur graviter injuriosa clericali statui; locus huic censuræ non est. Ob circumstantiam personæ excusat Sotus in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. casu 2. §. Cum verò, pueros Clericos rixantes, & se invicem percutientes pugno, etiam in templo, ita ut sanguis è naribus eliciatur, quia plerumque hæc injuria inter ipsos levis censetur, tamen aliquando gravis esse solet, argum. cap. ult. de sent. excomm. quod ex circumstantiis colligendum est, ut bene advertit Coninch disp. 14. dub. 1 §. n. 190. Layman lib. 1. Summ. tr. 5. p. 2. cap. 5. n. 8. vers. Altera. Molina tract. 3. disp. 51. in fine. Ex modo percussione excusantur ab hac censura, primò, qui ex subita passione, animo non plenè advertente, vel à fortiori, causa joci, & ludi Clericum percutiunt: nam esto percussio aliàs gravis esset, modus quo contingit gravitatem dimittit, ne culpam mortalem attingat, néve censuram contrahat, argum. cap. 1. de sent. excomm. & docet Suarez disp. 22. sect. 1. n. 50. Molina tr. 3. disp. 51. n. 7. & 8. Coninch disp. 14. dub. 1 §. n. 190. Bonacina disp. 2. de cens. practico. q. 3. punct. 6. sect. 4. n. 3. Layman lib. 1. Summ. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 8. & alij. Secundò, excusantur ignorantēs probabiliter Clericum esse quem percutiunt, quia hæc excommunicatio non propter percussione in iustam; sed propter percussione sacrilegam, statui clericali injuriosam, statuitur: at stante ignorantia probabiliter Clericatus, cessat injuria ut, ut manifestè colligitur ex cap. Si vero el. 2. de sent. excomm. ubi excusatur ab excommunicatione percussor Clerici comam nutrientis: quia probabiliter existimare poterat percussor Clericum non esse, ut multis relatis docet Sanchez lib. 9. de matrim. disp. 32. n. 41. quod ad eò verum est, ut, esto, sic Clericum ignoranter percutientes darent operam rei illicitæ, nullatenus in hanc censuram incurrerent; qui comparatione status clericalis immunes à culpa sunt: ut bene tradit Navarrus c. 27. n. 80. Covarruvias cap. Alma mater. 1. p. §. 10. n. 16. Molina disp. 53. n. 1. quimò, esto, animum habent percutiendi Clericum: si tamen probabiliter ignorabant Clericum esse, quem percutiunt, ab hac excommunicatione liberantur, (quidquid in contrarium dicat Covarruvias disto §. 10. n. 15.) quia non ob parvum effectum hæc injungitur excommunicatio, sed ob externam sacrilegam manuum injectionem. Vt notavit Molina dista disp. 53. n. 2. & 3. Suarez disp. 22. sect. 1. n. 54. Coninch dub. 1 §. n. 197. quod si Joannem Clericum credas te percutere; at percutis Paulum Clericum: excommunicatione innodaris: quia hæc non imponitur ob percussione hujus vel illius, sed ob Clerici voluntariam percussione. At eo casu Clericum percusit voluntariè, cum percussus habitum, & tonsuram clericalem gesserit, & verè Clericus sit: tamen non sit is Clericus, quem tu percutere intendebas. Secus esset, si Paulus percussus nullatenus se Clericum repræsentaret: eò quod in habitu laicali incedebat, quo Ioannes Clericus utebatur: quia ea actio exterior non est voluntariè sacrilega, & clericali statui injuriosa: quippe invincibiliter ignotas Clericum esse, quem percusisti, casu, & quod Ioannes non sit, quem percutere intendebas. Vt rectè tradit Molina disp. 53. n. 2. Layman lib. 1. Summ. tr. 5. part. 2. c. 5. n. 8. Coninch disp. 14. dub. 1 §. in fine. Suarez disp. 22. sect. 1. n. 54. Et hæc sufficiat generaliter dixisse. Vnde ad casus particulares deveniamus.

RESOL. II.

An in percussione Clerici detur parvitas materiæ ad ex-

cusandam excommunicationem, licet facta fuerit injuriosius pravo animo, & mortaliter peccaminosa? Idem dicendum est de quovis alio opere, cui annexa est excommunicatio, si opus externum est tantum veniale, & leve, licet internum fuerit mortale. Ex part. 5. tr. 5. Ref. 65.

§. 1. **R**espondeo affirmativè cum Porcel in dubio Regular. ver. excommunicatio, n. 11. ubique ait. Percussit quis Clericum pravo animo; ita ut ex parte operis percussio fuit levis, & venialis, an ob tantam percussione incurratur excommunicatio? & respondet negativè, & addit hoc idem dicendum esse, quovis alio opere, cui annexa est excommunicatio, si opus externum fuit tantum veniale, & leve, licet internum fuerit mortale: & ratio est, quia Ecclesia non excommunicat actus externos, sed externos, & requiritur ut actus externus sit de se gravis. Ita Porcel, qui citat pro hac sententia Sanchez in Summa tom. 1. lib. 2. c. 8. n. 7.

RESOL. III.

An si quis percuteret Clericum pugno, vel baculo non, vel altero idem, incurrat in censuram Canonis, si quis ludente Diabolo?

Et quam parvitas materiæ excuset ab incurfione hujus censuræ pro percussione Clerici?

Et docetur, quod si aliquis pugno percuteret Clericum in Schola publica, ista levis percussio ratione loci efficitur gravis, & ideo talis percussio in hoc casu non posset absolvi ab Episcopo, sed accedere debet ad Sedem Apostolicam.

Et cursum alij diverfij casus adducuntur pro percussione Clerici tangente injuriosè illum spue, aqua, pio, guttore; vel si quis eriperet de manu Clerici violenter scripturam, librum, vel ejiceret de capite ejus virrum, aut tangit pectus, vel tunicam, &c. Ex part. 10. tr. 14. & Misc. 4. Ref. 38. alias 36.

§. 1. **N**egativè respondet Marcus Vidal, in Area Theologia Moralis, tit. de Censuris, inquisit. 5. num. 3. & seqq. ubi firmat hanc conclusionem, ut quilibet Confessarius etiam non privilegiatus, possit in Conscientiæ foro absolvere Clerici Percussorem, quando percussio est levis ex seipsa, etiam consideratis circumstantiis omnibus, quamvis aliàs ex prava intentione percutientis, sit peccatum mortale. Probatur; quia datur parvitas materiæ excusans ab Excommunicatione in Clerici percussione. Etiam si habetur prava intentio: ergò habetur hæc parvitas materiæ, quando percussio est levis; & inferat tantum parvum nocumentum, sicuti id verificatur in futuro & in quolibet alio opere admittente parvitatem materiæ: ergo quando percussio est levis secundum se nunquam incurratur Excommunicatio. Ideo qui percutit Clericum cum baculo leviter, palma, pugno, uno, vel altero idem, & his similibus, quamvis effectus odij, & pravo animo, non incurrat Excommunicationem Canonis, si quis, nam hujusmodi percussiones censentur secundum se leves, cum non inferant gravem injuriam, neque grave nocumentum.

2. Sed obijciunt: Percussio Clerici baculo, palma, pugno, arundine, & hujusmodi non dicitur levis, quia fit sine mortali peccato, sed respectu enormis levis censetur: ergo cum hæc percussio, etiam quoad externam actionem sit culpa mortalis, sequitur quod per illam contrahitur excommunicatio Canonis si quis, ac ideo non potest absolvi à quolibet Confessario: igitur facta Conclusio.

conclusio. Respondetur, quod talis percussio, quamvis sit conjuncta cum peccato mortali, ratione prave intentionis percussantis, non ex hoc valet inferre, quod ipsa, vt talis habeat malitiam mortalis culpæ, cum inferat tantum leuem injuriam, & paruum nocumentum, idè erit semper venialis, & per consequens non incurritur excommunicatio. Canonis quæ ex suo esse quidditativo exigit lethalem culpam in exteriori actione, non tantum per solam relationem ad actum internum: ergo ruit argumentum.

3. Dices per Extravagantem, quæ incipit, *Percussio* declaratur, quod illa dicitur percussio levis, propter quam incurritur excommunicatio, quæ fit pugno, palma, manu, baculo, aut lapide. Ergo falsum affirmatur quando dicitur, quod propter percussione cum baculo, pugno, manu, & similibus, uno vel altero ictu, non contrahatur excommunicatio, ex eo quod illa percussio non attingit quoad actionem exteriorem malitiam peccati mortalis. Ergo, Respondetur, negando consequentiam: nam quamvis percussio facta pugno, manu, baculo, & similibus, ob multiplicatos ictus cum gravi damno, & injuria circa corpus patientis attingat in tali casu malitiam lethalem culpæ, & idcirco per illam incurritur excommunicatio, vt optimè declaratur per citatam *Extravagantem*, attamen non ex hoc valet inferre, quod aliquando, & etiã vt plurimum non sit tantum culpa venialis quoad actionem externam: dum per illam inferatur tantum levis injuria, & modicum nocumentum, nempe quando uno, vel altero ictu percussit Clericus, sine tamen sigillatione carnis, sine effractione dentium, & sine effusione multi sanguinis, non à manibus, sed aliunde. Hæc, & multa alia Vidal, ubi *suprà*.

4. Sed propterea ad Dubium propositum affirmativè respondendum esse puto: nam ad incurrendam hanc censuram, non solum sufficit, vt percussio corporis talis sit, vt Clericum graviter lædat, sed sufficit etiam vt actio violenta personam Clerici levisimè attingat, tamen secundum moralem existimationem virorum prudentum, sufficiens sit ad gravem injuriam contra honorem, & reverentiam debitam tali personæ. Et ita docet ex Suarez, Filliucio, & Bonacina, Paulus Squillante de *Privilegiis Clericorum*, cap. 6. dub. 3. num. 14. quibus adde Castrem Palaum, tom. 6. disp. 3. punct. 13. num. 2. Alphonsum de Leone, de *Censuris*, Recollect. 3. num. 165.

5. Itaque, licet aliquæ violentiæ Clericis illata, graves non essent comparatione corporis, attamen graves, atque mortales sunt comparatione honoris, qui contumeliosè læditur, sicuti notavit Innocentius III. in cap. *nuper*, de *sent. excomm.* & consentit Imperator in *leg. Item apud Labconem*, ff. de *Injuriis*, quod præter Doctores citatos observat Layman, in *Theol. Moral.* lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 5. n. 5. & Avila, de *Censuris*, part. 2. cap. 5. disp. 2. dub. 12. concl. 2. ubi asserit, aliquem incidere in Censuram, si insigit alamp Clerico, vel percussit baculo.

6. Nota contra Patrem Vidal, quod non dixit, Alapas, sed Alapam, & non dixit, qui percussit Clericum baculo læpius, sed simpliciter, qui percussit Clericum baculo: & ita communiter loquuntur omnes alij Doctores. Vnde ex his Pater Naldus in *Summa*, verb. *Clericum*, num. 39. Bordonus in *Consiliis Regular.* tom. 1. resol. 28. quæst. 17. num. 44. Riccius in *Collectaneis part. 4. Collect. 244.* observant, colaphum impingere Clerico, inducere quidem Censuram, sed esse percussione levem absolvendam ab Episcopo; & vt tradit Bordonus in *Miscellaneis*, decis. 30. si aliquis pugno percuteret Clericum, vt in Schola publica

ista levis percussio, ratione loci efficeretur gravis, & idè talis percussor in hoc casu non posset absolvi ab Episcopo, sed accedere deberet ad Sedem Apostolicam. Et quidem Grassius in *Consiliis*, tom. 2. consil. 1. de *excomm.* & alij, de quodam Rustico qui baculo minatus fuit Sacerdotem Religiosum erga ejus oculos illum invehens & tangens, non tamen percussit, probant in excommunicationem incidisse. Quid quæso isti Doctores dicerent de opinione Patris Vidal, qui excusat ab Excommunicatione non injuriosè tantum manu tangentem Clericum, sed ipsum pugno, & baculo his percussit. Et quidem Alphonsus de Leone *Recollect. 5. de Censuris*, n. 147. & alij docent, illum qui manus admoveat circa pectus Religiosi, & tunicam ejus comprehendendo dixit, nisi esses Religiosus, &c. incidisse in Censuram. Idem asserit Gipsius, de *Censuris reservatis*, cap. 3. n. 60. de 9 § 1 a lin. 2. illo, qui eripit de manu Clerici aliquid violentè, vt Librum, Scripturam, &c. Idem tenet Bordonus in *Miscellaneis*, decis. 440. de illo quod Biretum de capite Clerici eiecit; Sylvester, *verb. excommunicatio* 6. mæ anno. & n. 3. & alij communiter firmant, de illo, qui non instrumentum aliquo, sed tantum spuro, aqua, oleo, pulvere tangeret Clericum, Iudica tu modò amice Lector, si in supradictis casibus quis excommunicatio- nis vinculo innodatur, quanto magis dicendum est innodari in nostro casu, in quo Clericus reciperet in faciem, vel suprà dorsum unum & alterum pugnum, colaphum, aut ictum baculi.

7. Itaque apertè apparet contra Patrem Vidal, non solum duas, sed etiam unam percussione Clerici, cum pugno, vel baculo inducere in percussit excommunicationem, cum apud omnes viros prudentes, talis percussio, licet non sit gravis, in ordine ad læsionem corporis, tamen est gravis, & mortalis comparatione honoris. Vnde patet responsio ad ea; quæ pro sua firmanda sententia adducit Vidal, & ad id quod me citato asserit; dari parvitatem materiæ in excommunicatione contra percussit Clericos, respondeo, hanc doctrinam esse veram, sed malè applicatam in casu nostro; & idè, nullus vt credo, nisi Pater Vidal, si haberet duos pugnos in faciem, vel duas baculi percussiones in dorso, vel super caput, exstimeret se injuriosè quoad honorem fuisse parum læsum. Ergo, &c.

8. Sed si quis quæreret, quanam parvitas materiæ excusaret ab incurssione hujus Censuræ: Respondeo individualiter pro nostro casu, esse illam, quam adducit Barbosa in *Allegatione juris pro Fisco in causa Vgentina incursionis Censuræ*, n. 38. videlicet, si quis manu tantum repelleret Clericum; nam talis percussio arbitrio hominum prudentum censetur levis in ordine ad læsionem honoris; secus autem, vt vult Pater Vidal, si duobus pugnis, vel duobus ictibus baculo Clericum percuteret.

RESOL. IV.

Quandam percussio Clerici dicatur levis, gravis, & enormis? Ex p. 9. tract. 4. Resol. 45.

§. 1. **R**espondeo, quod erit levis percussio, quæ respectu percussorum mortiferarum, nec est enormis, nec mediocris. Et quamvis Navarrus in *Manuali*, cap. 27. n. 91. innuat, levem percussione esse, quæ fit pugno, id est, palma, baculo, vel lapide; & ubi nullum membrum secatur, aut dens evellitur, nec multum sanguinis effunditur: nihilominus hoc non semper est verum, nec circa hoc dari potest certa regula

Sup. his diversis sequentibus in hoc §. inf. in ref. 5. § 1 a lin. 2. usque in fin. dicti §. & in alia ref. & vers. ejus priore mæ anno. & in ref. 3. §. 1. & sup. in ref. 1. §. 2. ante med. a vers. At si quis ulque ad vers. Et quo etiam.

regule: proinde iudicio boni viri, seu prudentis Iudicis, iudicanda est levis percussio ex circumstantiis personarum, locorum, temporum, & ex modo percutiendi, ac lædendi; Quapropter, si Clericus solemnis minister in Altari, vel sacrificando, etiam leviter percutiatur, non erit in iuria levis, quæ aliàs esset levis: similiter non erit levis, sed atrox, percussio facta Clerico etiam leviter, vel in Ecclesia, vel in platea, ex quo fuit notoria, Gloss. verb. *Mutilationem*, in cap. *Cum illorum*, de sentent. excomm. ubi Abbas num. 6.

2. Gravis verò percussio censetur illa, quæ non est levis, neque enormis, de qua iudicabit Episcopus, vel Abbas, quibus conceditur in certis casibus absolutio, & idèd cognoscere possunt, an eorum sit iurisdic-tio, argumento cap. *Super litteris*, de scriptis, & in l. *Si quis ex aliena*, ff. de iudiciis.

3. Enormis autem percussio illa dicitur, quæ per-venit ad occisionem, aut mutilationem membri, aut ad effossionem oculi, aut si quis Clericus ex læsione fiat inutilis ad præstandum munus suum, aut si vul-nus notabile inferatur, quod vt sanetur, eget reme-dio Chirurgiæ, aut aliorum medicinalium: non ta-men erit enormis magna effusio sanguinis solum è naribus, nec etiam ex vulnere modico. Item, dicitur enormis, si laicus Officialis autoritative percutiat Clericum. Aut si quis injiciat manum in Episcopum, vel Abbatem, vel etiam in Priorem, qui est Caput Monasterii, vel est in ejus loco. Item, erit enormis percussio, ratione loci, nempe, si vulneretur Cleri-cus in oculo, vel in facie. Item, ratione scandali, si subditus percutiat Superiorem, & inde nascatur scandalum; vel si Monachus percutiat Clericum sæ-cularem, & ex eo detur scandalum. Item, erit enor-mis ex irreverentia, nempe si in conspectu Prælati, aut Iudicis percutiatur Clericus, *Inst. i. de injuriis*, §. *Arox*. Similiter, si quis percutiatur in Ecclesia, Cœmeterio, Dormitorio, vel in platea, argumento cap. *Pro causa*, de sententia excomm. & cap. *Quisquis*, 17. q. 4. Eodem modo erit enormis ex facti notorie-tate, præsertim si percutiatur Clericus in magno ali-quo concursu, puta, in foro in magna festivitate, aut in nundinis, vel mercatu celebri. Vide Molinam tract. 5. disp. 57. Palaum tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 4. n. 2. & alios penes ipsos.

4. Nota tamen cum Fragofo tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 3. n. 53. probabiliter Navarrum in *Manual*. cap. 27. n. 92. existimare, ultra mediocritatem non esse dicen-dam semper percussionem enormem, quæ sit in locis publicis, aut in Ecclesia, aut Cœmeterio, vel Dormi-torio, aut in præsentia Iudicis, aut quæ sit in oculo, vel vultu, nisi quando percussio est gravis, vel in se notabilis, vel quando ex ea magnum oritur scanda-lum. Et Megala in 3. p. *Inst. Confess. lib. 4. cap. 1. q. 2. n. 11.* admittit, opinionem Navarri procedere, quando levis percussio non fuit in publico loco commissæ; sed pos-tea factum effectum est notorium. Sed ego puto, sententiam Navarri sine limitatione non carere pro-babilitate, vt alibi docui.

RESOL. V.

An quando est dubium, an percussio sit levis, vel gravis iudicandum sit esse gravem? Ex part. 9. tractat. 4. Resol. 46.

Sup. hoc inf. §. 1. **A**ffirmative respondet Castrus Palaus tom. 6. in ref. 60. §. 1. disp. 3. punct. 23. §. 4. num. 2. Molina disp. 57. Sed ego, in num. 3. Sayrus de censur. lib. 3. cap. 28. à num. 8. Suarez disp. 22. sect. 1. num. 88. Navarrus cap. 27. num. 92.

Fragef. de Republic. Christi. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. n. 53. & alii, asserentes, quod in dubio potius per-cussiones debent iudicari graves, & enormes, quam leves; ne detur occasio offendendi statum Eccle-siasticum. Et ita deciditur in Extravagant. Ioan-nis XXII.

2. Sed, his non obstantibus, contrarium tenet Pater Bordonus in *consil. Regular. tom. 1. resol. 38. nu-mero 45.* ubi sic ait: [In dubio autem percussio levis, an gravis, iudicare spectat ad Prælatum ha-bentem iurisdictionem absolvendi, & ad eum Præla-tum, qui quærit, an possit absolvere, & non est re-currendum ad Papam, vt docent Glossa, Innocentius, Abbas, & Panorm. in cap. *Cum illorum*, de sent. ex-comm. Sayrus lib. 3. cap. 28. num. 7. Grassius tom. 2. con-sil. 8. de sent. excomm. num. 3. Quod si iudicium fieri non possit, seu adhuc dubium remaneat, dicit Ioan. XXII. in dicta Extravag. *Perlevis*. Prælatum potius debere inclinare, percussionem fuisse gravem, quam le-vem, ne in iurantes de vicina absolutione consili, de facili in atroces prorumpant percussiones. Sed hoc non urget: quia ibi potius consilium est, quam præ-ceptum. Idcirco Prælatus iudicare illam potest le-vem, ne se privet sua iurisdictione: quia in dubio nemo tenetur se spoliare. Vnde dubitans, an aliquis Spoliatus sit reservatus, potest resolvere non esse reservatus, vt de veriori sententia docet Suarez tom. 5. de iur. sput. 4. sect. 6. num. 5. Sanchez lib. 1. cap. 10. n. 74. & ex dictis illis Floron. part. 1. de casib. reserv. cap. 5. n. 30. & San-chez refert præsentem casum de percussione iudican-da levi, ne Superior amittat suam iurisdictionem ab-solvendi.] Hucusque Bordonus. Verum, quia contra illum sententiam affirmativam tenent communiter Doctores, non audeo ab ipsis discedere. Et si Pater Bordonus, ubi supra, num. 39. nominatim contra me asserat, esse certam dictam Extravag. Ioan. XXII. de-bebat quidem in hoc casu affirmativam sententiam tenere, si Ioan. XXII. in dicta Extravag. hoc, vt supra diximus, declarasset. Sed ego puto, contra Bordonum, dictam Extravag. auctoritatem non habere: & ita ex Suarez, Filliucio, & aliis tenet Leone de cens. re-collect. 5. num. 332. ubi n. 356. nobiscum contra Bor-donum tenet, in dubio percussionem iudicandam esse gravem. Quod, præter Doctores citatos, tenet etiam Grassius in *consil. tom. 1. consil. 3. diff. 2. num. 9.* Marius Antoninus var. l. 3. resol. 11. num. 17. Naldus in *Summ. verb. Clericus*, n. 39.

RESOL. VI.

An percussio Clerici Superioris Ecclesiastici, vel Regu-laris præter malitiam contra Religionem, continet etiam malitiam impietatis? Ex part. 9. tractat. 4. Resol. 28.

§. 1. **H**unc casum ponit Pater Oviedo in part. 2. D. Thoma, tract. 6. contr. 5. punct. 3. §. 5. n. 47. & 48. ubi sic ait: [Extendit Bonacina malitiam im-pietatis ad iniurias commissas contra Clericum, cui non assentior: hæ enim tantum habent malitiam contra Religionem in manuum violenta impositione ratione Iuris positivi Ecclesiastici. Nam, vt bene expendit Lugo disp. 6. de Penitent. sect. 6. n. 310. si percussio Clerici minimorum Ordinum ex natura rei differt specie à percussione alius Christiani ho-minis, huius percussio differt etiam in specie à per-cussione hominis infidelis: nam longè magis digni-tate excellit fidelis infidelem, quam Clericus mino-rum Ordinum fidelem alium his Ordinibus non in-signitum.

2. Quod

Alibi in ref. quæ hic est infra 60. & in alia ejus primæ an-not.

2. Quod si Clericus esset Prælati, tunc illius percussio esset contra observantiam, quæ ut docet D. Thomas 2.2.9.102 cultum deferat Prælati, & omnibus superioribus, tanquam nostræ gubernationis authoribus; sicuti pietas parentibus, tanquam nostræ vitæ principis. Vnde homicidium Principis malitiam specialem lethalem habet contra observantiam: idemque sentio de gravi contumelia, aut vulneratione: non autem de quacunque detractio, etiam si lethalem malitiam contineat: bene enim componitur, detractio, gravem malitiam contra iustitiam continere, & levem contra pietatem. Nec si rixa oriatur inter privatum hominem, & inferiorem alium Iudicem, causa nullo modo pertinente ad officium Iudicis, (veluti, si Prætor, ut persona privata, injuriam aliquam intulisset, v.g. filiam, aut uxorem civis ad turpia provocasset; vel similem injuriam patiens, vellet vindictam sumere autoritate Iudicis non interveniente, provocando ad singulare certamen inferentem in iuriam, & in eo casu privatus homo Iudicem intericeret,) malitiam gravem impietatis agnoscerem. In eo enim casu non contemneretur authoritas Iudicis à Principe dimanans. Secus esset, si Iudex occideretur propter sententiam ab eo latam, vel alium actum Iudicis exequutum.

3. Facilius hæc impietatis malitia reperitur in iustis erga Superiores Ecclesiasticos, maxime Regulares: propter maiorem conjunctionem eum illis: quapropter omnem percussione Episcopi, & omnem contumeliam in eundem iactatam, quæ malitiam gravem in iustitiæ attingeret, gravi etiam malitia contra observantiam inficiendam esse existimo. In his enim Prælati bonum nomen, integritas honoris, & fana, & reverentia à subditis debita, valde necessaria est. Similiter omnem gravem percussione contra iustitiam Prælati regularis habentis iurisdictionem ordinariam, veluti Abbatis, Prioris, aut Rectoris, censeo gravem malitiam contrahere contra observantiam illi debitam: & idem iudicio de quacunque gravi contumelia contra iustitiam. Ratio est: quia Superiores religiosi non solum sunt Partes spirituales, sed etiam sunt loco Patrum carnalium in rebus temporalibus. Ob hanc rationem ait Agid, *disp. 2. de char. n. 152*, ut minimum melius factum Prælatum religiosum, si fratribus carnalibus præferat subditum religiosum, & valde probabile putat, posse illum præferre proprio carnali filio non solum in distributione bonorum Monasterii, in quibus in æquali necessitate etiam patri suum subditum debet præferre, sed etiam in distributione elemosynæ ab aliis impetratæ, cuius Superior alias habet liberam dispositionem. Et hæc omnia docet, ut semper solet, asserit Oviedo *ubi supra*, ex quibus patet responsio ad quæsitum propositum.

RESOL. VII.

An Clericus voluntarie percussit se ipsum incurrat in excommunicationem Canonis. Si quis suadente? Et an Cardinalis seipsum percussit, aut vulnerans, in supradictam excommunicationem incurrat? Et an Monialis, quæ potione, aut venæ scissione aborsum intendit, incurrat in prædictam excommunicationem? Ex part. 3. tract. 5. & Misc. 1. Refol. 82. alias 81.

§. 1. Affirmativam sententiam docent 30. Doctores, quos citat, & sequitur Carolus de Graffis de effectibus Clericatus effect. 9. n. 82. quibus ego addo Suarez de cens. disp. 22. sect. 1. n. 59. Molinam de iust. tom. 4. tract. 3. disp. 51. n. 4. Layman in Theol. moral. lib. 2. tract. 5. part. 2. c. 5. n. 5. Fillucium tom. 1. tract. 15. cap. 1. n. 33. Reginaldum tom. 1. lib. 1. c. 1. n. 209. Avilam de cens.

p. 2. c. 5. disp. 3. lib. 1. dub. 12. Belletrum in disquis. Cler. p. 1. tit. de favore Clericorum Canon. §. 1. n. 11. Fernandez in exam. Theol. moral. p. 2. c. 9. §. 20. n. 20. Sayrunda de censuris, lib. 2. c. 26. n. 10. Giphium de censuris, c. 3. n. 27. Gutierrez de iuram. confirmatorio, part. 1. c. 16. n. 64. Raynetium in Catalogo censurarum, §. 9. excom. 1. n. 6. Villalobos in sum. tom. 1. tract. 17. disp. 22. n. 10 & alios penes ipsos. Probatur hæc opinio; primò, quia Canon, si quis suadente, non tam in favorem personæ, quam in favorem ordinis Clericalis effectus est, ut patet ex cap. contingit, de sent. excomm. ergo Clericus, qui voluntarie percussit se ipsum, incurrit in excommunicationem, quia non nequit ad hoc consentire cum injuria fiat toti ordini Clericali. Secundò, probatur ex cans. non licet 23. q. 5. ubi habetur plus esse homicidam qui se occidit, quam qui occidit alium; ergo &c.

2. Sed his non obstantibus negativam sententiam novissimè putat esse probabiliorē Turrianus de cens. lib. 3. disp. 29. dub. 2. Primò, quia prædictus Canon, si quis suadente, manifestè loquitur de persona distincta à percussente Clericum. Secundò, quia oppositum nullo iure probatur, nam cap. contingit, loquitur de actione in iuriis, de qua loquitur Canon, si quis; & hic, ut dixi, de actione alterius personæ loquitur.

3. Neque est idoneum fundamentum in eo capite ad dicendum, talem censuram ligare Clericum se ipsum percussentem, aliud verò majoris momenti est, sed dico, quod licet dicatur magis homicida, qui se ipsum interficit, quam qui interficit alium; tamen, hoc nihil refert ad probandum in prædicto Canone, si quis suadente, sermonem esse etiam de ipso Clerico se percussente, & hoc multi putant probabile. Hæc omnia Turrianus, & ante illum ex neotericis docet etiam hanc sententiam doctus Barbosa in collectan. tom. 4. part. 2. decreti, causa 17. q. 4. n. 38. & 39. qui probat hanc sententiam ex ipsomet. contingit, & responderet ad argumentum, quod hoc privilegium sit necessarium Ordini Clericali, & quod non possit à Clerico renuntiari; lege illum, & non pigebit.

4. Sed quidquid sit de hac opinione, non gravabor tamen hæc obiter adnotare celebrem doctrinam Ludovici Molinae de iust. tom. 4. tract. 3. disp. 51. n. 4. qui ex Cajetano merito affirmat, Monialem, quæ potione aut venæ scissione aborsum intendit, non incurrere hanc excommunicationem, eo quod ea manus in jectio in se ipsam sui comparatione violenta, injuriola, ac contumeliosa non sit, quippe cum volenti & consentienti, violentia in injuriola, ac contumeliosa non sit; neque item injuriola est statui Ecclesiastico; ergo, &c.

5. Notandum est etiam hic obiter contra Duardum in Bull. Cen. q. 8. n. 8. & q. 22. n. 2. Cardinalem se ipsum percussentem, aut vulnerantem non incurrere in excommunicationem dictæ Bullæ, & ita probabiliter docet novissimè Bonacin. 2. 3. disp. 1. q. 12. punct. 3. n. 3.

Sup. hoc inf. in ref. 47. & 48. & in ref. 32. §. Sed ad medium.

Sup. hoc in tom. 9. ff. 71. ref. 82. per totam.

RESOL. VIII.

An Clericus percussit se ipsum incurrat in censuram Canonis?

Et quid, si ipse consentiat in suam percussione, an talis percussit, & ipse Clericus percussus pro excommunicationis habendi sine?

Et an Clerici, qui in luctu ex morte amicorum se alapis cadunt, capillosque evellunt, incidunt in excommunicationem Canonis? Ex part. 9. tract. 4. Refol. 8.

§. 1. Affirmativè respondent Doctores quos citat, & sequitur Megala in 3. part. Instit. Confess. lib. 4. c. 1. quest. 1. num. 5. Quia in cap. Si non licet. 23. quæst. 5. habetur plus esse homicidam, qui se occidit,

Sup. hoc in ref. præterita, & in alia ejus primæ annot.

4 quam

quàm qui alium: ergo à fortiori etiam Clericus, qui se percutit, contrahit censuram necessariò, etenim percussio hæc ponenda est in specie sacrilegij; cum qui percutitur, sit persona sacra. Nec dicas, textum nostrum verbis facere de tertia persona, & penas non esse ampliandas. Nam respondetur, textum hanc tertia personæ distinctionem non facere, sed simpliciter excommunicare eum, qui, suadente Diabolo, violentas manus in Clericum, vel Monachum iniicit. Sed hoc facit Clericus se ipsum percutions: ergo hac censura ligatur.

2. Unde non deferam hic apponere verba Gordoni in Summa, tom. 2. lib. 7. q. 13. §. 3. n. 33, sic asserentis: [Sed, quid, si Clericus ipse consentiat in suam percussione, aut etiam seipsum percutiat? Respondeo non obstat hunc consensum, quin percussor incidat in hanc penam: nam Canon hic non tam in favorem Clerici, quam status clericalis editus est: ac proinde nec ipsi Clerico licet consentire in hanc injuriam, cum sit percussio injuriosa statui Ecclesiastico. Sic Cajetan. c. 10. notab. 3. & constat ex cap. Contingit. 1. de sent. excomm. & Gloss. ibid. cum Panormitano. Nec obstat, quod volenti non fiat injuria: licet enim velit hoc Clericus percussus, non tamen id vult Ecclesiasticus status. Ex quibus primò inferitur, Clericum, si seipsum ex peccato mortali percutiat, incidere in hanc penam.

3. Sed ego alibi, & nunc iterum puto cum Castro Palao tom. 6. disp. 3. punct. 23. n. 4. Clericum seipsum percutientem non incurere in censuram probabiliter sustineri posse: quia Pontifex videtur loquutus de tertia persona offendente, & ab offenso distincta, ut colligitur ex illis verbis: Si quis, suadente Diabolo, manus violentas in Clericum infecerit, &c. Et ita, me citato, hanc sententiam tenet Baunius in Theol. mor. tom. 2. disp. 5. tract. 4. q. 2. Primò, ait ille, quia Canon, Si quis, manifeste loquitur de persona distincta à percussore, ut indicant hæc verba: Si quis, suadente Diabolo, in Clericum violentas manus infecerit. Secundò, quia Innocentius II. in eo Canone exigit ad effectum incurrendæ excommunicationis, ut violentia inferatur Clerico, qui percutitur: at, etsi Clericus se percutions Ordini Clericorum in injuriam faciat, ut habet Canon, Contingit. 36. de sent. non tamen violentiam sibi ullam affert, cum id volens, & sciens agat, ut significat Innocentius in Decretalis citata, his verbis: Respondeo, quod hujusmodi manus injectio, etsi non violenta, tamen injuriosa videtur, cum ille Canon non tam in favorem Clerici ordinari, quàm in favorem Ordinis clericalis fuerit promulgatus. Tertio, quia in Canone cit. de sent. Innocentius III. non dicit, eos, qui hæcenus Clericos percusserunt, eorum precibus inducti, excommunicationem incurrisse; quod tamen tacendum non fuerat; si res ita se habuisset: nam hoc erat in questione: sed prohibendos, ne id in posterum faciant. Quartò, quia in eodem Canone dicitur, quod Clericus, qui post prohibitionem cõsentit in hujusmodi percussione, sit tantum excommunicandus, non autem quod sit excommunicatus ipso facto: ut fuisset necesse, si percussioni Clerici, facta ejus voluntate, ipso facto esset excommunicatio adjuncta; nam tunc, ut habetur in cap. Quante 47. de sent. excomm. tam Clericus, quàm qui ejus voluntate, ac imperio eum verberibus afficeret, pro excommunicato habendus esset: cum facientes, & consentientes, pari poena plectendos, Catholica condemnnet autoritas Innoc. III. Quartum, de sent. excomm. Dixi, si ex peccato, &c. ad excludendam penitentiam, religionis, & pietatis causa susceptam, aut eos insuper, qui in luctu ex morte amicorum se alapis cadunt, capillisve evellunt. Vide etiam Leonem de censur. recollect. §. n. 126. qui, me citato, nostram sententiam, tanquam probabilem, contra immoderantiam cujusdam Neoterici admittit, & defendit.

Alibi in Ref. not. 1. hujus Ref.

RESOL. IX.

An si duo Clerici, ensibus distinctis, unus contra alium digladiantur, incurrant in censuram?

Et inferitur, quod qui animo deliberato per vestes Clericum apprehendit, aut percutit, suadente Diabolo, quid corpori Clerici adherens, puta equum, cui Clericus infidet, vulnerat, aut ei injuriam infert, vel si quis de manu Clerici per vim auferat ens, aut illum de latere per injuriam eripiat, aut galeum, seu pileum de capite &c. est excommunicatus.

Et an volens percutere Clericum gladio, vel sagitta, aut istis, & casu aberret, illumque non attingat, etiamque si sagittam emittat, vel istum dirigat, incurrat excommunicationem?

Et notatur eum, qui adhuc non est initiatus prima tonsura, esse in habitu Clericali incedat, inferendo Ecclesie animo ascendendi ad statum Clericalem non gaudere privilegio Canonis, & de Clerici Salvatici idem dicendum est. Ex p. 9. tr. 4. Ref. 4.

§. 1. POnit hunc casum Fragosus in Repab. Clerici, tom. 2. par. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. n. 13, ubi sic ait: Quæstio tamen est, quando duo Clerici se se invicem, gladiis distinctis, invadunt, & digladiantur alter in alterum irruendo, intentione, & animo se percutionis: nullus tamen percussus fuit; sed uterque ictus in se coniectos ensibus sustinuit, utrum sint excommunicati? Pars affirmans ex eo videtur probari: quia qui animo deliberato per vestes Clericum apprehendit, aut percutit, suadente Diabolo aliquid corpori Clerici adherens, puta equum, cui Clericus infidet, vulnerat, aut ei in injuriam infert, est excommunicatus, vel tradit communiter Philarch. lib. 2. de officio sacerdotali. c. 3. §. Angles in 4. q. de excomm. art. 6. diff. 3. com. 1. ergo, qui mutuis ictibus percutiunt enses, quibus se defendunt, incidunt in hunc Canonem: quia adherent manibus clericalibus. Confirmatur, quia, si quis de manibus Clerici per vim auferat ens, aut illum de latere per injuriam eripiat, aut galeum, seu pileum de capite, non est dubium incurrisse in supradictam censuram: igitur in nostro casu idem dicendum est.

2. Pars tamen negans est sequenda: quia re ipsa, ut supponitur, neuter ex illis percussus fuit, nec tactus ab ense alterius, quamvis animo percutionis in alterum multiplicatos ictus coniecisset, & vibrasset. Ratio: quia excommunicatio hæc non fertur, nisi ob percussione realiter factam, & ob injuriam revera illatam, non verò incurrendam. Ita colligitur ex Hostien. in Summa, lib. 5. tit. de sent. excommunicationis, §. In primis n. 9. Paludano in 4. disp. 18. q. 3. art. 3. Summa Altenfi part. 2. lib. 7. tit. 3. art. 2. q. 7. & 19. Angelica verb. Excommunicatio, §. n. 29. & aliis, quos referens sequitur Sayrus de censur. lib. 3. c. 26. m. 2. 1. quia in hoc casu non est injectio manus in Clerici personam, vel in res Clerico adherentes; & exceptis quibusdam casibus expressis, in reliquis verba sunt intelligenda cum effectu, argumento cap. Relatum de Clerico non residente.

3. Nec sufficit, ut incurratur excommunicatio, conatus sine effectu, seu motus verbalis tantum sine tactu aliquo violento, aut realiquamvis ad sit intentio, proinde si quis absque manuum injectione, vel detractione corporali compellat Clericum ad se redimendum, vel aliquid illi largiendum, aut vibret hastam, dum, vel aliquid illi largiendum, volens eum percutere, & non percutiat, non incurrit in hunc Canonem. Et hæc omnia docet Fragosus, cui ego adhareo.

4. Unde ex his sequitur, quod volens percutere Clericum gladio, vel sagitta, vel ictu, & casu aberret, illumque

lūmque non attingat, etiam si sagittam emittat, vel iſtum in illum dirigit; tunc in effectū, & re ipsa manus violentas illis non inferit, prout verba legis, in materia odiosa præſertim, propriè sunt accipienda.

5. Nota hic obiter contra Ambrosium: cap. 22. de immū. Ecclesiast. n. 6. & Decianum tr. crimin. lib. 4. cap. 8. num. 17. eum, qui adhuc non est initiatus prima ad tonsuram, et si habitu clericali incedat inserviendū Ecclesiæ, animo ascendendi ad statum clericalem, non gaudere privilegio Canonis; & de Clericis Salvaticis, quod non gaudeant privilegio Canonis, declaravit Sacra Congregatio de super istos edita decimo Kalendas Iunii 1613.

RESOL. X.

An percussorem Clericum consentientem incurrant in censuram?
Et an Clericus consentiens dictæ percussioni non sit excommunicatus, sed possit excommunicari?
Pro quo explanatur, quod aliud est subijcere se Clementia alicujus, & aliud participare cum aliquo in crimine criminoso, quod non participat se submittens misericordia alicujus, qui de facili solet parcere subiectis, & prostratis? Ex part. 9. tr. 4. Resol. 9.

§. 1. R Espondeo, tales ligari excommunicatione hujus Canonis, percutiendo Clericum volentem, & consentientem, quia ad hoc Clericus non potest consentire cum injuria totius Ordinis clericali, ut scribentes ex cap. Contingit de sent. excomm. inferunt, & tradunt Mantua Dialog. 35. Gutierrez de jur. confir. p. 1. c. 16. n. 53. Suarez de cens. disp. 2. sect. 1. n. 57. Graffius de decisionum p. 1. lib. 2. c. 49. n. 6. ex cap. Contingit, de sent. excomm. Nam quamvis volenti, & consentienti non fiat injuria; fallit tamen ratione dignitatis Ecclesiasticæ, propter quam fuit tale privilegium emanatum: proinde non Clerico, sed dignitati Ecclesiasticæ inferitur injuria. Item, quia Clericus non est dominus membrorum suorum, l. Sed si §. Si ipse servus, & l. Liber homo ff. Ad leg. Aquil. Gloſſ. in c. Ex part. de corp. vii. Covarr. in Regul. Peccatum, 2. p. §. 5. Atque ita non potest Clericus huic privilegio fundato super favore dignitatis Ecclesiæ renunciare, quoad penam Canonis; poterit tamen remittere privatam injuriam quoad proprium interesse, & commodum. Antonius de Butrio in c. Si diligenti, n. 18. de foro compet. & habetur in cap. Cum desideres, de sent. excomm. Et ita præter Doctores citatos, tenet Gordonus in Summa, 2. lib. 7. q. 13. §. 3. n. 33. Layman lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 5. Leone de cens. recollect. §. 5. n. 52. Quod autem Clericus, consentiens dictæ percussioni, non sit excommunicatus, sed tantum possit excommunicari, probant Doctores supracitati communiter ex verbis ipsiusmet tex. in d. c. Contingit.

2. Nec obſtat, dicere, Clericum consentientem, ut verberetur, communicare cum percussore in crimine criminoso, & consequenter incurrere ipso facto excommunicationem: quia respondetur, ad incurrendam excommunicationem, ob participationem in crimine criminoso, necesse esse, ut participet post crimen patratum, & quod sciat, delinquentem esse denunciatum, ut habetur in cap. Nuper, de sentent. excomm. & asserit Navar. in Manuali, c. 27. n. 33. & 112. idcirco in casu præſenti, ut subijciens se percussioni incurrat ipso facto excommunicationem, opus est, ut consentiat percussori, qui jam iterum percussisset, & quod talis percussio esset notoria, & manifesta, & consentiens consentiret percussioni injuriolæ, non animo satisfaciendi injuriæ percussori irrogatam. Nam tunc percussorem, etiam si jam iterum, & iterum per-

cussisset, consentiens non ipso facto ligabitur excommunicatione, si hæc patiatur animo satisfaciendi injuriæ illatæ, ut notat Panormit. in d. c. Contingit, n. 8. quia aliud est subijcere se Clementia alicujus, & aliud est participare cum aliquo in crimine criminoso, quod non participat se submittens misericordia alicujus, qui de facili solet parcere subiectis & prostratis. Vide etiam Megalam in 3. p. instit. Confess. lib. 4. c. 1. q. 1. n. 6. & Castrum Palaum 1. 6. disp. 3. punct. 23. §. 2. n. 3. Villalob. in sum. 1. tr. 17. diff. c. 22. n. 10. ubi sic ait: [Quanto à los Clerigos, que ellos de su propia voluntad se sujetan à que otros los hieran con action injuriola, se ha de dezir, que ellos no estan descomulgados, como consta de un texto, que dize estas palabras: Si quis autem Clericus post prohibitionem hujusmodi, sponte se subjecerit, excommunicatur. Donde supone, que no està descomulgado: mas es seglar que le hiera, si como dize el mismo texto Felino, Panormitano, Iuan Andres, y la Gloſſa.] Ita ille, & Doctores communiter.

sep. hoc in §. not. præterit.

RESOL. XI.

An Prælatus Regularis, & secularis percussorem Clericos titulo correctionis per alios incidant in censuram?
Et an hic alius, qui in Religione debet esse Monachus, possit esse unus & conversus?
Et an restrictio, ne fiat per laicum percussio, habeat locum etiam in Prælatis Clericorum secularium?
Et an captura Clerici possit fieri per laicum auctoritate Superioris Ecclesiastici? Ex part. 9. tr. 4. Resol. 22.

§. 1. R Espondeo cum Gordono in Summa 1. 2. lib. 7. q. 13. §. 4. n. 38. & aliis, quod quantum ad Religiosos attinet, de quibus agitur in cap. Univerſitatibus, de sent. excomm. debet Superior propria manu subditum verberare, nisi urgeat necessitas: & quando ea occurrat non debet id per laicum præſtare; sed per Clericum, vel Monachum: alioqui, inquit Canon, tam præcipiens, quam verberans contrahunt hanc censuram, ex d. cap. Univerſitatibus.

2. Dubitat Angelus, an hic alius possit esse unus & conversus: Certum autem videtur, posse in illo necessitatis eventu fieri per Conversum; si verè Religiosus est, quamvis non sit Clericus. Qui verò nec Clericus, nec Religiosus est, habetur hic ut laicus. Cæterum aliud est de captura, que fieri potest per laicum auctoritate Superioris Ecclesiastici, ut colligitur ex c. Vi fama, de sent. excomm. & hæc ex d. c. Univerſitatibus, ubi de Abbate agitur. Secundò huc spectat, an eadem hujus capitis restrictio, ne fiat, scilicet, per laicum percussio, habeat etiam locum in Prælatis Clericorum secularium? In qua re illud primò certum est, non debere Episcopum suis manibus verberare, ex cap. Non licet, dist. 86. quia, ut pro ratione ibi subjungitur, hoc alienum est ab hac dignitate sacerdotali: quamvis verba illius capitis non significant contrahi gravem culpam, si Episcopus per se (justè tamen) percutiat. Quantum verò attinet ad alios secularium Clericorum Prælatos minores, videtur ab illis quoque servandum, quod habet d. cap. Univerſitatibus, nempe, ut per se puniant, nisi urgeat necessitas. Ita Navar. & quidam alij opinantur. Verum cap. Univerſitatibus, id non habet; sed nec ulla recepta, ac constans consuetudo, ac proinde alij censent, non esse obligandos, ut per se percutiant, præſertim cum in d. c. hoc solum de Religiosis exprimitur. Cæterum altera pars capitis, nempe, ut non fiat per laicum, obligat sanè & hos Superiores, atque etiam Episcopos: quia hæc capitis particula generalitèr profertur; & non restrictè ad solos Religiosos, ut textum illum expendentem facile apparebit, præſertim in verbis illis: Tam qui tales verberare præcipit.

3. Verum,

3. Verum, licet hoc ita sit de rigore Iuris, à consuetudine tamen introductum est, ut Prælati Ecclesiasticos mediis laicis capiant, & in vincula coniciant, & publica flagellorum punitione afficiant, & si opus fuerit, torquant, ac in tiremibus puniant. Id enim bono communi necessarium est, ne delicta Ecclesiasticorum maneant impunita: quod sæpè contingeret, cum raro inveniretur Ecclesiasticus, qui has actiones præstare velleret. Præterquam quod non decet, personam Ecclesiasticam huius generis punitionis executione. Et ita docet Turrianus de cens. lib. 3. disp. 29. dub. 3. Megala in 3. p. inst. Confess. lib. 4. c. 1. g. 3. n. 5. cum seg. Coninch de cens. disp. 14. dub. 15. n. 191. Avila p. 2. c. 5. disp. 3. dub. 12. & alij penes ipsos.

4. Et tandem ad confirmationem supradictorum non deferam hic apponere verba Villalobos in Summa t. 1. tr. 17. diff. c. 22. n. 9. ubi sic ait: [Mas haze de advertir que el Obispo no tiene obligacion de agotar por sus manos al Clerigo, como todos dicen, por un capitulo de Derecho, ni tam poco los demas Iuezes Ecclesiasticos seculares, inferiores à los Obispos, que en ninguna parte està en uso, como nota Suarez, por que aquella forma solo està prefecita à los Prelados regulares, para que no aviendo necesidad de otra cosa, agoten por si mismos à los subditos. Y añade mas, que los Prelados de las Religiones no estan obligados à esso con tanto rigor, que pequen mortalmente, y queden descomulgados, si hazen lo contrario, por que aquel defecto no es substancial, sino accidental, y no es la materia grave, y favorece esto la costumbre, que en nuestra Religion de ordinario los Prelados mandan à los Vicarios, ò otros Sacerdotes hazer esto.] Sicille.

RESOL. XII.

An percutiens Monachum, aut Novitium titulo correctionis incidat in censuram, si in Religione adsit statutum, ne Prælati causa correctionis percutiant Monachos?

Et quid, si Submagister corrigat contra prohibitionem Magistri principalis?

Et notatur Clericos sodomitas esse privatos per Bullam Pij V. privilegiis Clericalibus, sed intellige post declarationem criminis?

Et an sub nomine Clericorum sodomitarum in dicta Bulla intelligantur patientes crimen nefandum? Ex parte 9. tr. 4. Refol. 41.

§. 1. Respondet negativè Avila de censur. part. 2. c. 5. disp. 3. ubi sic ait: [Quid, si Submagister corrigat contra prohibitionem Magistri principalis? Respondetur, quod non incurrit censuram. Ita Sylv. part. 8. quia per huiusmodi prohibitionem non potest auferri privilegium juris, quod est posse corrigere discipulos. Hinc infero, quod quamvis Prælati alicujus Religionis per se, vel per alium Religiosum verberet subditum delinquentem contra consuetudinem, vel Constitutionem suæ Religionis, prohibentem, ac illum percutiat, non incurrit: quia non agit contra jus commune.] Ita ille.

2. Notandum est hic obiter, Clericos sodomitas esse privatos per Bullam Pij V. privilegiis clericalibus: sed intelligi post declaratoriam criminis. Sed, an sub nomine Clericorum sodomitarum in dicta Bulla intelligantur patientes vitium nefandum, negat Leone de cens. recollect. 5. num. 73. me citato: quia hi potius dicuntur molles, quam sodomitæ, & idè non comprehenduntur in casu, & pœna dictæ Constitutionis. Quod etiam tenet intrepidè, me citato, Marchinus de Sacram. Ordin. tr. 1. part. 8. cap. 14. n. 29. Sed

Sup. hoc in r. 1. tr. 5. Ref. 63. & in alio § ejus primæ annot.

Et pro patientibus contentis in hoc textu in tom. 1. tr. 5. Ref. 60.

ego non adhæsi firmiter huic sententiæ, sicut neque modò adhæreo: ideo tu cogita.

RESOL. XIII.

An Magistri percutientes Clericum discipulum per laicum incidant in censuram? Ex parte 9. tractatu 4. Refol. 23.

§. 1. Videtur prima facie hoc fieri non posse: quia Prælati, & Iudicibus Ecclesiasticis sola capta, tortura, & publica punitione permittitur per laicos fieri; non autem secreta punitione, & quæ punitionem non infamat: at magistris sola hæc punitione concessa est: ergo nequeunt illam mediis laicis exercere. Sed affirmativè sententiæ ego adhæreo: quia spectato jure naturæ hæc correctio non est illicita: non enim potest ut violenta notari, c. 1. de sent. excomm. At jure positivo solis Prælati, & Iudicibus Ecclesiasticis invenitur interdictum, ne Clericos, vel Religiosos corrigant mediis laicis, cap. V. universitatis, de sent. excomm. Cui dispositioni magna ex parte derogatum est in cap. V. famæ, eodem tit. & in cap. Si Clerici, eodem tit. in 6. ergo, cum magistris, parentibus, propinquis non sit prohibitum discipulos Clericos per laicum punire, id absque timore excommunicationis præstare poterunt. Et confirmo: Magister laicus potest Clericum in minoribus constitutum punire, & pater filium, & propinquus sibi aliquantulum subditum: ergo poterit medio alio laico eam punitionem præstare; partim, quia in ea actione nulla injuria deprehenditur, argum. cap. Si Clerici, partim, quia ipsi magistris potius, quam exequutoribus punitione adscribitur, ut notatur cap. V. famæ, de sent. excomm. Neque obstat, quod Prælati, & Iudicibus Ecclesiasticis interdita sit correctio Religiosi, & Clerici subditi medio laico: quia, cum ipsi Ecclesiasticæ personæ sint, decebat Ecclesiasticos per se, vel per alios Ecclesiasticos corrigere, cum correctio adhibenda est, quæ à personis Ecclesiasticis exerceri decenter potest: at magistri sæpè sunt laici, & à fortiori parentes: non est igitur mirum quod ipsi facultas jure naturæ concessa intacta relinquantur, quæ prælati Ecclesiasticis restringitur. Et hæc omnia docet Molina disp. 56. n. 8. Layman lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 9. & Caltus Palus 1. 6. disp. 3. punct. 23. §. 3. n. 12.

RESOL. XIV.

An percutientes Clericum titulo correctionis, incidant in censuram?

Et quid, si excedant modum, vel corrigant ex odio?

Et in textu huius Resolutionis explanantur diversa persona, quæ hanc correctionem facere possunt sine censura incurfione?

Et an, quando dicta persona excedunt modum percussione relatæ ad correctionem, vel corrigunt ex odio, incurramt hanc censuram? Ex parte 9. tractatu 4. Refol. 21.

§. 1. Respondeo, quod titulo correctionis licitum est prælato Ecclesiastico, & magistro discipulum Clericum, etiam in sacris constitutum, vinculis alligare, & castigatione moderata punire, pro ut ratio culpæ, & qualitas personæ exigit, & consuetudine receptum est. Sub magistro venit intelligendus pædagogus, & quicumque alius, qui ad honestum aliquid docendum, vel in officio Clericos continendos assumitur, ut rectè advertit Molina disp. 56. n. 3. Item,

Item, is, cui ex officio incumbit pueros turbantes divinum Officium ab Ecclesia expellere. Quinimodum senioribus Clericis concessum est leviter in minoribus Ordinibus constitutos punire, si divinum Officium turbent. Et ita docet Layman lib. 5. tract. 5. par. 2. c. 81. n. 7. Suarez de cens. disp. 22. sect. 1. num. 48. Coninch. de Sacram. disput. 14. dub. 15. num. 190. & seq. Caltrus Palaus tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 3. num. 6. cum aliis.

2. Verum non desinam hic adnotare, quod in iure videtur aliqua antinomia, quoad supradictam in cap. *Universitatis*, de sent. excomm. Iudex Ecclesiasticus, qui percussit facit Clericum per laicum, censetur simul cum percussore peccare in Canonem. Unde apparet, laicis non esse permillum, ut doctrinae, & instructionis causa percussant Clericum; sed debet fieri castigatio a Clerico. E contra eod. tit. c. 1. id magistris simpliciter permittitur. Et cap. *Cum voluntate*, eod. tit. §. Si qui vero. Permittitur primò, senioribus Clericis, juniores vel adolefcentes in minoribus constitutos, si turbant divinum Officium (non alia ex causa) leviter percutere. Secundò, idem magistris in scholares permillum, correctionis causa. Tertiò, adduntur ibidem hæc verba: *Quod & de his dicendum est, qui aliquos de familia sua, vel propinquos inferiorum graduum simili modo, ut cohibeant a suis insolentis, & scientia, bonisque moribus informantur, duxerint corrigendos.* Et hæc quidem vera sunt omnia, dantque cum assignatis conditionibus potestatem etiam patri, dominis, & magistris in subditos Clericos. Ad tollendam autem antinomiali aliqui explicant dict. cap. *Universitatis*, prohibere laicis illis juridicam, & publicam animadversionem in Clericos, non verò privatam. Rectius tamè intelligitur caput illud de laicis, quibus non est titulus magistris, parentis, aut domini concessus, nempe, ut in cap. *Cum voluntate*. Adde præterea illud, cap. *Universitatis*, prius editum esse à Clemente III. quem pono sedisse 1188. illud verò cap. *Cum voluntate*, postea editum à Gregorio IX. qui sedit anno 1227. & proinde habere declarationem, & extensionem prioris legis. Quid magis, quidve propinquis concessum sit, habetur in dicto cap. *Cum voluntate*. Porro hæc de magistris declarant Navarr. n. 82. casu 14. & Angelus, *Excommunicatio*, n. 9. Lege citata juris, ubi habetur, nihil obstat in Clericis scholasticis, si sint minoribus, siue sacris Ordinibus initiati: & idem de filiis, cum castigantur à patre. Et hæc omnia docet Gordonus in *Summa*, tom. 2. lib. 7. q. 13 §. 4. n. 37.

3. Sed ex his dubium oritur, an quando prædicti excedunt modum percussione relatæ ad correctionem incurrant hanc censuram? Prima opinio est Glossæ in cap. *Universitatis*, de sent. excomm. affirmantis, illos incurrere hanc censuram. Et probari potest: quia facultas solum conceditur in ordine ad correctionem: sed Glossa in cap. *Cum voluntate*, citatur, docet non incurrere illos hanc censuram. Et aliqui redigunt in concordiam has duas opiniones, secundum doctrinam Sylvestri, *Excommunicatio*, §. 6. ut non contrahatur, quando est purus excessus, ita ut non sit peccatum mortale. Et hanc doctrinam sequitur Tabiena. *Excommunicatio*, §. casu 2. & Toletus c. 34. n. 4. & ex dictis potest probari utraque pars: & prior faciliè intelligitur; quia sine peccato mortali non incurritur hæc censura: secunda probatur: quia fit contra facultatem gravi modo, ita ut sit peccatum mortale.

4. Sed quæri potest, quid dicendum sit, quando prædictæ personæ percussant prætextu correctionis; sed non ex fine corrigendi, sed ex odio? Respondent Sylvester, & Toletus *supra*, incurrere excommunicationem: quia facultas est concessa ad corrigendum, ex fine correctionis: & docent esse communem sententiam, quam ego intelligo, si finis ille aliquo signo ma-

nifestetur; aliàs non potest Ecclesia cum actu punire. Quæ omnia docet Turrianus de cens. lib. 3. disp. 29. dub. 2.

RESOL. XV.

An Pater correctionis causa possit percutere filium Clericum in Sacris constitutum absque metu censura?

Et quid in prædicto casu de Clericis in inferioribus gradibus, siue Ordinibus constitutis?

Et notatur hoc locum habere in aro, si talis filius Clericus est in ejus potestate?

Sed quid de Matre?

Et advertitur Magistrum ab excommunicatione immunum esse, si discipulum correctionis causa percussit?

Ex part. 9. tract. 4. Res. 1.

§. 1. Negativè ex Molina, & aliis respondet Layman *Theolog. mor. lib. 1. tract. 5. par. 2. cap. 5. n. 8.* ubi sic ait: [De parte majus dubium est, utrum filium in sacris constitutum, sine nota excommunicationis castigare possit. Negat Gloss. cap. *Cum voluntate*, verb. *Inferiorum graduum*, quia facit Ordo, inquit, liberat à patria potestate: intellige, quod attinet ad effectum castigationis: nam ab aliis est actibus patriæ potestatis sacer Ordo non eximit: sed solum Episcopalis, vel Cardinalitatis dignitas, sicuti Abbas in cit. cap. *Cum voluntate*. Angel. verb. *Excommuni.* §. §. 10. Eandemque sententiam Glossa sequitur Abbas *ibid.* Molina *tom. 1. tract. 2. disp. 228. in 6. effectus*, & tract. 3. disput. 56. & alij apud eundem. Quia indecens esse videtur, Clericum, in sacris constitutum à patre laico verberari: ut proinde præsumendum non sit, iura huic rei patrocinari velle. Et cum Canon, siue Ius commune, prohibens Clerici percussione, favorable sit Ecclesiastico Ordini, restringi non debet nisi expressam in Iure exceptionem reperiamus: nullibi autem expressum est, quod pater quoscunque filios Clericos, etiam in sacris, absque nota excommunicationis castigare possit; sed solum, quod patri familias concessum sit Clericos adolefcentes, in inferioribus gradibus, siue Ordinibus constitutos, qui de familia ejus, vel propinqui sunt, disciplinæ causa corrigere, cit. cap. *Cum voluntate*, de sent. excommuni. Hucque Layman, cui adde Villalobos in *Summa*, tom. 1. tract. 7. diff. c. 22. n. 5.

2. Sed non desunt Doctores pro opinione affirmativa: & idè illam tuerentur S. Antoninus 3. p. tit. 24. cap. 1. §. 2. casu 12. Sylvester *ver. excomm.* 6. numero 6. casu 8. Navarr. c. 27. n. 82. Avila part. 2. c. 5. disput. 3. dub. 13. casu 1. Suarez *disp. 22. sect. 1. n. 49.* Ratio eorum est: quia pater non minorem, sed potius majorem in filium potestatem habet, quam magister in discipulum; atqui in cap. 1. & cap. *Ex tenore*, absolute, & sine restrictione, significatur, magistrum ab excommunicatione immunum esse, si discipulum correctionis causa percussit; ergo idem de patre sentiendum est erga filium. Et hanc sententiam, præter Doctores citatos, tenet Fagundez in *Regim. Reipubl. Christi*, tom. 2. part. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. num. 7. & Grassius lib. 2. decis. c. 49. n. 39. & seq. Filiucius *tom. 1. tract. 15. c. 1. quest. 1. & 6.* Coninch. de Sacram. disput. 14. dub. 15. num. 192. Bañez in 2. 2. quest. 65. ar. 2. Valentia *ibidem* quest. 9. punct. unico, & novissimè Baunius in *Theolog. moral.* tom. 2. disp. 5. tract. 4. n. 3. q. 3. ubi sic ait: [Quæritur, an pater animadvertens in Sacerdotem filium, reus sit violatæ legis Ecclesiasticæ de non verberando Clerico? Nequaquam: quia patri, quoad correctionem, sui subditi liberi: Sacerdos filius est, nec à Characterè jus sibi prætexere ullum potest, vi cuius à patria potestate sit liber? nam, quis

quis credat filium hoc ipso, quod Sacerdotio sit insignis sit juris sui fieri, ut in eum patris auctoritas omnis sit precepta? Episcopos quidem scimus, ut habetur in *Canone 20. disp. 54* sui juris esse: jus enim patriæ potestatis soluit episcopalis dignitas: filios autem, sacrorum beneficio Ordinum, ab ea immunes esse non legimus: quare, si quid Sacerdos in vita, moribusque, sacra indignum persona, quam sustinet, peccaverit, à patre emendari, quamvis sit Sacerdos, quin possit, non ambigit de Graff. *lib. 2. c. 40. n. 36*. Hoc autem intellige, inquit, etiam si in percussione aliquis fuerit excessus, cum non possint verbera semper suspendi in statera. Eandem sententiam sequuntur Sylvester *excomm. 6. casu 8* Avila *part. 2. c. 5. disp. 23*.] Hucusque Baunius, & alij penes ipsum.

3. Verum ego, licet hanc sententiam affirmativam probabilem existimem, probabiliorem tamen puto negativam, quam, præter Molinam, Layman, & alios, tenet Castus Palas *tom. 6. disp. 3. punct. 23. n. 8*. quia, ait ille, in *Canone, Si quis suadente*, omnibus generaliter prohibitum est, violentas manus in Clericum iniicere: at nullibi concessum est patri, correctionis gratia in filium in sacris constitutum manus in jicere violentas: quin potius colligitur, id expresse esse prohibitum ex dicto cap. *Cum voluntate*, per argumentum à contrario sensu; siquidem ibi conceditur patrifamilias punire, correctionis gratia, adolescentes in minoribus gradibus constitutos. Ergo tacite denegatur potestas puniendi, cum sunt majoribus insigniti. Deinde potestas concessa patrifamilias conceditur propinquis comparatione propinquorum, qui sunt in minoribus gradibus constituti, ut constat ex dicto cap. *Cum voluntate*, at propinquis non permittitur constitutos in sacris percutere: ergo nec parenti est permittendum Præterea ex eo, quod Sacerdotibus senioribus, aliisque ex officio deputatis concedatur, adolescentes pueros in minoribus constitutos turbantes divinum Officium, correctionis gratia, percutere, infert communis sententia, teste Molina *disp. 56. n. 6*. nullatenus permissum punire, si fuerint in sacris constituti: sed eadem restrictio, & limitatio pro patrefamilias facta est: ergo asserendum est, patrifamilias non esse permissum filios in sacris punire. Denique ob reverentiam sacri Ordinis non est permissum Prælati Episcopo inferioribus, per alium, Clericum corrigere: & casu, quo aliquando id necessarium fuerit, caveatur, ne fiat per laicum, sed per Clericum: quia indecens est, laicam manus violentas in Clericum in jicere, tamen si correctionis gratia fiat, regulariter patrefamilias laicus est: ergo credendum est, correctionem filiorum, saltem qui sunt in sacris constituti, ei prohibitam esse.

4. Nota tamen cum Leone *de censur. recollect. 5. num. 281*. nostram sententiam habere locum etiam in avo, si talis filius est in ejus potestate, ut præsuppono esse in potestate patris, nec ab ea liberari ob sacrum Ordinem: minime autem in aliis propinquis, sed nec matri, cum non habeat illum in potestate, & in eis major indecentie ratio cernitur, quam in patre, & avo.

RESOL. XVI.

An si quis percutiat Clericum turpiter agentem cum filia illegitima, incidat in censuram?

Et quid de filia adoptiva?

Et etiam de matre, sorore, aut uxore agitur in prædicto casu, & non solum in actibus primis, ut osculis, amplexibus, & similibus, sed etiam in colloquio suspecto, & secreto.

Imo hoc procedit si Clericus turpiter infestet puerum pro nefanda libidine. Et par. 9. tract. 4. Rel. 33.

§. 1. Negativè respondet Hieronym. Garcias in *Summa morali, tract. 1. d. 3. dub. 1. punct. 4. n. 35*. sic asserens: [El quarto caso, que es de la censura, aunque no de peccados, quando uno halla a un Clerigo en flagrantí delicto con su muger, hermana, madre, o hija legitima, o ilegítima, ulando torpezas con ellas, y le sacudè, o mata incontinenti, ita ille. Et ita etiam docet Raguccius *tit. de excomm. 9. 66. n. 37*.] *vase Eccles. discipl. ubi* sic ait: [Hanc excommunicationem non incurrit, qui percussit causa honoris, puta, Clericum turpiter inventum cum filia, sorore, matre, vel uxore, nam in his tantum quatuor personis non incurritur, c. si verò de sentent. excomm. & procedit non solum si Clericus, vel Monachus fuerit inventus in flagranti crimine; * sed etiam in actibus proximis, ut osculis, amplexibus, & similibus, & etiam in colloquio suspecto, & secreto. Imò procedit, etiam si Clericus turpiter infestet puerum pro nefanda libidine, imò procedit, ut non incurritur in percussione Clerici inventi cum filia, etiam illegitima.] Ita ille.

2. Sed ego puto, contrarium dicendum esse, non solum de filia illegitima, sed etiam de adoptiva, unde observat Coninch *de Sacram. disp. 14. dub. 1. n. 36*. & Turrianus *de cens. lib. 3. disp. 29. dub. 2. sic* asserens: [Circa matris nomine difficultas est, an illius nomine comprehendantur omnes ascendentes: Et affirmant aliqui, ut refert Toletus. Sed verius est, solum matrem intelligi, secundum proprietatem nominis, ut Toletus, & alij non pauci dixerunt: & eodem modo nomine filie non intelliguntur omnes descendentes. Item, nomine filie debet intelligi ea, quæ talis est per naturam, & non per adoptionem, ut notavit Suarez juxta Glossam communiter receptam in *c. cap.*] Itaque ex prædictis dicendum est, patrem percutientem Clericum turpiter agentem cum filia illegitima, vel adoptiva, incurere in censuram Canonis.

RESOL. XVII.

An si quis percutiat Clericum turpiter agentem cum sponsa de futuro, incidat in censuram?

Et in §. 1. hujus Res. apponuntur omnes personæ, cum quibus si Clericus turpiter ageret, & percussus fuerit, percussus non incidit in excommunicationem, & non solum si turpiter in actu fornicationis inveniantur Clericus, sed etiam si inveniantur vacans amplexibus, osculis, aliisque tactibus turpibus, quinimo in loco suspecto.

Et quid, si in loco honesto Clericum loquentem cum uxore, & c. post trinitatem monitionem reperit maritus domi cum uxore solum loquentem si eum per 24. horas capitulum detineat, aut verberet?

Et in dictis casibus adductis in corpore hujus Resolutionis, an percussio incontinenti præstenda sit?

Et an Patri, filio, fratri, matre, & c. volenti interpretari Clericum in flagranti reperiunt, liceat alicui aliquid de causatione excommunicationis, quando alia via non potest illum avertere, consulere percussorem tantum, vel mitigationem?

Et notatur prædictos non posse per alios percutere Clericum turpiter agentem cum uxore, filia, sorore, & c. in tali casu tam mandans, quam percussorem mandatum incurreret excommunicationem. Ex part. 9. tract. 4. Rel. 33.

§. 1. Supponendum est, quod Ius canonicum, ob difficultatem, quam agnoscit, temperandi dolo, rem, cohibendique impetum vindictæ in eo, qui videtur suam uxorem, matrem, sororem, aut filium turpiter

substitit, quippe perseverat in iuria illata, & honor la-
sus. Sed omnino contrarium dicendum est, videlicet,
percussione in supradictis casibus excusari, si fiat
incontinenti, & nō ex intervallo, ita Doctores citati.

5. Sed hic obiter quæro, an patri, filio, fratri, vel ma-
rito jam volenti interficere Clericum, ut supra, in fla-
granti reperiatur, liceat alicui absque incurfu excom-
municationis, quando alia via non potest illum aver-
tere ab hac intentione interficiendi dictum Clericum,
consulere percussione tantum, vel mutilationem: Et
respondeo affirmative: quia ex communi opinione
Doctorem licet absq; aliqua culpa consulere minus
malum, quod sit pars formaliter, vel virtualiter con-
tenta in malo maiori, quod quis jam paratus erat per-
petrare, nec alia via ab ipso, ut dixi, adduci potuit: sed
vulnus, percussio, ac mutilatio est pars contenta in
homicidio: ergo. Et ita hanc sententiam, me citato, te-
net Leone de cens. recoll. 5. n. 339. afferens, in tali casu
consulenter non incurere censuram nostri Canonis.

6. Nota etiam cum dicto Leone, supradictos in tali
casu non posse per alios percutere Clericum inventum
turpiter agentem cum uxore, filia, sorore, &c. & in tali
casu tam mandans quam mandarius incurreret in
censuram: quia Ecclesia præsupponit, dictum dolorem,
& passionem dictas personas non posse temperare, &
quod ideo percutiant: quæ omnia cessant, quando
intervenit tempus mandandi, & exequendi; & ces-
sante causa, ut est regula vulgata, cessat effectus.

7. Et tandem nota, quodd dicitur turpiter agere cum
matre, uxore, filia, vel sorore, etiam cū qui amplexatur
dictas personas, aut similes actus cū iis exerceat; imò, ut
verberans excusetur, sufficit, quod reperiat solum cum
sola, loco & tempore merito suspectis, ut cū aliis docet
Nav. c. 27. n. 84. Quæ vera sunt, etsi maritus, sciens ve-
riturum Clericum clam se domi abscondat, ut ita reperi-
verberet modò absit dolus qualis esset, si curasset eum
ad dictas personas clam adeundas invitari. Addit cū
aliis Nav. maritum etiam excusari; qui post trinam
prohibitionem reperiret domi, etiam in honesto loco, cū
uxore solum loqueretur, si eum per vigintiquatuor ho-
ras captivum detineat, ut tradat suo Prælato: docet ta-
men incursum excommunicationem, si talem verbe-
raret: sed non satis consequenter: quia in *si vero, cit.*
non magis cōceditur detentio, quam verberatio. Quare
Sylvest. verb. *Excom. 6. n. 6. S. Detimō*, concedit etiam
excusari eum, qui talem Clericum verberat, quia *leg. si*
quis ei C. ad legem Iuliam de adulteriis conceditur ma-
rito ita reperiū perimere, eò quod præsumatur turpia
tractare in e. autē. *Si vero*, videntur omnes dici turpi-
ter agere, qui in similibus casibus in iure civili per-
mittuntur occidi: quare hanc sententiam non impro-
babilem putat Suar. *disf. 22. sect. 1. n. 37* quæ omnia do-
cet etiam Coninch de *Sacr. disp. 14. dub. 15. n. 196.*

RESOL. XVIII.

An incurrat censuram maritus, si data opera se abscon-
dat, ut clericum adulterum inveniat cum uxore, &
illum occidat, aut percutiat?
Et notatur, quod non ob actum copula carnalis tantum,
sed etiam ob amplexus, oscula, & alia huiusmodi signa
propinqua operis nefandi expleti, vel explendi cum
uxore, matre, sorore, vel propria filia, &c. percutere
Clericum possit sine crimine, & excommunicatione.
Imo, satis esse, ut solus cum sola reperiat in loco suspecto,
accedentibus aliis circumstantiis, suspicionē, moventibus
Et an hoc extendendum sit ad sponsam de futuro, aviam,
aut neptem?
Etiamq; advertitur, quod si maritus procuraverit, ut Cle-
ricum vocetur ab uxore ad illam turpem actionem, &
sic eum percuteret, incurreret uterque scilicet tam uxor,
quam maritus, excommunicationem.

M E

pollui ab aliquo Clerico, excusatur ab hac excommu-
nicatione percussorem illius, uti habetur *cap. Si vero*
de sent. excomm. Nam esto in percussione lethale
peccatum committatur, adhuc ius canonicum, tum
in detestationem illius criminis, tum ob difficultatem
temperandi dolorem ex in iuria accepta cohibendi,
vindictam, noluit percussorem excommunicatione
punire, ut tradit Glossa in *dist. 6. Si vero, verb. Turpi-*
ter. Censetur autem turpiter Ecclesiasticus agere,
non solum si in actu fornicationis inveniat; sed
etiam, si inveniatur vacans amplexibus, osculis, aliis-
que tactibus turpibus, quinimò in loco suspecto, ita
ut ex circumstantiis merito conici possit turpido.
Personæ verò, quibus Ecclesiasticus turpiter agere
inveniendus est, sunt uxor, mater, soror, aut filia per-
cipientis. Neque ad alias personas propinquas, con-
sanguineas, aut affines extendenda permissio est. Nā,
cum hac exceptio odiosa sit statui clericali, restringi-
tque privilegium Clericis concessum, non est ultra
personas expellendas extendenda. Tametsi Innocent. in
ditto c. Si vero in fine, ad neptem, & aviam privilegiū
extendat. Nomine verò matris, filia, sororis venit, quæ
sive propriæ est, non autem quæ solum per appel-
lationem: quare filia, aut uxor adoptiva sub nomine
filia, & sororis in hoc Decreto correctorio non con-
tinetur, bene tamen illegitima, quæ propriæ filia, &
soror est. Et tandem nomine uxoris intelligitur etiam
sponsa de præfenti, cum qua matrimonium iam est ini-
tum, quamvis nondum sit consummatum: & ideo
percussione Clericum turpiter inventum cum sua
sponsa de præfenti, non incidit in hunc Canonem.
2. His suppositis, difficultas est circa sponsam de fu-
turo. Et affirmative respondent Sanchez *lib. 1. disp. 1. n. 6.*
Molina *tr. 2. disp. 5. n. 5.* Layman *lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 8.*
Coninch de *Sacr. disp. 14. dub. 15. n. 196.* Turrian. de *cens.*
lib. 4. disp. 29. dub. 2. & alij, asserentes in nostro casu no-
mine uxoris non comprehendit sponsam de futuro, ita
ut sponsus percussione Clericum turpiter cū ipsa agē-
te, incidat in censuram Canonis. Et ita, præter Doctores
citatos, hanc sententiam tenet Rodriq. in *Sum. 10. c. 144.*
n. 18. ubi sic ait: [Y] si le halla fornicando con su esposa
de futuro, y le mata, solo el Pontifice le puede absolver
como lo tiene una Glossa, comunmente aprovada segū
Vivaldo. Ni obsta, que el, que mata al Clerigo, que hal-
la con su hermana, no queda descomulgado, porque si
este argumento fuera de alguna fuerza, no quedara de-
comulgado el dicho despolado de futuro, lo qual to-
dos niega, y lo niega tabié Covarruvias, que tiene cō-
tra nuestra cōclusion, ni es bastante la gran pena, que
recibe este despolado, para que le libremos de acudir
al Papa, pues el Derecho no le libra en este caso, y con-
dexa a su despolada satisfaze con mucha honra, dex-
ando a ella por mala, y al Clerigo por vellaco. Ita ille.
3. Sed, his non obstantibus, Madius in *tr. de sacris Or-*
dinibus, c. 17. n. 12. & Covar. de *spons. par. 1. c. 1. n. 11. ad*
fin. nomine uxoris intelligunt etiam sponsa de futuro,
& ex consequenti excusari, si fornicant cum sponsa
de futuro Clericum percutiat. Et hanc sententia proba-
bilem esse putat Fragos. de *Rep. Chr. tom. 2. lib. 1. disp. 2.*
§. 1. n. 36. Sed ego non recederem à prima sententia.
4. Verum difficultas est, an in dictis casibus percus-
sio incontinenti præstanda sit? Alicui namq; probabi-
le videtur, excommunicationi non subici percussio-
nem, tamen si longo tempore post delictum contingat,
quia restrictio illa, quod percussio incontinenti fiat, ap-
ponitur in clausula antecedenti, ubi sermo est de defe-
sione propria. Ergo tacite indicatur huic clausulæ nō
esse necessariò accomodandam. Præterea hæc per-
cussio non est, quæ excusatur ob titulum defensionis,
sed ob difficultatem gravem temperandi tristitiam, &
dolorem ea in iuria conceptum, cohibendique vindi-
ctæ impetum. At hæc difficultas, etiam tràsacto actu,

Tom. V.

Sup hoc sup.
in tr. 1. Ref.
75. recitaret
in §. ult. &
in tr. 6.
ref. 46 si-
gnanter ad-
med. a ver-
te licet, & le-
ge etiam do-
ctinam re-
solution. &
§§. ejus not.

Quoad hoc
leg. §. ult.
ref. leg.

Sup. his sup.
in §. 1. huius
ref. ad med.
& in alio §.
eius not. & in
Ref. leg. §. 1.
ad lin. 8. & §.
Sed ego ad
med. veri.
Vnde.

Et tandem queritur, an adjuvantes, seu associantes supradictum Patrem filium, fratrem vel maritum in praedicta percussione erudiant in excommunicationem? Ex part. 9. tract. 4. Rel. 2.

§. i. **A**ffirmative respondet Layman Theolog. mor. lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 5. n. 8. ubi sic asserit: [Qui in Clericum cum uxore, matre, sorore, vel pro- usque annot. pria filia turpiter inventum, manus violentas incon- seq. sup. in- tinenti injecerit, licet peccet, Canonis tamen excom- Ref. 16. §. 1. & in Rel. 17. §. etia 1. & c.]

Sup. hoc in Ref. 2. not. praeiterit si- gnater §. ult. & in aliis ejus not.

Sup. hoc in Ref. praeiter- ta §. Verum.

Sup. contetis in his verbis. [Qui in Clericum cum uxore, matre, sorore, vel pro- usque annot. pria filia turpiter inventum, manus violentas incon- seq. sup. in- tinenti injecerit, licet peccet, Canonis tamen excom- Ref. 16. §. 1. & in Rel. 17. §. etia 1. & c.]

2. Sed ego negativè sententia adhæreo casu, quo ablit dolus: quia ea secreta observatio, & occulta expectatio delinquentis, neque occasio est, ut ipse delinquat, neque impedit, quin turpiter agentem invenias, etiam inveniatis quæsitum, & expectatum. Et ita docet Avila part. 2. c. 5. disp. 3. dub. 13. casu 16. Coninch de Sacram. disp. 14. dub. 15. n. 196 & alij; secus verò esset, si per dolum, vel fraudem delinquentem adduceres, ut in delicto deprehensum percuteret; quia eo casu non effugies censuram: sicut pluribus firmat Sayrus lib. 3. Theauri, c. 27. n. 23. in fine. Coninch, Avila ubi supra. Neque enim æquum est, ut Ecclesia deceptionibus iniquis favcat. Præterquam quod in eo eventu non percussus turpiter inventum, sed quæsitum, & dolose adductum. Et ideo nostram sententiam cum limitatione adductam, præter Doctores citatos, tenet novissimè Fagundez in Regim. Reip. Christi. tom. 2. part. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. n. 35. & Garcias in Summa mor. tract. 1. difficult. 5. dub. 1. punct. 4. n. 75. ubi sic ait: [Solo ay aqui una dificultad, y es, quando se esconde el marido, o haze llamar al Clerigo para cogerle in flagranti delicto; en cuyo caso convienen los Autores, que si interviene concierto entre la muger, y el marido, para coger al Clerigo adultero con engaño, y traycion, que quedará elcomulgado, si le mata, o hiere; pero que si no ay concierto, sino que solo lo haze el marido por saber la verdad, y se halla ser assi, hallandose en el caso, que no incurrirá hiriendolo, o matandolo.] Vide etiam Baunium in Theol. mor. tom. 2. disp. 5.

tract. 5. §. 3. qui etiam optimè notat, quod non ob adu- copulæ carnalis tantum, sed etiam ob amplexus, oscu- cula, & alia hujusmodi generis signa propinqua ope- ris nefarii expleti, vel explendi cum uxore, matre, &c. percussio Clericum posse sine crimine, & excommuni- catione: quia his rebus operâ dare, est turpiter, ac fac- de facere. Deinde, matris, uxoris, & filia nomina, pro- prie fumenda esse, nec extendenda ad sponfam de fu- turo, aviam, aut neptem: quia non sunt extendenda peena ultra id, quod verba legis sonant: præsens est pa- nalis, avia mater non est, nec sponsa de futuro uxori ergo, &c. Nota tamen, quod si maritus procuraverit, aut Clericus vocaretur ab uxore ad illam turpem actio- nem, & sic cum percuteret; incurreret uterque, licet etiam uxor, quàm maritus, excommunicationem: quia sunt in dolo, cum procuraverit, ut vocaretur ad turpitudinem. Ita Angel. Excom. 5. n. 10. Cajetan. verb. Excom. c. 10. Sayrus de cens. lib. 3. c. 27. n. 23. Belletrus part. 1. disp. 9. pag. 181. & Layman lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 5. n. 8. Sed quero, an adjuvantes, seu associantes dictum patrem, filium, fratrem, vel maritum, in tali percussio- ne incidant in excommunicationem? Ratio dubitandi est: quia tales associantes dicuntur auxiliares percus- soris Clericorum, qui incurrunt eandem excommuni- cationem, quam incurrunt percussor. Et negativè respondet Leone de cens. recollect. 5. n. 341. & seg. cum Molina disp. 99. n. 17. quoniam eo ipso, quod iura patri, & mariti, (supple. filio, & fratri,) concedunt interficere adulteros aliquos illis censetur concedere aliorum coopera- tionem ad eam executionem: quam doctrinam ampli- at, sive dicti cooperatores accedat jussi, vel rogati, aut mercede conducti, sive etiam quod ipsimet ad id se obtulerint gratis. Favet, quod communiter docent Doctores, loquendo de eo, qui habet jus defensionis contra aggressorem, vel raptorem, mutandi, vel occi- dendum: prout constat habere dictum jus personas sup. enu- meratas aggressas in honore, quod, scilicet, aliis quo- que licitum sit vim passo assistere, & auxilium ferre.

RESOL. XIX.

An mulier, Nobilis quæ fuisse, vel alapa percussa, Cleri- cum ad venerem sollicitantem, incidit in censuram? Et quid si Clericus ea verbis ita in tectore, vel aggredere- tur. Item dicendum est in prædicto casu de pæro sollicitato a Clero cum peccato nefando. Ex p. 9. tract. 4. Rel. 8.

§. i. **R**espondeo, quod excusatur ab excommuni- catione huius Canonis mulier impetita a Clerico de turpitudine, illam percussus zelo castitatis, quamvis, aliquis excessus reperiretur. Non tamen po- terit illum percussus si Clericus eam verbis duxerit tectore, vel aggredere: nam tunc sufficit illi verbis repellere, nisi molestus vehementer sit, & importunus, ita ut ab eo aliter nequeat expedire se quam fuisse, aut verberibus. Suar. de cens. disp. 22. sect. 1. n. 33. Coninch, de cens. tom. 2. disp. 14. dub. 15. n. 194. & Avila p. 2. c. 5. disp. 1. dub. 13. casu 18. post plures quos ibi refert, ac sequitur, quibus accedit Sayrus de cens. lib. 3. c. 27. n. 24. cum aliis dicentibus, id esse licitum feminae quando aliter eum repellere non posset, nempe, quia nec fuge- re potuit, nec clamare licuit, aut existimabat infamia esse clamare. Favet Cajetan. verb. Excom. c. 10. nota sex- to vers. Secur. dum in quo eventu licet potest Clericum percussus, ut expresse docet Philarchus lib. 3. de offi. Sacerd. c. 3. notat. 3. casu 15. & Angles in Floribus in 9. de excom. art. 5. disp. 4. Dicendum est itaque, mulierem non incidere in censuram, quando percussus Clericum tentant de turpitudine, dummodo tectatio fiat factio non solo verbis; quia tunc solum licet verbalis defen- sio. Quod si Clericus esset nimium molestus verbis, & femina

femina non posset se defendere verbis, non incur-
ret. Vide Avilam de cens. par. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 13.
casu 18. ubi dicitur: mulierem sibi, mulierem sibi.

2. Vnde ex his apparet responsio ad casum propo-
situm, ad quem respondet ex Navarro affirmativè Pater
Leone de cens. recoll. 5. n. 314. & dicit: incurrit in
censuram quandam Monialis nobiliter, ex eo, quia
coidam Ecclesiastico sibi lascivum verbum dicenti
alapa impiegit: nam, licet mulier, vel masculus ex-
communicationem non incurrat, si Clericum, pudici-
tiam ipso facto tentantem, percutit, sed tamen esse,
si cum Clericus solis verbis aggreditur, quia tunc
sufficit illam verbis repellere, nisi ita valde molestus
sit ut mulier, vel puer, aliter se ab eo liberare non
possit, quam fuisse, aut verberare. Vide etiam, præter Do-
ctores citatos, Coninch de Sac. disp. 14. dub. 5. n. 194.
Molinam disp. 5. n. 41. & Layman lib. 3. tr. 3. p. 3. c. 3.
n. 33, & Baunium in Theol. mor. 2. disp. 5. tr. 4. q. 5. ubi
sic ait: [Pater secundò, licet femina de stupro sol-
licitate à Clerico, cum à se pugnis, & verberibus si-
ne metu censura abigere: non autem si prece tan-
tum ac verbis: nam tunc verbis similiter repelli po-
test: si tamen excuti, ac dimoveri à proposito aliter
quam fuisse, aut verberare non posset, abhibere utrum-
que foret sine crimine, metusque poenæ.] Ita ille.

3. Verum ad confirmationem supradictorum non
deseram hic apponere ea, quæ docet eruditus Iuris-
consultus Franciscus de Cuenca in Pent. de sui defen-
sione, lib. 3. q. 3. n. 51. & seqq. ubi sic ait: [In casu defen-
sionis pudicitie, & castitatis, ob cuius tutelam non
tantum vir, verum & femina, iure aggressorem violare
tenentur: perimere possunt; est Doctorum commu-
nis sententia, ut tradit Lessius de just. & iure, lib. 2. c. 9.
dub. 1. 2. n. 7. ubi ex Cicerone in Orat. pro Milone, re-
fert, quod adolescens, qui Tribunum occiderat volen-
tem vim inferre ejus pudicitie, à Mario exercitus Im-
peratoris, absolutus fuit. Cuius factum narratur à Val-
Maximo lib. 6. c. 1. de pudicitia, vers. 12 in hæc verba:
Hoc movit C. Marium Imperatorem, cum C. Lu-
cium fororis suæ filium Tribunum militum, à C. Plor-
io manipulario milite iure casum pronuntiavit, quia
eum de stupro compellere ausus fuerat. Similiter ex
Ferrerio in sua tr. de re militari, fol. 156. n. 67. quem se-
quitur Anton. Scap. in tr. juris non scripti, lib. 3. c. 143.
n. 12. refert Baiard. ad Clarum in §. Sodom. n. 15. fama-
lum quendam pistoris liberatum esse, non obstantè,
quod tentantè huiusmodi nefarium perpetrare, intere-
mit. Et ipso Baiardo Iudice existente, tradit impu-
nitum reliquisse puerum, qui cum gladiolo quodam,
pædagogus suo eum tentantè, veneram totam am-
putavit partem. Nec enim mulier, etiam contra Cleri-
cum sic castitatem suam defendendo, in Canonem, si
quis suadente Diabolo, incidit. Carolus de Grassis tr.
de effect. Cleric. effect. 9. n. 310. Nec huiusmodi utentes
defensione peccant etiam violare conantè occidendo,
Sylv. in Sum. verb. homic. 1. n. 9. dum se defendere non
possent fugiendo, vociferando, vel alio modo. Ita ex
D. Anron 2. p. tit. 7. c. 8. §. 2. Aspluceta Navarro in
Manuali, c. 15. n. 5. vers. Tertio. Nec vir irregularitatem
incurrit, sic Coninch d. tit. de irreg. disp. 1. dub. 9. n. 89.
ex Suar. disp. 46. sect. 2. cum aliis. Iusta siquidè causa est
defensionis, & offensionis, etiam severè castitatis, atq;
pudicitie tutelam: cum nullo majori virtutum culmi-
ne, nullo ornatu, decore nullo Respublica quælibet
mitissime nitescere valeat.] Hucusque Cuenca loco cit.

4. Verum his non obstantibus, ad casum in tit. Reso-
lutionis impositum negativè respondet Rodr. in Sum.
1. c. 149. n. 19. ubi sic ait: [Quando un Clerigo so-
licita à una muger muy honesta, de buena fama con
Palabras lascivas, no incurre ella en descomunion,
dandole de schapinazos, porque licito es segun Boe-
tio defenderse uno de la injuria, que de palabra le ha-

zen dando de palos al que le injuria con ella, y aun-
que es licito la defension moderada, la qual modera-
cion regularmente acontece, quando uno con palos se
defiende de otros palos, y con palabras se defiende de
otras palabras, como lo dize el mismo Boetio, però
puede aver caso con tales circunstancias que ne se
juzgue por acto desordenado, y sin moderacion quan-
do uno injuriado con palabras se defiende con palos,
como lo dize Folerio, y no se puede negar, que con se-
mejantes palabras se hizo gran injuria à la dicha mu-
ger de buena fama, y noble. pues el que se las dixo, la
tuvo por liviana, y no se las osara decir, sino la tuviera
por tal, por lo qual siendo honestissima recibiera no-
table coraje, y mas el dar de schapinazos, tengo por
cierto, que seria un primer movimiento fundado en su
gran honestidad, y en el mal juyzio, que contra ella
se tuvo, por lo qual no la ostaría yo condenar por de-
scomulgada, aunque Navar. 127. n. 85. notab. la conde-
na por tal.] Ita ille. Et hæc opinio est valde notanda,
licet contraria sit communis, ut visum est.

RESOL. XX.

An percussus Clericum, qui post insultum fuisse, vel
alapa fugit, incidat in censuram?

Et an sit licitum ob honoris jacturam persequi fugientem,
qui percussus aliquem fuisse, v. g. & illum tantum percu-
tere quantum ad sui honoris defensionem opus sit? Ex
part. 9. tr. 4. Ref. 15.

§. 1. **R**esolutio hujus questionis pender ex illa, an
sit licitum ob honoris jacturam persequi fu-
gientem, qui percussus aliquem fuisse, v. g. & illum tan-
tum percutere quantum ad sui honoris defensionem
opus sit? Et ad hoc dubium sic respondet Magister
Serra in 2. d. Th. 1. 2. q. 67. art. 7. dub. 1. Postquam qui
percussus est pugno, aut fuste, vel gladio, dicit Victo-
ria relect. de jure belli, n. 5. credo quod per injuriam
percussus possit statim repercutere, et si invalor non
deberet ultra progredi. Sed ad vitandam ignominiam,
& dedecus possit, qui colaphum, e. g. accepit, gladio
statim repercutere, non ad sumendam vindictam, sed
ad vitandam infamiam. Quod alij extendit assertentes,
posse etiam fugientem insequi, & percutere, non teds
ac latonem fugientem cum re mea sequi possim, &
percutere, ut eam relinquit, vel reddat, si aliter nequit
recuperari. Qui enim illara gravi ignominia fugit, ho-
norè meum quodammodo secum deferret, cum possit illi
mihî restituere, offerendo satisfactionem: ergo possum
illum percutere, ut honorè meum restituar, vel saltè,
ut eum sic recuperem. Banez hic dub. 3. docet, id nulla-
tenus esse licitum: nam habet rationè vindictæ, res-
pectu præteritæ injuriæ, & est contra illud 1. Petri 3. v. 9.
Non reddentes malum pro malo, nec male dicitur pro male-
dicto. Et quamvis honor secundum leges Diaboli recu-
peretur, recuperatur tamen per vindictam, quod est il-
licitum. Addit, non esse eandem rationè de latrone fu-
giente: quia latro adhuc est in exercitio rapiendi aliena,
dum non est jam in loco quieto retinens rem aliena. At
vero, qui semel percussus, jam la sit honorè meum, neq;
portat secum quicquid meum, quod ego possim eripere
de manibus ejus: sicut si quis abscindat manum meam
non possum ego abscindere manum ejus. Lessius lib.
2. c. 9. dub. 12. n. 80. sententiam Victorie cum exten-
sione prædicta, ait, esse quidem speculative probabilem;
tamen in praxi non esse facile permitteudà ob pericu-
lum odij, vindictæ, & excessus, pugnarum etià, & ca-
dium. Mihî utraque sententia, tam, scilicet, Victorie,
quam Banez, videtur probabilis; quamvis sententia
Victorie non sit publicè prædicanda, sed solum ea uti
debeamus post factum ad pacandas conscientias.]
Hucusque Serra, cujus sententiæ libenter adhæreo.

in lentes occidere Clericum, ut *superius* diximus, incur- rant excommunicationem; hoc tamen non procedit in casu, quo quis consuleret occidere Clericum in- iuste invadentem alium: quod patet ex his, quæ in si- mili dubio docet Leone de *cen. ur. collect.* 5. n. 334. ubi sic ait: [Quarto de casu non tacto adhuc ab Au- thoribus. Pone, quod aliquis extraneus, vel propin- quus, consulari patri, fratri, vel marito, occisionem Clerici, in flagranti repertiendi: an sequuto homicidio in personam ipsius Clerici, talis consulerens incidat in excommunicationem? Et respondeo negativè: quia iste consulari id, quod dicto patri, fratri, filio, vel ma- rito, permittum est respectu pœnæ excommunicationis: sed consulerens incurrit hanc excommunicatio- nem, non ut causa principalis, sed ut accessoria: ergo: consequentia probatur ex regula illa trita: *Accessorium sequitur naturam principalis*, cap. *Cum principalis*, ff. de *regul. iur.* cap. *Accessorium* eod. tit. in 6. ubi Doctores. Huic opinioni favet Molina *tom. 4. disp. 99. n. 17. ad fi-* nem, ubi tales persuadentes marito, vel patri interfe- ctionem adulteri, &c. excusati à pœnis sicut ipsos pa- trem, & maritum. Ita Leone. Quæ omnia, ut dixi, pro- cedunt quoad consulentem percussorem, & occisio- nem Clerici, qui alium invaderet ad occidendum.

RESOL. XXII.

An percussus Clericum in defensionem alterius, incidat in censuram?

Et supponitur percussorem Clericum in sui defensionem non incurtere in censuram, quod intelligi, incontinenti cum moderamine inculpatae tutelæ quamvis sciens, & deliberate operetur; fœcus vero si moderamen legitima defensionis transgressus fuerit.

Et docetur, quod prudentis viri arbitrio relinquitur, in quo consistat dictum moderamen.

Et inferitur primo posse mulierem percutere Clericum tentantem suam pudicitiam factio, vel verbis, si alia via avertere à se illum non possit.

Secundo violententer expellens a domo Clericum iniuste illa occupantem in hanc excommunicationem non incidit.

Tentio, si violententer expellat Clericum tibi honorificam se- dem usurpantem.

Quarto, si Clericum bona tua furantem insequaris, & ab eo violententer extrahas.

Et quid, si res furatus domi haberet depositas, easque pa- cifice possideret?

Quinto fugientem debitorem Clericum, aut de fuga su- spectum detinere poteris, ut Superiorem presentes, debi- tumque recuperes.

Idem est dubium, si in flagranti delicto, vel in ejus proba- bili suspitione iudex secularis Clericum inveniat.

Et tandem explanatur in quibus casibus consistat excessus moderata defensionis. Ex part. 9. tract. 4. Ref. 24.

Respondeo, certum esse, percussorem Cleri- cum in sui defensionem, non incurtere in censuram: quod intelligi incontinenti cum modera- mine inculpatae tutelæ: quamvis sciens, & delibera- te operetur. Dicitur autem moderamen inculpatae tutelæ, quando quis agit illud, sine quo aliter se, vel alios, vel res suas, vel alienas defendere non potest, ex Bartolo in l. 1. Cod. *Vnde vi*, & in l. *Furem ff. ad legem Cornelianam de Siciariis*.

2. Sed, quid dicendum, si percutiat in defensionem alterius? Dico itaque, quod non incidit in censuram, qui in defensionem sui, vel alieni corporis, honoris, famæ, & bonorum fortunæ Clericum aggressorem de- tintent, vel percutiunt: quia hæc non est vis, & vio- lentia, sed defensio, uti dicitur cap. *Si vero*, cap. *ex te- nore*, de *sent. excomm.* & Clementina unica, de *homici-*

dio. Quippe defensio non solum propria, sed etiam vis innocens licita est, argum. cap. *Non infamatus*, & aliis 24. q. 3. & cap. *Dilecto de sent. excomm.* in 6. Ex his in- fertur primò, posse mulierem percutere Clericum ten- tantem suam pudicitiam factio, vel verbis, si alia via avertere à se non potest: quia est legitima, & iusta ho- noris defensio. Ut bene docet Molina *tract. 3. disp. 55. n. 4*. Navarrus *c. 27. n. 105*. Suarez *disp. 22. sect. 1. n. 33*. Avila *2. p. de cens. c. 5. disp. 3. dub. 13*. Coninch *disp. 14. dub. 15. n. 194*. Paulus Layman *lib. 1. Summ. tract. 3. par. 2. c. 5. n. 8*. Bonacina *de cens. in part. disp. 2. q. 3. punct. 6. sect. 4. n. 1*. Secundò, violententer expellens è domo Clericum, iniuste illam occupantem, quando alia via non potest suum jus recuperare in hanc excommunicatio- nem non incidit: quia illa expulsio non est violentia, sed potius violentiæ remotio, ut notavit Sylvest. *verb. Excommuni.* 6. n. 6. Sayrus *lib. 3. c. 27. n. 19*. Molina *disp. 55. n. 3*. Filliucius *tract. 15. c. 1. n. 20*. Bonacina *tom. 3. disp. 2. q. 3. punct. 6. sect. 4. n. 1*. Porro, ob eandem ratio- nem non eris excommunicatus, ed quod violententer ex- pellas Clericum tibi honorificam sedem usurpantem; si alia via in iuriam removere nequis, ut colligitur ex Navarro à contrario sensu *lib. 5. consil. tit. de sent. ex- comm. cons. 40*. Quartò, immunis ab excommunicatio- ne eris, si Clericum bona tua furantem insequaris: & ab eo violententer extrahas, quando alia via recuperare non potes: quia non inferis injuriam, sed potius in- iuriam repellis. Secus esset, si jam res furatas domi ha- beret depositas, easque pacifice possideret: quia eo casu nò propria autoritate, sed iudicis, si id facile præstari potest, recuperandæ sunt; sicut advertit Nav. *c. 27. n. 76*. Molina *tract. 3. disp. 55. n. 3*. Bonacina *disp. 2. de cens. in part. q. 3. punct. 6. sect. 4. n. 1*. Notanter dixi, si alia vi cõmo- dæ nequis rem tibi ablatam recuperare: quia percussio, & violentia in Clericum non alia ratione licet, nisi quatenus est necessaria ad proprii, & alieni juris de- fensionem. Quintò, fugientem Clericum debitorem, aut de fuga suspectum detinere poteris, ut Superi- ori presentes, debitumque recuperes: quia illa de- tentio est proprii juris defensio, & damni inferendi remotio. Idem est, si in flagranti delicto, vel in illius probabili suspitione iudex secularis Clericum inven- niat: potest enim eum in vinculis detinere, ut quam- primum postea Iudici Ecclesiastico remittat. Quin- to offensus à Clerico in eventu, quo is Clericus ob offensam mittendus esset in carcerem, & puniendus, potest absque timore excommunicationis eum vin- culis alligare, ut suo Iudici intra 24. horas præsentet, si id necessarium est ad satisfactionem sumendam, tes- tes examinandos, aliisque ad probationem delicti re- quisita. Et hæc omnia, cum citatis Doctoribus, tener Castus Palas *tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 3. n. 5*. cui ego addo Fragonium *de Repub. Christi tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. num. 31*.

3. Sed nota, quod licet, ut *superius* diximus percu- tiens Clericum in sui, & aliorum defensionem non incurrat in censuram; id tamen intelligendum est, dū- modo moderamen inculpatae tutelæ non excedatur: non enim aliter defensio licita est, nisi cum modera- mine inculpatae tutelæ, l. 1. ubi Glossa, Baldus, Salycet. & ceteri, *C. Vnde vi, cap. Significasti 2.* & ibi Abb. & alij, de *homic. Dec. in l. Vi vim, n. 12*. & ibi etiam ceteri juris interpretes hoc ipsum communiter adnotarunt, Marc. Anton. Eugen. *cons. 22. n. 64. lib. 2*. Innoc. in *cap. Olim, 1. in fin. de restit. spol.* Marian. Socin. in *cap. Perve- nit. n. 207. & seq. de sent. excomm.* Et ideo communiter as- serunt Doctores, quod si quis Clericum percusserit, & moderamen legitime defensionis transgressus fuerit, incidit in sententiam excommunicationis, ut docuit Innoc. in *d. c. Olim. 1. in fin. de restit. spol.* ubi dixit, non licere modum excedere, & excedentem incurtere in excommunicationem. Hostiensis in *cod. c. Olim, n. 17. in*

fin. c. f. Nec sic impugnantes, & ibi etiam Ant. de Butr. n. 18. & n. 19. Bellam. off. n. 14. Marian. Socinus in cap. Persecut. n. 20. & seq. ubi ait: [Quod si quis moderamen excedat, incidit in excommunicationem. Henric. Boich. in cap. Si vero n. 1. de sentent. excommunicat. ubi inquit, quod Clericum percussus ad suam defensionem, non est excommunicatus, nisi modum in defendendo excedat Greg. Sayr. qui loquitur de offendentem Clericum, nedum ad sui, verum etiam ad conjunctionem defensionem, lib. 3. c. 27. num. 18. & Farinacius in Praxi. de homicidio, g. 125. n. 318. Et idem recte Char. tarius decis. 45. num. 7. & Leone de censur. recollect. c. n. 318 dixerunt, moderatam defensionis fines excessisse Canonicum, dum grandi pessulo Præpositum Ecclesiæ in capite graviter percussit: quia Præpositus ipsius Canonici fratrem pugnis, ac alapis cædebat: atque idem Congregatio Mediolanensis declaravit, ipsum in censuram incidisse: quia poterat Canonicus vim illatam fratri solis verbis minatoriis propulsare, ac fratrem suum ab iniuria defendere; quoniam cum Præpositus esset inermis, si Canonicus Præposito mortem, vulnere, ac percussiones pessulo minatus fuisset, certe Præpositus ab iniuria inferenda desistisset, ne quid mali sibi contingeret: excessit igitur Canonicus moderatam defensionem ex proposito: Potuisset etiam Canonicus, & quidem facile, pugnis, aut impulsibus, vel capiando, & detinendo Præpositum, vim illatam propulsare; sed is non pugnis, nec impulsibus, aut detentione, sed pessulo, quem apprehenderat in Ecclesia, Præpositum in capite graviter percutiendū duxit: ergo fines excessit ex proposito moderatam defensionis. Vide Layman lib. 3. tit. 3. c. 3. n. 1. vers. Porro, doctorem, quod prudentis viri arbitrio relinquatur, in quo consistat dictum moderamen, seu quando in eo censetur factus excessus gravis ad finem incurrendi hanc excommunicationem; & postea subdit hæc verba: [Si, videlicet, aliquis consideratis circumstantiis loci, temporis, personarum, &c. contra aggressorē, vel insidiatorem modo faciliori benigniorē defendere se non possit, rationabiliter existimat, quā ita ipsi resistendo, præveniendū, &c. Vnde pater, quando insultatus baculo possit se ense defendere, & similiter; vel etiam contra eum, qui volebat mihi dare unam maxillatam manu vacua, vulgō dicitur, scissā, an possim me gladio defendere, etiam occidendo: item, quid dicendum, quando pugno percussus, haberet arma ad latus: de quibus latē per Carrer. in sua Practica criminali, tit. de homicidio, vers. Circa quantum in princ. Vbi etiam de debili insultato à robusto; sene insultato à juvene, &c. de quibus etiam per Clarum, §. homicidium, n. 34. ad finem. Vbi addentes præcipuē Bajardus n. 110. & seq. apud quem Carterium, vers. Circa tertium, invenies aliquas limitationes, & præsertim n. 7. de se defendendo contra Officalem, suum officium exequentem, de qua re habetis in terminis huius nostre excommunicationis consilium Grassij 3. sub tit. de sent. excom. vol. 2. ubi probat, incurrisse excommunicationem quendam filium, qui cum vidisset patrem malè tractari à Nuntio Caria Archiepiscopalis pro exactione cuiusdam pœnæ, & ad sui petitionem noluisse illum dimittere, manu Nuntium repulit, & postea cum dictus Nuntius gladio evaginato tres ictus contra filium emisisset, ipse filius in illum manum injecit prope guttur, illamque fecit parum retrocedere.

RESOL. XXIII.

An qui tantum ex charitate tenetur impedire percussione faciendam Clerico, si non impedit, incurrat censuram?
Et quid, si dolose non impedit talem percussione;

cum possit obviare sine periculo, & damno?
Et quid est dicendum, si non obstat propter odium, & pravam affectum, licet peccaret mortaliter?
Et quinam ex iustitia teneantur obviare percussioni Clericorum?
Et notatur, quod ut non impediendo percussione Clerici incidant in censuram, quæ non copulatur debetis currere. Ex part. 9. tract. 4. Resol. 3.

§. 1. Affirmative respondet Sayrus lib. 3. cap. 26. n. 24. Filiucius tract. 5. c. 1. m. 3. Suarez disp. 22. sect. 1. n. 54 & alij penes ipsos: quia textus in cap. Quamvis, absolute, & sine restrictione loquitur de his omnibus, qui manifesto facinore delinunt obviare, cum possint. Addit tamen Toletus lib. 1. c. 34. n. 15. & alij, adesse debere dolum, & malitiam: nam, si ob verecundiam, & vanum timorem non te alienis libus immiscendi, impedire percussione mittas, hæc effugis excommunicationem. Et hæc omnia docet etiam Megala in 3. part. Instit. Confess. lib. 4. c. 2. q. 1. n. 7. 2. Sed contraria sententia magis mihi placet, allens, ad hanc excommunicationem incurrunt delinquentes, qui obligationem iustitiæ ita tenent Doctores quos citat, & sequitur Avila de cens. part. 2. c. 3. disp. 3. dub. 2. quibus ego addo Baunium in Theol. mor. tom. 2. disp. 5. tract. 4. §. 1. Coninch de Sacram. disp. 14. dub. 15. n. 174. Layman lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 5. n. 6. Molinam disp. 32. n. 6. & hanc sententiam probabilem esse putat Garcias in summa, tract. 1. diff. 2. dub. 1. punct. 3. n. 27. in fine. Et ratio est, quia ille consensus in percussione Clerici censendus est hæc excommunicatione puniri, qui secundum moralem estimationem, consilium, aut auxilium esse reputatur, ut constat ex illis verbis: *Et delinquentibus favere interpretatur*. Et præterea, qui statui clericali in iuriosus est. At qui solum ex charitate, & non ex officio tenetur impedire percussione, moraliter non censetur percussioni favere, neque iniuriosam actionem statui clericali præstare, quia omittens ex charitate solum negativè se habet, non positivè etiam moraliter, idēque damna ex facinore sequuta ei non imputantur. Quod adeo verum est, ut esto ex odio, & pravo affectu omittas impedire adhuc non ligaris excommuni, quia non ob pravam affectum, sed ob actionem in iuriosam hæc excommunicatione lata est.

3. Sed non deferam hic apponere verba Squillantia de privileg. Cler. c. 6. n. 66 ubi sic ait: [Excommunicationem incurrit ille, qui potest prohibere, ne Clericus verberetur, & non prohibet, ut constat ex cap. Quamvis de sentent. excom. quod verò ad alios, qui ex timore, ut qui nolunt se immiscere rumoribus, hoc non præstarent; non incurrerent, secundum communem opinionem, quando hic titulus sufficit ad eos excusandum à culpa mortali, secundum Suarez mor. citandum. Si autem dolose non prohiberent, cum possent obviare sine periculo, & damno, tunc incurrerent, id quod consentientes delicto. Ita Suar. disp. 2. §. 2. n. 56. quamvis Bonacina disp. 2. §. 4. punct. 3. n. 6. & Raguccius sub tit. de excom. §. 69. non incurrere existimant, etiam si non obstant propter odium, & pravam affectum, licet peccarent mortaliter, quidquid sit de foro externo, cum non sit in jure expressum. Ita Squillare.

4. Sed, si aliquis scire cupiat, quinam ex iustitia teneantur obviare percussioni Clericorum? Respondet cum Avila, ubi supra, concl. 2. & aliis, quod qui tenentur obviare ex officio, & ex iustitia sunt, Rex, Iudex, & Ministri iustitiæ, patres, tutores, heri, pedagogi, parochiani, & custoditi. Sic Navarr. c. 24. n. 18.

5. Nota etiam cum Raguccio in v. de discipl. Eccles. quæst. 69. de excommunic. quod, ut qui non impediunt percussione Clerici, incidant in censuram, quatuor

Ob Clerici percussione. Ref. XXIV. &c. 139

quatuor debent copulative concurrere. Primum, vt teneatur ex officio, vt est Officialis erga subditos, pater erga filios, dominus erga seruos, & similes. Nauar. cap. 24. n. 12. Secundum, vt possint impedire sine iactura, vel periculo vite, honoris aut bonorum. Tertium, vt possint commodè impedire: nam non dicimus posse aliquid fieri, nisi commodè fieri possit: leg. Nepos Proculo, ff. de verb. signific. Quartum, vt offensio Clerici sit manifestè iniusta illi Superiori, aliàs non teneatur, Nauar. cap. 24. n. 19. & alij.

RESOL. XXIV.

An Heluetij arcenses turbam, dum Pontifex, vel alius Princeps egreditur, si percutiant Clericum, incidant in censuram?

Et quid tamen, si id facerent animo maligno ex proposito, scilicet intendentes Clericum verberare sine sufficienti necessitate? Ex p. 9. tract. 4. Ref. 20.

autem ignorantia pure vincibilis non est neque excusatio, nec supina, ergo. Dices, si quis mortaliter peccet quis in ea ignorantia, vt incurrat censuram. Respondetur ex supradictis, non quodlibet peccatum mortale sufficere ad incurrendam censuram; sed requiri peccatum mortale, quod habeat rationem contumaciæ, ex eo, quod censura sit ultimum remedium contra contumaces: sed qui facit aliquam diligentiam, licet non moraliter sufficientem, etsi peccet mortaliter, non tamen potest dici contumax: ergo neque pervenit ad hunc statum, vt possit incurere penam istam, que imponitur contra contumaces. Hæc conclusio est contra Suarez tom. 5. disp. 4. sect. 6. n. 10 qui defendit, quod eo ipso, quod ignorantia est vincibilis moraliter, non potest excusare à censura, & vt refert, & sequitur Filiuc. tr. 1. n. 273. ait, contrariam opinionem non esse practicè probabilem: quia unum habet Authorem Lopez, qui non movetur urgente fundamento; sed ex quadam pietate ad evitanda animarum pericula. Sed fallitur, vt patet ex aliis Authoribus, quos allegat, & sequitur Duardus lib. 1. in Bullam Cæne, cap. 2. q. 1. n. 5. contrariam quoque probabiliorē asserit Coninch disp. 13. n. 95. & eam probat Alterius lib. 3. disp. 2. c. 3. ad finem. Vnde ex hac conclusione deducitur pro praxi, quod qui percussit Clericum, dubitans, an sit Clericus, vel contra percussorem Clericorum ferri de iure censuram; excusari, si fecit aliquam diligentiam ad vincendum dictum dubium juris, vel facti, licet non moraliter sufficientem pro qualitate rei.

3. Sed maior difficultas est de ignorantia crassa, & supina culpabili mortaliter: & ista etiam excusat ab incurfione censuræ, quando censura est lata contra præsumentes, vel audentes facere, vel omittere aliquid, seu contra scienter, vel ausu temerario aliquid facientes. Et procedit ista conclusio, vt sit vera, non solum, ubi talis ignorantia est ignorantia juris; sed etiam ubi est ignorantia facti. Ampliatur secundò, etiam, ubi quis daret operam rei illicitæ. Ampliatur tertio, etiam si talis ignorantia fuerit affectata. Ratio est: quia, licet ignorantia affectata procedat ex dolo, & temeritate, tamen verè talem dolum, & temeritatem in hoc casu præsupponitur non esse circa excommunicationem, vel aliam censuram, sed circa ignorantiam ipsam, quod sufficit ad non incurredam censuram hoc modo latam. Vnde, quando adversarij dicunt, quod ignorantia affectata æquiparatur scientiæ, intelligitur quoad incurrendam culpam, non autem quoad incurrendam censuram latam hoc modo.

4. Et tandem difficultas est de ignorantia concomitante. Et ad hanc difficultatem respondet Leone, quod ignorantia cõcomitans, siue juris, siue facti, excusat ab incurfendis censuris. Ratio est: quia excommunicatio est posita contra contumaciæ efficacem, & absolutam; sed ista ignorantia concomitans excludit dictam contumaciæ efficacem, & absolutam, & tantum inducit contumaciæ conditionalem: ergo non sufficit ad incurrendam censuram. Est contra Covarr. in cap. Alma mater, p. 1. §. 10. n. 15. qui simpliciter asseruit, talem ignorantiam, quando est facti, non excusare à censuris: quam opinionem dicit falsam Hurtado de censur. in communi n. 9. & est contra Sayrum, & Grassi apud Duardum lib. 2. in Bullam Cæne, can. 1. q. 3. 8. n. 8. qui distinguunt de censura lata simpliciter, & lata contra præsumentes, &c. aliquid facere, vel scienter, &c. aliquid facientes: primo casu affirmant incurri censuram, non autem secundo casu. Vnde, quia isti Authores putant in Canone, Si quis suadente, per dicta verba non exigi præsumptionem, asserunt talem, occidendo Clericum, quem credit esse laicum, cum eo animo, vt etiam percuteretur, si esset Clericus, non incurere dictam excommunicationem. Addunt tamen, contrarium debere concludi in eo casu, ubi quis promeret actum hoc

in Ref. 5. Quia, ante med. velt. Secundo excusatur, & inf. in tr. 2. Ref. 6. & in rom. 6. tr. 1. Ref. 38. & in rom. 7. tr. 1. Ref. 19. §. vlt. & in Ref. 212. §. 1. ad med.

Sup. hoc sup. in tr. 1. Ref. 36. §. vlt. & in cæteris alijs ejus annotationibus.

in hoc quod quidam dicunt, quod si quis inculpabiliter peccet, non incurrit censuram, sed si quis culpabiliter peccet, incurrit censuram, non est verum, sed falsum.

RESOL. XXV.

An percutientes Clericum ex ignorantia incurrant in censuram?

Et quid, si ignorantia sit invincibilis? & quid si sit vincibilis?

Secundum difficultas est de ignorantia crassa, seu supina, & affectata, licet ignorantia affectata procedat ex dolo, & temeritate?

Difficultas adhuc superest de ignorantia concomitante siue juris, siue facti?

Et in textu hujus Resolutionis adducuntur alij diversi casus in exemplum supradictarum questionum. Ex p. 9. tract. 4. Ref. 42.

§. 1. Difficilis questio. Et si ignorantia est invincibilis, non est dubium tales percutientes in censuram non incidere. Dubium est, quando ignorantia est vincibilis, quæ potest esse inculpabilis, & culpabilis: item ista, (scilicet, culpabilis, de qua hic præcipue quæritur,) est triplex, pure vincibilis, crassa, seu supina, & affectata. Ignorantia pure vincibilis est, quando quis, cum audisset, vel dubitasset de censura juris, vel facti, adhibuit diligentiam, sed non moraliter necessariam pro qualitate rei. Crassa, seu supina, quando modicam, aut nullam diligentiam adhibuit; tamen ex tardio & pigritia: Affectata, quando illam diligentiam non adhibuit ex malitia, ad liberius peccandum. Hoc supposito, dico primò. Posito, quod ignorantia pure vincibilis possit esse mortaliter culpabilis, illa excusat ab incurfione censuræ. Ita Sanchez lib. 9. de matr. p. 3. §. 2. n. 31. & lib. 1. Summa, cap. 10. n. 7. & me citato Leone de cen. collect. 1. n. 367. Probatur ex cap. 2. de Conf. in 6. ubi habetur, ignorantiam excusare in censuris, dummodo non sit, neque crassa, neque supina. Ista

RESOL. XXVI.

An mandantes, cōsules, seu precibus, & promissis incitante, consentientes, & ratum habentes, & auxiliantes praebentes ad percussendum Clericum, incendant in censuram? Et quid est dicendum, si mandatum non sit expressum, sed tacitum?

Et utrum vero mandans incurrat censuram, si mandarius excederit fines mandati, ut quia mandati tantum verberare Clericum, & mandarius illum vulneravit? Et quid, si quis mandaret, ut tantum inferatur Clerico injuria verbalis, & mandarius excederet faciendo illi injuriam personalem?

Et notatur, quod licet, si aliquis non mandet, vel consula percussorem Clerici expresse, dicit tamen coram suis amicis, vel familiaribus se desiderare vindictam de tali Clerico, si postea sui moti his verbis percussit, ipe incurrit excommunicationem, unde et iste sit liber ab excommunicatione debet affirmare se non dicere eo animo, ut percussit, & quod non desideret, ut ipse percussit. Etiamque advertitur ratam habentem percussorem Clerici, etiam post factum incurrit in censuram Canonis, ad quod requiruntur tria, quae explanantur in ultimo hujus Resolutionis. Ex part. 9. tract. 4. Resol. 14.

§. 1. **R**esp. quod quamvis illi, qui sola auctoritate, mandato, ratihabitione, aut quia consensum praestant, seu non obstant, vel quia auxilium, consilium, vel favorem violentiae tribuunt, per se violentas manus in jicere non dicantur, & propterea non videantur excommunicari ab hoc Canone, cuius censura fertur contra solos injicientes violentas manus in Clericos, vel Monachos: tamen ex aliis capitulis Iuris hae excomm. extenditur ad mandantes, seu precibus, & promissis incitantes ad praedictam offensionem. Vnde habetur cap. *Mulieres*, §. *illi de sen. excomm.* Item, ad consentientes cap. *Quante* 47. de sen. excomm. Item ad ratam habentes offensionem suo nomine factam cap. *Cum quis de sen. excomm.* Et licet in nullo textu reperitur expressum, consules, auxiliantes praebentes hae excommunicatione innodari; nihilominus Doctores communiter sub consentientibus eos comprehendunt. Satis enim consentit operi, qui illud consultat, & jussu executioni auxilium praebet. Quinimodo in d. cap. *Quante*, solum sermo fit de consentientibus istis, qui manus violentas in Rectores Ecclesiae iniiciunt: at communis sententia extendit ad consentientes percussioni cuiusvis Clerici, vel Monachi. Itaque mandans, consulens, & favens Clerici percussioni hae excommunicatione innodatur, dummodo percussio subsequatur, subsecutaque fuerit ex vi mandati, consilii, vel favoris, quia hae actiones tanquam accessoriae prohibentur. Vnde cessante actione principali, scilicet, percussione, accessoriae non puniuntur. Ex alia parte, cum solum puniatur, qui actionem principalem causant, necessarium requisitum est, ut ex vi illarum actio principalis subsequatur: sicut docet Molina *trati. 3. disp. 5. n. 2. 8. & 9.* Navar. c. 27. n. 5. Coninch *disp. 14. dub. 15. n. 175.* & colligitur ex cap. *Mulieres de sen. excomm. ibi: Quia is committit vere, cuius auctoritate, vel mandato delictum committi probatur.* Requiritur ergo mandatum: & idem est de consilio, & favore, causam esse delicti. Et quidem nisi de contrario constet, id semper praesumendum est, ut bene notavit Coninch *supra*.

2. Sed, quid dicendum, si mandatum non sit expressum, sed tacitum: ut, si quis, cum fuerit offensus ab aliquo Clerico, diceret coram amicis, vel familiaribus, se desiderare vindictam de tali injuria, praevidens, aut praevidere debens, inde eos fore excitandos ad eum percussendum, aut incurrat etiam ipse in hanc censuram, sequuta illius Clerici percussione? Dico incurtere, arg. *textum in c. pen. de homicin. 6. & sic docet Squil. de priv. Clerici.*

alio modo: Volo nunc occidere illum feram, vel illum laicum: & si Clericus est, etiam volo eum occidere. Si enim talis de facto, ut ipsi aiunt, occideret Clericum, omni dubio procul esset excommunicatus: hoc enim casu non esset ignorantia concomitans, quia istius voluntas non est condicionalis, sed absoluta, & per consequens tam actus internus, quam externus, esset sacrilegus; quod non contingit in primo casu, in quo licet actus internus, scilicet, volendi occidere aliquem, etiam si sit Clericus, seu peccatum internum sit peccatum sacrilegii, tamen actus externus non est sacrilegus; & per consequens peccatum internum tantum erit peccatum sacrilegii, ob quod peccatum non potest incurri censura. Et haec omnia docet P. Leone, *ubi supra*, sed iterum postea docet in terminis loquendo de percussione Clericorum, in *recollet. 5. n. 75. & seq.*

§. Sed confirmantur multa ex supradictis à Villalobos in *Sum. tom. 1. tract. 17. diff. 22. n. 3.* ubi sic ait: [El segundo caso es, del que le hiere con ignorancia probable, no sabiendo que es Clerigo, como dize un capitulo de Derecho. Mas bastaria para esto, si lo hiziesse por culpa lata, o ignorancia crassa, como tienen Covarruvias in cap. *Alma mater*, l. p. §. 10. n. 16. Thomas Sanchez de *matr. lib. 9. disp. 32. n. 41.* con otros; por que aquella palabra, *Suadente Diabolo*, solo escusa la permissione licita aunque Abad cap. 2. n. 6. de *Constit.* Alexandro de Nevo ibi, n. 49. Sylvester, *verb. Ignorantia disp. 4. & verb. Excommuni. 6. §. 6.* dicen, que se escusa el que ignora que es Clerigo, con ignorancia crassa, y culpa lata.] Ita ille. Et idem de ignorantia affectata dicendum esse patet Leone *ubi supra*, n. 180. Et, ut verum fatear, magis probabiliter ignorantiam crassam, & supinam, & à fortiori affectatam non excusare à censura tenent aliqui; & ideo Garcias in *Summa moralis*, tract. 1. d. 11. c. 3. dub. 1. punt. 4. n. 32. sic ait [La mayor dificultad está en la ignorancia vincible o culpable, acerca de la qual ay varias opiniones: lo mas probable es, que la ignorancia crassa, o supina, que es quando uno deve salir de duda, y no quiere hazer diligencias para ello, ni prevenirlo, y à fortiori la affectada, que es quando uno à drede no quiere salir de la duda por pecar mas libremente, que no escusan: pero fuera destas ignorancias, la vincible puramente escusara de la censura.] Ita ille.

6. Vnde ex his omnibus apparet, ignorantiam aliquando excusare ab incurfu huius censuræ; quod à fortiori patet, si Clericum percussit, arbitratus est esse laicum, quia Habitum, & Tonsuram non gestavit. Alioquin, si allegatio ignorantiae dubia sit, allegas eam juramento in foro externo confirmare cogitur, cap. *Si vero de sen. excomm.* Ceterum, si quis existimet esse Ioannem Clericum, quem percussit, cum sit Clericus Iacobus, censuram excommunicationis non effugiet, sicuti recte adnotavit Covarr. in cap. *Alma mater* part. 1. §. 10. n. 15. argum. 1. *Enum. qui §. Si injuria mihi ff. de injuria*, ubi dicitur: Si injuria mihi fiat ab eo, cui sim ignotus, aut qui puter me esse Lucium, cum sim Caius, in iuriarum mihi actionem competere. Qua de re videri potest Molina *trati. 3. disp. 30.* Contra verò dicendum, si quis

* volens percutere hunc Clericum, ab eo aberret, & casu, sive praeter intentionem percussit alterum Clericum proxime astantem: talis enim excommunicationem non incurrit, sicuti recte docet Suarez *disp. 22. sect. 2. n. 54.* Coninch *disp. 14. dub. 15. n. 197.* Ratio discriminis est: quia in priori casu voluntarie percussit hominem, quem scit Clericum esse, in quo tota ratio consistit, ob quam Canonis excommunicatio lata est: in posteriori autem casu voluntarie percussit hominem quem scit esse Clericum: siquidem, ut ponimus, à Clerici volita percussione aberravit: alium autem hominem, qui forte adstabat, & Clericus erat, praeter intentionem, ac involuntarie percussit.

Sup hac ignorantia crassa, lata, supina, & affectata sup. in tr. 1. ref. 36 per tot. & in aliis ejus annot.

Sup. hoc juramento sup. in tr. 1. r. f. 6. lae in §. Confirmatur hae, &c. Et pro contento à lin. 7. huius §. in ref. 2. not. seq. &c.

* Sup hoc in rom 8. tr. 5. ref. 91. & Et tandè, & hic inf. in Ref. 35. §. 2. ante medium. & verif Confirmatur argumento.

Ob Clerici percussione Ref. XXVII. &c. 141

6. dub. 4. n. 62. Suarez disp. 2.2. scilicet. 1. n. 55. & Carolus de Gressis eff. 9. num. 35. nam ille est causa moralis talis percussione; & excitat & movet. & virtualiter mandat. Verum verò mandans incurrat, si mandarius exerceat fines mandati: ut, quia mandavit tantum verberare Clericum, & mandarius illum vulneravit. Et incurere fatendum est, prout in simili dicitur de eo, qui fecit mandatum ad vulnerandum: quod si fecerit quatuor homicidium, tenetur de occiso. *cf. de homic. in 6. nam vulnera, & percussiones non dantur ad mensuram.* Secus autem esset, si quis mandaret, ut tantum inferatur Clerico injuria verbalis, & mandarius exerceat, faciendo illi injuriam personalem: quia tunc mandans non erit excommunicatus, prout ipse mandarius: & hoc ea ratione, quia mandans iussit fieri actum, propter quem de sui natura non incurrit in poenam excommunicationis.

3. Nota etiam, quod si aliquis, licet non mandet, vel consulat percussione expresse, dicit tamen coram suis, se desiderare vindictam de tali Clerico; si postea sui moti his verbis percutiant; iste incurrit excommunicationem: quia, licet non dixerit eo animo, tamen debebat prævidere, suos credituros esse, quod ipse hoc animo dicebat. Quod probatur argumento cap. ultimi de homicidio, in 6. Unde, ut esset liber ab excommunicatione; deberet affirmare, se non dicere eo animo, ut percutiant, & quod non desiderat, quod ipsi percutiant, probatur argumento cap. penultimi de homicidio in 6. Vide Avilam de cens. part. 2. cap. 3. disp. 3. dub. 10. concl. 3.

4. Notandum est etiam hic, ratam habentem percussione Clerici, etiam post factum, incurere in censuram Canonis, ut patet ex textu in cap. Cum quis, de cens. excommunicat. in 6. cujus verba sunt hæc: Cum quis absque tuo mandato manus iniecit in Clericum tuo nomine violentias; si hoc ratum habueris, excommunicationem latam à Canone incurrunt, incurris, dum ratio habita retrahatur, & mandato debeat comparari. Si vero injectio eadem tuo nomine non sit facta, tunc, licet peccet ratam habendo, non tamen propter hoc excommunicationem illius vinculo imdatur; cum quis ratum habere nequeat, quod ejus nomine non est gestum. Hæc ibi. Tria tamen requiruntur, ut optime observat Megala in 3. part. infir. Confess. lib. 4. c. 1. quæst. 1. num. 7, ad hoc, ut ratum habens hac censura ligetur. Primum, ut delictum sit commissum nomine tuo, alioquin illud ratificare non potest, ut dicit textus. Secundum, ut verè ratum habeat, id est, ut approbet factum nomine suo: nam, si tantum non doleret, vel gauderet, quod sit factum, non diceretur ratum habere: tertium, ut tempore, quo fuit commissum delictum fuerit ipse habilis ad committendum illud: nam, cum rati habitio retrahatur ad tempus, priusquam fuerat commissum delictum, necessario requiritur, ut tunc temporis ratum habens fuerit habilis ad mandandum: unde, si erat tunc infans, vel amens, ratum habere non potest. Et hæc omnia docet etiam Villalobos Summa 1.1. tr. 17. diff. 2.2. num. 11. ubi sic ait: [Aunque este Canon no habla de los, que mandan, sino solo del que por si hiere al Clerigo, otro Canon lo estende al que lo manda; & que por su autoridad otro al Clerico. Y otro Canon, le estende à aquellos, en cuyo nombre se hizo, aunque lo ignorassen, si despues quando lo supieron, lo confirmaron, que esto es como si lo viciaran mandado al principio, conforme à la regla de Derecho, que dize: Rati habitio retrahitur, & mandato comparatur. Mas si despues no lo aprovo, si no que dixo, que le pesava dello, no quedara descomulgado; ni tam poco lo quedara el, que se holgo del agravio que se hizo al Clerigo, sino se hizo en su nombre, conforme à otra regla, que dize: Ratum quis habere non potest, si quod ipsius nomine non est gestum, y se

colige del texto citado.] Hæc ille. Sed ne deseras videre Avilam de censur. p. 2. c. 5. disp. 3. dub. 9.

RESOL. XXVII.

Quis consuluit homicidium ejusdem Clerici, sed postea serio consilium revocavit, quæritur, an ex homicidio sequuto incurrat excommunicationem, irregularitatem, & obligationem restituendi? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 84. alias 83.

§. 1. Pulchra est hæc quæstio; & ex illa à Confessariis multi casus benigne si opus erit resolui possunt; ideo probabiliter negative respondendum esse puto. Et ratio est; quia quando consulens fecit quod potuit, ut prius consilium evertat, vel ostendat omnibus consideratis esse iniquum, & non amplectendum, non videtur in tali casu exequutor ipsius consilii moveri, sed potius sua malicia. Et ideo contra Navarrum in man. c. 2.7. n. 255, & alios, hanc sententiam quoad excommunicationem tenent Layman in Theol. mor. lib. 2. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 7. Avila de cens. p. 2. c. 5. disp. 3. dub. 7. concl. 3. & alij. Idem quoad irregularitatem contra Molinam tr. 2. c. 3. poster. disp. 731. Toleum lib. 1. c. 85, & alios sic tenent D. Anton. in 3. p. cit. 28. c. 2. §. 2. Sylvest. ver. homicidium 1. n. 11. §. 3. & n. 12. in fin. Petrus Navarra de restit. lib. 3. c. 1. n. 27. & hanc sententiam probabilem vocat Less. lib. 2. c. 13. dub. 1. n. 17. & Laym. loco citato. Et tandem quoad obligationem restituendi, liberant etiam consulentem qui serio consilium suum revocavit, non ignobiles auctores, ut Tannerus in 2.2. disp. 4. q. 6. dub. 15. n. 394. Salom. in 2.2. q. 62. art. 7. contr. 6. & expressius Petrus Navar. de restit. loco citato. Emanuel Sà ver. restit. n. 11. contra Maldurum in 2.2. tr. 4. c. 2. dub. 3. & hanc sententiam cum Lessio probabilem etiam vocat Layman; uti revera est.

2. Concludendum est igitur cum dicto Layman in gratiam Confessariorum ad tollendos omnes scrupulos, quod qui alteri propositis rationibus homicidium injustum persuasit, si eas postea serio, & quatenus potest efficaciter retractavit, sequuto nihilominus homicidio, nec in excommunicationem, nec in irregularitatem, nec etiam probabiliter in obligationem restituendi incurrit.

RESOL. XXVIII.

An revocantes mandatum, & consilium, si percussio Clerici sequatur, incidunt in censuram? Idem dicendum est de irregularitate, & damni compensandi obligatione.

Et quid dicendum est de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tamen si diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum. Ex part. 9. tract. 4. Refol. 15.

§. 1. Negative respondet Sylv. ver. Homicidium, 1. num. 11. & §. 3. num. 12. Navarra de restit. lib. 3. c. 4. num. 47. Avila de cens. part. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 7. concl. 1. & Layman lib. 1. tr. 5. part. 2. c. 7. num. 7. in fine, ubi sic ait: [Resolutio sit: Qui alteri, propositis rationibus, homicidium injustum persuasit, si eas postea serio, & quatenus potest, efficaciter retractavit; sequuto nihilominus homicidio; excommunicationem non incurrit; quin & probabiliter ab irregularitate, & damni compensandi obligatione immunis est: quamvis opposita sententia, quod attinet ad irregularitatem, & damni compensationem, æquè probabilis, aut fortasse probabilius existat.] Ita ille. Igitur, secundum hos Authores, facta revocatione mandati, vel consilij de se efficaci, non est censendum, mandatarium, vel consiliarium ex eo moveri, sed ob suam malitiam, cum revocationi stare possit, & debeat.

2. Sed

Sup. contentis in titulo hujus ref. in ref. seq. 84. sup. in tr. 1. ref. 74. per tot. signanter §. 2. ante medium, à vers. Vtrum, & pro parte, & obligatione restitutionis in to. 8. tr. 5. ref. 85. & pro parte irregularitatis inf. in tr. 6. lege doctrinam Ref. 25, & aliarum hujus not.

Pro excommunicatione, irregularitate & damni compensatione contentis in hac Ref. signanter lege precedentem Ref. per tot. & pro parte, vide alias Ref. & §. ejus annot.

2. Sed affirmativa sententia adherent Navarrus cap. 7. n. 33. Anton. Gomez lib. 3. resol. cap. 3. n. 40. & 45. Molina ir. 6. disp. 52. n. 2. & 3. Coninch disp. 24. dub. 15. n. 183. Lessius c. 13. dub. 3. n. 18. contrarium opinantes: asserunt enim, si mandatarius, vel is, cui datum est consilium, dissuaderi non potuit, quum ex mandato, vel consilio, moveatur ad factus patrandum, mandantem, vel consulentem in excommunicationem incidere: quia facinoris causa fuit medio suo mandato, vel consilio, quod de facto remove non potuit. Sicuti in excommunicationem incidit, qui propinato veneno Clericum occidit, tamen si diligentiam adhibuit ad damnum impediendum. Ego vero utranque sententiam probabilem esse puto, licet secundam existimem probabilior. Unde assero cum Castro Palao 1. 6. disp. 3. punct. 23. §. 3. n. 9. quod si adhuc tibi constet, mandatarium, vel consiliarium tuo mandato, vel consilio moveri, vel quia non credit ex animo te revocare, vel rationes revocationis non sunt æque efficaces ad contrarium persuadendum, et si probabilis sit sententia, quæ te ab omni censura, poena, & obligatione excuset: at probabilior reputo sententiam, quæ te condemnat, tum, quia communior; tum, quia de facto tuum mandatum, vel consilium causa fuit delicti. Nam esto malitia mandatarij, vel ejus, cui datum est consilium, adscribi debeat, quod revocationi nolit adherere, attamen dum de facto revocationem non assentitur, mandatum, seu consilium firmum persistit, causaque est delicti. Ergo excommunicatio imposita iis, qui suo consilio, vel mandato in percussione Clerici concurrunt, hos comprehendit. Non bene itaque his diebus quidam Religiosus mordicus sustinebat, consulentem percussorem Clerici, si revocet consilium, incurere censuram Canonis: nam opinio negativa, ut dixi, est satis probabilis. Et idem dicendum puto quoad incursionem irregularitatis, & obligationem restituendi: quicquid in contrarium asserat Layman loco citato, quoad irregularitatem, & restitutionem: & ita, me citato, tenet Leone de cens. recollect. 5. num. 112.

RESOL. XXIX.

An mandantes, & consulentes percussorem Clerici, si ante percussorem paniteant, & conterantur, incidunt in censuram?

Et supponitur non posse revocare mandatum, nec consilium. Et an excommunicatio incurritur ab illo, qui postquam mandavit, moritur, antequam percutiatur Clericus?

Et in conclusionem supradictæ difficultatis aliquæ aliæ adducuntur in textu hujus Resolutionis. Ex part. 9. tr. 4. Ref. 16.

§. Vpono non posse revocari mandatum, nec consilium. Et affirmative respondet Cornejo in 3. p. D. Thoma, tr. 5. de excomm disp. 3. dub. ult. ubi sic ait: [Excommunicatio de se non est impossibilis cum gratia, nisi ratione peccati propter quod incurritur: ergo, si hoc peccatum est jam remissum, sive postquam incurta est, sive antequam incurtatur, potest optime esse simul cum gratia.]

Sup. hoc lege doctrinam ref. i. not. seq. a princ.

2. Quæres, quid sit iste casus? Respondetur esse, quando quis præcipit servo percussorem Clerici, & poenitet ante executionem mandati; tamen propter loci distantiam non potuit intimari servo revocationem mandati ante Clerici percussorem: nam revera mandans incurrit excommunicationem latam ipso jure contra Clericorum percussores, etsi tunc sit in gratia ratione contritionis. Ratio est, quod iste in eo casu est absolute voluntarius percussor Clerici: quia adhuc non revocato mandato, revera influit moraliter in talem percussorem. Nec refert, quod culpa sit ei remis-

sa per contritionem, nec similiter quod excusetur à nova culpa ex impossibilitate intimandi servo revocationem mandati: quia necesse erat ad vitandam excommunicationem, ut de facto non influeret moraliter in talem Clerici percussorem, quia influit non tollitur ex sola interna contritione peccati: ergo quod peccatum, propter quod censura fertur, remissum ei sit, non sequitur, quominus in hoc casu excommunicatio incurtatur.

3. Sed objicies primò: Excommunicatio est poena medicinalis: ergo non incurritur, nisi durante intentione peccati. Respondetur, negando contrariam, saltem in hoc casu: tum, quia licet excommunicatio non sit medicina respectu ipsius excommunicati, satis est, ut sit medicina respectu aliorum: tum etiam quia adhuc in hoc casu est medicina respectu excommunicati, si non ad recuperandam sanitatem de peccato jam remisso, propter quod est incurta; saltem est medicinalis respectu aliorum peccatorum, ut deinceps evitet similia peccata.

4. Objicies secundo: Correctio fraterna non habet locum de peccato præterito, de quo proximus est jam sufficienter emendatus: ergo neque excommunicatio habet locum in hoc casu. Antecedens patet, quia in eo casu jam frater est lucratus Deo; quod erat finis fraternalis correctionis. Et consequentia probatur, quia si tunc non habet locum medium suavius, qualis est correctio; multò minus habebit locum medium acerbior, qualis est excommunicatio. Respondetur, negando consequentiam: & ratio est, quod correctio fraterna ordinatur ad salutem privatam proximorum non habet locum, quando jam proximus à peccato respicitur: at vero poenitentia facta ab homine vel à jure, respicit præcipue bonum commune, & publicam utilitatem, ac proinde cessare non debet, quavis reus de peccato suo doluerit, præcipue cum in hoc casu maneat effectus prioris voluntatis peccaminose nondum sufficienter retractatus.

5. Objicies ultimo: Si excommunicatus offert Ecclesiæ satisfactionem, judicatur dignus absolutione, ex textu in c. Quapropter, de appellat. ergo, si à principio ante excommunicationem prædictam satisfactionem obtulisset, non posset excommunicari: sed hanc satisfactionem obtulit, qui in hoc casu revocavit mandatum percussoris Clerici: ergo non incurrit excommunicationem. Respondetur: concessio antecedenti, & prima consequentia, negando minorem, quia cum iste non intimaverit mandatum revocationem mandati, non censetur obtulisse per se obedienciam præcepto Ecclesiastico prohibenti percussorem Clerici. Nec refert, quod non steterit per ipsum, quominus fieret talis intimatio: nam, licet hoc excuset illum à nova culpa, non tamen excusat à nova poena, cum hæc impossibilitas non auferat priorem voluntatem, ratione cujus moraliter influit in percussorem Clerici, & sibi debet imputari, quod in tales angustias sit redactus. Et hæc omnia docet Cornejo ubi supra.

6. Confirmatur: quia censura est poena: sed ad incurrendam poenam sufficit effectus sequutus, etsi non sit peccatum, neque voluntarius: ergo. Probatur minor, per textum in cap. Si quis infans, 15. q. 1. ubi habetur, quod si quis infans aliquem occiderit, si postea ad sanam mentem devenit, debet leviori poenitentia puniri: occiso facta ab infans non est peccatum, neque voluntaria; & tamen ibi jubetur puniri, etsi leviori poenitentia: ergo ut incurtatur poena, sufficit effectus prohibitus sequutus, etsi in eo non concurrat peccatum, & voluntarium: ergo à simili in casu nostro, licet mors sequatur post Confessionem non sit peccatum novum, neque sit voluntaria, ex quo voluntas fuit præcisa per Confessionem: tamen incurritur excommunicatio.

7. Confirmatur insuper ex opinione Vasquez, quam sequitur Sanchez lib. 1. *Summa*, cap. 16. in fine, loquens in casu excommunicationis contra homicidas: [Si quis, ait ipse, excessit in bibendo cum praevisione ebrietatis, & homicidii, quod solet ab ipso committi tempore ebrietatis, & si ante sequutam ebrietatem talis pœneret dicti excessus, & confiteretur, & absolveretur; tamen si sequatur ebrietas, & homicidium, incurreret in hanc excommunicationem: quia, inquit, ad has pœnas incurrendas sufficit dedisse causam liberam, & sequutum fuisse effectum.] Vide etiam Villalobos in *Summa*, tom. 1. tract. 17. difficult. 12. n. 12. ubi sic ait: [Haec de advertit, que quando el que mandò herir al Clerigo, revocò el mandato, antes que se executasse, si la revocacion no puedo llegar à noticia de la persona à quien lo mandò, en tal caso en poniendose en efeto, tambien queda el que lo mandò descomulgado como tienen Angelo, y Toledo contra una glosa, y se colige de lo que diximos arriba, que assi como el que dispara un arcabuz, y antes que llegue la bala al hombre, le pesa, muda de voluntad, no por ello dexa de estar descomulgado: ansi aqui, aunque si se fucediesse, que quando se executasse el mandato, fuesse ya muerto el que le maodò, no incurriria la descomunion: porque despues de muerto ya no es capaz della.] Sic ille quibus addit Squil. de priv. Cler. cap. 6. n. 9. qui citat Lessium, Bonacinam, & Layman.

8. Sed hanc opinionem aliqui non approbant: asserunt enim, censuram (quidquid sit de irregularitate, quam fatemur contrahi hoc casu) non incurrere ab hoc tali in foro conscientie. Primum, quia certum est, quod excommunicatio non potest contrahi absque peccato, vel contumacia: sed stante hac pœnitentia tempore, quo mors sequitur, non adest novum peccatum, neque nova contumacia præter illud peccatum vulnere, quod fuit causa mortis: ergo. Minor patet, quod non adest novum peccatum, neque contumacia: quia peccatum non est nisi voluntarium: at quando sequitur mors post vulnus vel ebrietatem, illa est involuntaria: ergo. De vulnerante lethaliter patet: quia jam pœnituit, & confessus fuit. De ebrio est certissimum: qui enim caret usu rationis, non potest velle. Faver huic opinioni alia opinio, quam vocat satis probabilem Bonacina disp. 1. de cens. in genere, q. 1. punct. 6. n. 6. & ante eum Avila de censur. part. 2. c. 5. disp. 3. dub. 7. concl. 2. in fine, quod, scilicet, mandans homicidium, ubi est lata excommunicatio contra homicidas, non incurrat excommunicationem, ipso sequuto, si antequam sequeretur dictum homicidium, pœnitet, & veller, si posset, revocare mandatum, & fecit omne posse suum, vt talis revocatio deveniret ad mandatarium. Sequitur Duardus lib. 2. in *Bulla Cane*, can. 9. q. 5. in fine, & can. 11. q. 13. ea ratione præcipua: quia ad incurrendam censuram, vt supra, requiritur peccatum, vel contumacia: sed hic non adest peccatum, neque contumacia: ergo.

9. Ad rationes pro parte affirmativa allatas respondet Leone de censur. recoll. 3. n. 143. sic enim ait: [Aut loquimur de irregularitate, vel de censuris: si de irregularitate, concedimus: si verò de censuris, & tunc iterum distinguendum esse censco: aut loquimur, quoad forum externum, vel quoad forum internum: primo casu sufficit causa libera data, & effectus: cum enim jam constet iudici, fuisse ex vulnere sequutam mortem, potest citare eum ad dicendam causam, quare non debet declarari excommunicatus, qui si compareat, & afferat causam, ob quam non sit excommunicatus, scilicet, quia ante confessus, & sit paratus satisfacere, tunc non debet amplius molestari, si pars est satisfacta, vel saltem debet absolvi ad cautelam: idemque si est Sacerdos ob scandalum, quod inde evenire potest his pusillis, qui nesciunt has

subtilitates, admonerem, vt non celebret publice. Secundo casu, scilicet, pro foro interno, non sufficit causa data, & effectus sequutus; sed requiritur peccatum vel perseverantia in peccato, sive contumacia, cum omnis censura, vt censura, sit pœna medicinalis, vel peccati, vel contumaciae.] Vnde ex superioribus dictis Pater Leone loco citato, recoll. 3. num. 113. individualiter docet, mandantem, & consulentem percuti Clericum, excommunicationis nexu non vinciri, si ante percussione conteratur.

10. Nec obstat, quod in tali casu mandatarius, & consultus incurrant; non autem mandans, & consulens: quia etià quando quis tantum mandat injuriam verbalem, si ipse mandatarius excedat percutiendo, non incurrit mandans, sed mandatarius: Squillante cap. 6. de privilegiis Clericorum, n. 64. sicut è contrario, si mandans sciatur percutiendum esse Clericum, quod ignorat mandatarius, ipse mandans incurrat, non autem mandatarius. Et post hæc scripta, sententiam negativam invenio docere etiam Bannium in *Theol. mor.* tom. 2. disp. 5. tr. 4. q. 1. ubi sic ait: [Ego, aut consiliarius quilibet alius esse, ac dici causæ effectus non possumus, nisi ad eum moveatur executor vi dati ac recepti consilii; at ejus retractatione seria impeditur hic motus: videt enim cōfessione consiliarii ingenua se lapsum, & ejus autem rationes non fuisse ejusmodi, quibus adhibenda fides esset: quare si agit, inductione ipse sua, motuque agit, ipsique soli, non consiliario, affigenda est effectus sequenti culpa. Idem dicendum de mandante: nam, vt quis peccasse dici queat mandando, ac excommunicationem incurrisse per actum mandatarii, debet hic ejus nomine, causaque, vim Clerici facere: at facit mandati revocatio vera, & seria, vt jam mandantis gratia opus non fiat, sed operantis solius: ergo isti soli, non soli illi imputandum: ergo factum homicidium, infligita Clerico verbera, plagæ eidem impostæ, mandanti censuram non inferunt; sed exequenti soli, qui improbitate potius sua, quàm alienis est rationibus impulsus ad injuriam, quam si solus luat sine mandantis, aut consulentis consortio, quis arguat?] Ita ille, qui etiam tenet, quod excommunicationem non incurrat, qui postquam mandavit, moritur; antequam percutiatur Clericus; nam, si post mortem aliquam incurreret excommunicationem, posset fieri, vt quo tempore quis est beatus, idem quoque excommunicatus foret, quod est contra rationem. Quid ego sentiam, dicam breviter. Primam opinionem affirmativam puto probabiliorē esse, & illam teneo; negativam tamen tanquàm probabilem admitto.

RESOL. XXX.

An furans cingulum, vel aliam vestem Clerico dormienti incidat in censuram?

Et quid, si vestes è domo Clerici auferat latro, aut pecuniam ex crumena ab eo gestata arripuerit subdole, & sine vi? Ex p. 9. tr. 4. Ref. 37.

§. 1. Affirmativè respondet noster Naldus in *Sum. verb. Clericus*, n. 21. ubi sic ait: [Clerico è manu rem propriam, quæ ipsi fuerat commodata, eripiens ante tempus; incurrat excommunicationem: & idem de suffurante ei cingulum dormienti, sive vestes auferente cum ejusdem speciali dedecore, & injuria, puta, quia coactus est domi se continere, aut nudus exire. Et quamvis Ancharanus in *Clem. 1. de pœnis*, n. 4. teneat contrarium quoad secundum dictum superioris, nempe, de suffurante cingulum dormienti; ed quia non sit violentia illa, quæ non sentitur: tamen non est discedendum à prædicta prima opinione, quam & D. Antoninus, & alij sequuntur: quamvis enim

Sup. hæc injuria verbalis sup. in Ref. 16. §. 2. prope hæc, veris. Secus.

Sup. hoc sup. in fin. §. 1. C. 6. affirmatur in super. hujus Ref. & sup. in tr. 1. Ref. 74. in fin. veris. Si vero.

Sup. hoc sup. in Ref. 1. cursum ante medium §. 2. veris. Nec sufficit.

enim particularis illa persona non sentiat injuriam: sufficit tamen injuriam fieri per illum actum uniuerso Ordini clericali, in cuius favorem lata est à iurisperita excommunicationis. Et sic videmus, quod percutiens Clericum, etiam volentem, non evadit prædictam poenam latam in cap. *Contingit interdum de sent. excomm.* cui sanè favori renuntiari non potest per aliquem privatum.] Ita ille.

2. Sed proflus sententiam negativam sustinendam esse puto, & ideo dicendum est, quod si nulla violentia facta vestes ex domo Clerici auferat latro; aut cingulum, quo actualiter cinctus est, furtivè abstulit, aut pecuniam ex crumena ab eo gestata arripuerit subdole, & sine vi; quia non est hoc propriè violentia, sed actio furtiva, ideo fur non est excommunicatus. Ita Caiet. *verb. Excomm.* cap. 6. *verf. Nota secundo Summa Aftenfis part. 2 lib. 7. tit. 3. cap. 2. q. 20. & Angelus verb. Excomm. §. n. 29. Molin. tom. 4. de just. tr. 3. disp. 51. Coninch de censur. 2. disp. 14. dub. 1 §. n. 166. Sayr. lib. 3. cap. 26. n. 16. contra S. Anton. 3. p. tit. 25. c. 1. §. Tertio notandum, ante finem: ubi minus bene opinatur, per has actiones incurrere excommunicationem. Sed ne recedas ab opinione Caiet. & aliorum, quam etiam tenet Suar. de censuris, disp. 22. sect. 1. n. 34 quibus omnibus adde Fragof. de Rep. Cbr. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. n. 17. quia ut diximus, supradictæ actiones non sunt actiones violentæ, sed furtivæ. Ergo non includuntur in verbis Canonis, *Si quis suadente.**

RESOL. XXXI.

An si quis capiat Clericum, vel Monachum per capillos, seu barbam, aut capitulum dicens, si non esses Clericus, vel Religiosus, te occiderem, vel percuterem, incidat in censuram?

Et notatur Clericum indignatum elevando manum contra alium Clericum reicientem illum aliquantisper de loco, in quo morabatur, non incidisse in censuram. Ex part. 9. tract. 4. Resol. 35.

^{Sup. hoc sup. in res. 1 §. 2. propè finem, à verf. Qui num. 146.}
§. 1. **N**egative respondet Bordonus in *conf. regul. tom. 1. res. 2. 8. n. 38.* quia ad incurrendam hanc censuram necesse est, ut injectio manuum exterius sit consummata in sua specie læsionis, & non tantum cepta: verba enim cum effectu sunt accipiendæ, cap. *Relatum de Cler. non resid.* unde Panormitan. in c. *Um in cunctis*, §. *Clerici, de elect.* dicit, quod ubi poena imponitur, illa nunquam incurritur, nisi delictum inchoatum sit consummatum: & Archidiaconus in c. *Qui bona* 17. q. 1. col. penult. dicit, quod in poenis spiritualibus, cuiusmodi est hæc, & censuris imponendis, consideratur effectus, & non affectus, & voluntas malè agendi: Tum, quia præfactæ manuum injectiones perpetratæ in laicum, non censentur peccaminosæ mortaliter, cum sint imperfectæ, & non lædentes: ergo neque in his casibus; ac proinde excommunicationis locum non habet in illis. Percussio enim tam subita, & tam levis quæ laico illata non esset mortalis, excusat ab incurfione censuræ, ut docent Armilla. n. 7. Caiet. cap. 10. Navar. c. 27. n. 85. & ex illis relatis Bariola *conf. 22. §. Primo.* Tum quia, ut dicit Megala lib. 4. cap. 1. n. 8. huiusmodi injectio iudicata levis respectu externi actus, tam secundum læsionem, quam secundum injuriam, quamvis fiat suadente Diabolo, & cum peccato mortali, non ideo inducit hanc poenam: & talis est in casu nostro. Tum, quia, in rigore loquendo, illæ non sunt injectiones manuum, neque percussiones, cum nulla sequatur læsio: sed solum designationes, & declarationes volendi in jicere manus, quæ sine dubio hanc poenam non inducunt, cum in se nullam speciem læsionis habeant, licet aliquin in iuriose sint; non tamen in genere in injectionis,

quæ consistit in læsione ad distinctionem injurie verbalis, ad quam potius reducuntur illæ, quam ad injectionem. Tum, quia huiusmodi conditionales, & protestationes relevant protestantem, cum non sint contraria factio, per notata in cap. *Um M. de conf.* Et blasphemans cum protestatione excusatur: quia per talia verba non intendit blasphemare. Lazar. q. 1. de blasphem. n. 31. Floron. cap. 3. §. 1. a. n. 4. & alios citans. Ergo idem dicendum est in nostro casu, cum sic tangendo non percutiatur, sed declaret animum suum esse, quod percuteret, si non esset Religiosus. Ita tenet Angelus *Excomm. §. n. 26. & 29.* Tabiena *Excomm. §. n. 41.* vult incidere, si faciat animo injuriandi: sed id iustitieri non potest; quia non punitur animus, sed factum ipsum, & in his imperfectis actionibus semper ad animum injuriandi: requiritur præterea effectus ipsius animi. Nobiscum aperte sentit Barbosa *verf. cit.* Et hæc omnia docet Pater Bordonus loco citato.

2. Sed mihi magis placet opinio affirmativa; & ideo assero, in casu superiusposito, illum incurfisse in censuram. Et ita tenet Grassius *part. 1. de c. lib. 2. cap. 45. n. 47. & tom. 2. conf. 1. de sent. excomm. n. 8. & 13.* Gilenзонius *conf. 82.* quibus ego addo Episcopum Sperellum in suis *dec. tom. 1. dec. 45. ver. totam.* Leonem de *conf. recollect. §. n. 145. & seq.* Carolum de Grassis de *conf. Cler. effect. 9. n. 13.* Ioan. Friedberg. in *Sum. lib. 3. tit. de sent. excomm. n. 47. litera T.* & Sylvestrum, *verb. Excomm. 6. §. 3.* ubi individualiter asserit, capientem Clericum per capillos, & eique dicentem: Nisi esses Clericus, hæc, & hæc facerem, incurfere in censuram nostri Canonis. Quod probatur: quia ad hunc effectum non requiritur actio physicè non relevans, ut sit peccatum mortale: sed sufficit, eam esse contra immunitatem corporis proprii, seu contra jus, quod unusquisque habet in corpus suum, vel ut sit gravis contra honorem, dummodo corpus attingatur adeo ut quamvis contactus physicè consideratus levissimus sit; si tamen, secundum moralem exultimationem, sufficiat ad gravem in injuriam contra honorem, & reverentiam Clerico debitam, sit satis ad hanc censuram incurrendam. Quæ doctrina profectum plurimos quotidianos casus, tum nostrum potissimum determinat, videretur de mente Molinæ *tom. 4. de just. disp. 57.* Reliquas rationes videbis apud Sperellum, qui respondet ad rationes adductas à Patre Bordono, præsertim ad illud argumentum, quod talis actio non videtur constituere peccatum mortale: ergo per illam non incurritur excommunicationem: hoc proflus negandum est. Adi illum, Non desinam tamen hic adnotare, Bariolam virum doctum docere in *conf. 22.* Clericum indignatum elevando manum contra alium Clericum, reicientem illum aliquantisper de loco, in quo morabatur, non incidisse in censuram.

RESOL. XXXII.

An si quis porrigeret venenum Clerico, incidat in censuram?

Et quid de Moniali, sumentem venenum, non factum mortuorum. Et notatur propinantem venenum Clerico in censuram non incurfere, antequam venenum operari incipiat. Unde queritur, an si talis isto medio tempore confisteretur, vel eliceret actum contritionis, incidere ne posset, veneno operante, in censuram?

Et in §. 1. hujus Resolutionis cursim multi, & diversi casus explanantur, pro incurfione censuræ in illis qui reducuntur ad percussione injuriosam persona Clerici, &c. Ex p. 9. tr. 4. Resol. 36.

§. 1. **N**egativam sententiam docet Aylla de *crim. tom. 2. p. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 12. col. 2.* ubi sic ait: Per violentas

Ob Clerici percussione. Res XXXIII. &c. 145

violenta manus intelligitur non solum percussio, quæ in rigore sit violenta; sed etiam illa, quæ est in iuriola personæ Clerici, siue talis percussio fiat immediate, vt quando aliquis infligit alapa Clerico; vel immediate, vt cum percutit ense, vel baculo, vel alio instrumento tangente personam Clerici, vt cum in jicet in Clericū saliam, aut pulverem; vel etiam tangendo rem ipsi personæ Clerici conjunctam, vt si vi raperet aliquid de manibus Clerici, vel à corpore illius; nā ibi includitur violentia: vel quando includit eum in carcere, vel in alio loco, à quo sine dedecore, & pudore non potest exire: similiter si Clerico equitanti aliquis violenter apprehenderet frangum equi, vel si abscinderet cingulum ephippii, vel si ita furiose insequatur Clericum, vt cogat precipite se dare in fluvium, vel in aliud discedimen ad liberandum se. At verò si Clericus fugiens cadat, & vulneretur, insequens illum non incurrit excommunicationem: nam illa vulneratio, nec fuit intenta in seipso ab insequente, nec in sua causa, scilicet, in fuga, quæ per accidens se habet ad talem percussione. Nota, quod non incurrit, qui occidit veneno in cibo, vel potu: quia non infert vim personæ, sed naturæ: secus si per vim faceret sumi venenum.] Ita Emanuel, & dicit, ita respondisse præcipuos Doctores, & Magistros Salmanticæ. Hæc Avila.

1. Sed contrariam sententiam docet Fragol. de Rep. Chr. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. n. 18 Cast. Palaus 10. 6. disp. 3. punct. 3. §. 2. n. 2. Filiuc. tom. 1. c. 1. n. 5. n. 162. Molina tr. 3. disp. 51. Suar. de cens. disp. 5. sect. 1. n. 13. & Machado tom. 2. lib. 4. par. 1. tr. 14. docum. 3. n. 3. ubi sic ait: [Queda pues dudoso, y controverfo entre los Doctores; si el que mata à alguna persona eclesiastica con veneno, incurra en esta descomunion? Avila, y otros Doctores, que en su favor alega, sienten que no; porque aunque el agravio, que se le haze, es grãde, no es con violencia de manos, que es lo que principalmente prohibio este sagrado Canon. Però la mas comun, y recibida opinion es, que incurra en ella; fundase, en que semejante accion viene à ser en su efecto mas violencia, y injuriola, que darle de palos, bofetones, &c.] Ita ille. Non est igitur admittenda opinio Avilæ, quam præter citatos DD. refellit etiam Squil. de priv. clerice. c. 6. n. 5. Megala in 1. p. inst. Peregr. lib. 5. c. 14. n. 11. & alii. Ad id verò, quod Avila asserit, Rodriq. & Doctores Salmanticenses suam sententiam docere; ego apud Rodriq. non invenio, qui tantum ait, Monialem procurantem abortum non incidere in censuram; quod re ego concedo, vt alibi dixi: & est dispar ratio inter utrumque casum: nam in casu Monialis, illa actio non est in iuriola personæ, & statui: sed tantum in iuriola fortui: in casu verò, de quo loquimur, est actio in iuriola personæ, & statui: ergo. Et ita, præter DD. citatos, hanc sententiam tenet Hieron. Garc. in Sum. tr. 1. diff. 1. dub. 1. punct. 1. n. 18 ubi sic ait: [Però preguntara alguno: El que mata cum veneno, incurrirà en la censura deste Canon? Rodriguez, Avila, con otros que citan, dicen que no: porque aunque el agravio, que se haze al Clerigo, es muy grande, però no es con violencia de manos, que es lo que principalmente prohibe el Canon. Però no obstante lo dicho, respondo con la comun de los Doctores, que incurrit este tal: porque esta accion no puede ser mas violenta, pues desata el alma del cuerpo, y destruye el compuesto del hombre; y assi mas violenta, y in iuriola le es al Clerigo, que si le dieran vn bofeton, ò le arrojaran polno, ò agua: y pues por estas acciones se incurre, à fortiori se ha de incurrir por cosa que causa muerte; y si es Clerigo el que da el veneno y muere la persona, no gozará de la inmunidad eclesiastica: però non incurrit la muger preñada, que toma veneno para mater el fœtus, porque en este caso, solo se haze violencia à la criatura, y no à su persona.]

Tom. V.

3. Nota tamen cum Squill. loco cit. & Suar. contra Bejam p. 1. cal. 46. & Naldum verb. Clericus n. 29. propinquantem venenum Clerico hanc censuram non incurrit, antequam venenum operari incipiat: nam antea non aderat actio violenta, cum venenum sine vlla vi fuerit exhibitum, vt supponimus. Vnde hinc intraret questio, si talis isto medio tempore confiteretur, vel eliceret actum contritionis, incideretne postea, veneno operante, in censuram? Sed de hoc alibi.

Alibi in ref. quæ hic est sup. 29. & in aliis ejus not. 1. & etiam 2.

RESOL. XXXIII.

An percussiones Clericum mortuum incidant in censuram? Ex p. 9. trad. 4. Ref. 39.

§. 1. Negativè respondet Decius apud Naldum, sup. hoc in verb. Sepultura, n. 5. & Henric. apud Thesaurum, de penis Eccl. p. 2. vers. Injuria, c. 2. vers. Ampliatur secundo. Et hanc opinionem sustinet etiam Jacobus de Grassis vol. 1. conf. 7. de sent. ex. com. n. 9. & Pater Leone de cens. recoll. 5. n. 55. ubi sic asserit: [Non ea ratione, quia Clericus mortuus non habeat Ordines; nam etiam Novitius, & conversus non habent Ordinem, & tamen gaudent dicto privilegio Canonis; sed quia cadaver non est homo.] Quasi dicat: Qui non habet Ordinem, ex eo potest gaudere hoc privilegio, quia est persona Ecclesiastica: sed homo, & non cadaver, potest esse persona Ecclesiastica, quia vivus, & non mortuus, est de jurisdictione Ecclesiæ: ergo. Ex qua ratione hæc opinio redditur valde probabilis; nam, quando dicitur ab adversariis, quod mortuo etiam fiat injuria, conceditur totum: negatur autem, quod dicta injuria fiat personæ Ecclesiasticæ, provt requiritur ad incurrendam hanc excommunicationem. Adde; quod ex eo, quia talis injuria non fit personæ Ecclesiasticæ, nec habenti Ordinem, quia character imprimitur in anima, ex tali percussione non infertur injuria statui Ecclesiastico: quod etiam requiritur ad effectum incidendi in hanc excommunicationem.

2. Sed alii Doctores affirmativè sententiæ adherent. Dicendum est itaq; quod non solum Clericus, & Religiosus vivus gaudet hoc privilegio: sed etiam, secundum aliquos, post mortem, in tantum quod injiciens manus violentas in eorum cadavera, incidere in excommunicationem: nam mortuo etiam fit injuria, & violentia. Et ita, præter Naldum, & Thesaurum, locis cit. tenet Toletus lib. 1. cap. 32. n. 15. Squill. de priv. Clerice. c. 6. n. 36. Carolus de Grassis effect. 9. n. 140. Baiard. ad Clarum, §. fin. q. 10. n. 16. Belletus de fecor. Cler. cas. §. 1. n. 12. & Villalob. in Sum. tom. 1. tr. 17. diff. 22. n. 16. sic asserens: [Ha se de advertir acerca desto, que por este privilegio quedan descomulgados todos los que ponen manos en las dichas personas Eclesiasticas, ora esten vivos, ora mortuos.] Ita ille, quibus omnibus adde amicissimum Episcopum Sperellum tom. 1. dec. 45. n. 56. qui citat Brunum, Marfilium, & Ducnam.

RESOL. XXXIV.

An percussiones Clericum per jocum, si aliquantulum excedat, incurrat in censuram? Ex p. 9. tr. 4. Ref. 43.

§. 1. Ad hunc casum sic respondet Villalobos in Summa, tom. 1. tr. 17. diff. 22. num. 3. [Hai in ref. 1. §. muchos casos en los quales, el que hiere al Clerigo, vlc. inter ò Frayle, no està descomulgado, por no ser la accion illicita. El primero es, quando se estavan burlando, aunque aya sido algo demasado, como se dize en un texto: porque esto no se haze, Suadente Diabolo, y lo mismo es, quando se hizo à caso, como dize otro texto.]

Sup. hoc sup. in ref. 1. §. vlc. inter princ. & med. vers. Vel à fortiori causa joci

2. Sed ego circa ipsius dictum adducam ea, quæ observat.

N

observat contra Coriolanum Laurentius Portel in dubiis. *Regul. verb. Manus violenta in Addit. n. 4.* ubi sic ait: [Si duo Religiosi per jocum, sive, jocando, se ad invicem percutiant, non incurrunt censuram, ut pater: & hoc est verum, etiam si in joco sit excessus, & pariter in percussione. Ita Franciscus Longus in suis casib. *refer. casu 20. n. 17. & c. 1. de sent. excom.* At in prædicto capite non fit mentio, si excedatur in joco, vel in percussione: solum dicitur absolute, non esse excommunicatum illum, qui percussit Clericum per jocum. Ego tamen dictum Authoris istius non condemno, in quantum constet percussione illam inceptam in joco, taliter crescere ut nunquam perveniat ad peccatum mortale: scio enim, posse cum aliquo motu iræ non plenè considerato percussione inceptam à joco, devenire ad solum peccatum veniale ex defectu plenæ advertentiæ. At scio in re morali posse aliquando actum numero, materialiter in initio esse primò primum, ita, ut nec sit peccatum veniale. Deinde lucifcente aliquantulum magis ratione, posse eundem actum esse peccatum veniale, adhuc deficiente plena consideratione. Tertiò, affulgente magis rationis radio, posse eundem actum esse peccatum mortale, propter jam plenam advertentiæ. Quæ omnia possunt contingere in percussione incipiente per jocum, maxime si fiat excessus in percussione non consueta in joco: & talis poterit inde oriri inquietudo, ut consulendum sit saltem pro foro interno ad cautelam petendam esse absolutionem.] Ita ille, cui ego adhareo.

RESOL. XXXV.

An qui intendit percutere Caium Clericum, & facta diligentia percussit Titium Clericum, incidat in censuram? Et in exemplum adducitur, quod projiciens lapidē, ut percuteret Sempronium Clericum, & casu inculpabiliter percussit Titium etiam Clericum illic tunc transcurrentem, is enim non incidit in censuram, nec inde morte sequuta, contraxit irregularitatem. Et quod si percuteret laicum in eo casu, non incidere in censuram, quamvis intentio fuerit percutiendi Clericum. Et quod mandans occidere Petrum, si mandarius occidat Ioannem, non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario. Ex p. 9. tract. 4. Ref. 3. i.

Sup. hoc sup. §. 1. in Ref. 2. §. 5. vlt. ad lin. 7. & vers. Cæterum si quis. & in Ref. 1. prop. finem, vers. quod si Ioannem. & inf. in tr. 8. Ref. 3. ex doctrina §. vlt. in fin. vers. Et quidem.

Affirmativè respondet Vega in Summa, tom. 1. c. 85. casu 107. ubi sic ait: [Pregunto, Alonso pensando que heria à Iuan Clerigo, hirio à Pedro que lo era, empero si le conoceria no le hiriera, por que à solo Iuan tenia por enemigo: si cayó en descomulgacion non por aquel Canon, si quis, suadente Diabolo Ratio dubii est, por que si hiriera à Iuan topandole en abito secular, con esta ignorancia provable, y le hiriera por no conocerle, que era Clerigo, no cayera en descomulgacion, aunque con mas mal animo lo hiziera? Resp. Que esta descomulgado por aquel Canon, pues no ay ignorancia, pues sabe, que à quien hiere, es Clerigo: y assi la dicha ignorancia no es en este caso causa de algun acto involuntario, y assi en ninguna manera escusa de la pena del Canon, como elegantemente lo dize Santo Thomas 2. 2. q. 67. art. 1. con lo dicho conculda tambien Ledelina de descom. diff. 17. col. 1062. Iacobo de Graffis lib. 2. cap. 45. n. 17. Covarruvias in cap. Alma mater, de sent. excom. 1. p. §. 10. n. 15. Fray Manuel Rodriguez 1. tom. cap. 80. concl. & n. 11. los quales Autores concuerdan etiam diciendo, que el que hiere al secular, pensando ser Clerigo, no incurre en esta pena, por que esta pena precisamente se pone contra el que hiere al Clerigo; ni basta la voluntad, e intencion, sin esta accion exterior.] Ita ille.

2. Sed negativa sententia visa est probabilior Patri Fragofo de Repub. Christi. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. n. 36. sic

asserenti: [Si occidens facta diligentia, ut occideret Petrum, occidit Paulum: ratio, quia, ut suppono, sufficientem adhibuit diligentiam, ne occideretur alia persona, nisi Petrus: cum ergo actio illa exterior respectu Pauli non fuerit voluntaria, sed merè casualis, & inculpabilis, non induxit censuram, cum non fuerit causa illius. Item solus affectus percutiendi Clericum Petrum fuit voluntarius, sed affectus malus non est sufficiens ad excommunicationem, seu irregularitatem inducendam: atqui opus externum respectu Pauli fuit involuntarium: igitur affectus voluntarius non sufficit, quando opus externum involuntarium sequitur. Suarez de cens. disp. 22. sect. 1. n. 54. Confirmatur argumento projicientis lapidem, ut percuteret Sempronium Clericum, & casu, & inculpabiliter percussit Titium etiam Clericum, illic tunc transcurrentem: is enim nec incidit in censuram, nec morte inde secuta contraxit irregularitatem. Iuvat Molina de iust. tr. 3. disp. 5. 3. n. 3. ubi putat, tanquam probabilis, non incidere in excommunicationem illum, qui credens se occidere Sempronium Clericum, occidit Titium Clericum ignorans invincibiliter illu esse Clericum. Nam, quamvis voluerit Clericum interficere, ignorabat invincibiliter hunc esse talem: sicut etiam excusatur à censura volens percutere hunc Clericum, si aberrat ab eo, & præter intentionem percutit alterum proximè adstantem. Egidius Coninch de i. 1. n. 197. ita in nostro casu, cum respectu alterius Clerici actus ille exterior fuerit involuntarius, & merè casualis, ac præter intentionem. Probatur tandem quoniam, si percuteret tunc laicum, in eo casu non incidere in censuram, quamvis intentio esset percutiendi Clericum Covarruvias in cap. Alma mater, 1. p. §. 10. n. 15. vers. ult. ergo similiter in nostro casu. Vide etiam Portel in dubiis verb. Manus violenta, n. 9. ubi distinguit, & sic asserit: Si taliter percutiens fecit omnem diligentiam mortalem, ne alia persona ibi subesset, nisi Petrus Clericus; tunc non incurrit: quia tunc illa percussio circa Ioannem fuit omnino involuntaria, & casualis: secus si non fecit talem diligentiam. Ego pro parte negativa etiam adduco hoc aliquote exemplum. Nam Congregatio Cardinalium super Concilium Tridentinum anno 1587. declaravit, quod mandans occidere Petrum, si mandarius occidit Ioannem, non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario. Ita habetur in 4. rem. Declaratum, impresso ex Bibliotheca Farinacii, fol. 4. col. 1. in fine. Si ergo taliter mandans non incurrit penam irregularitatis, quia non est occisus, quem intendebat, videtur etiam, quod in nostro casu non incurret penam excommunicationis occidens Ioan. Clericum, quia non occidit Clericum, quem intendebat.] Ita ille.

RESOL. XXXVI.

An percutientes Clericum Sacris Ordinibus initiationis, cum quo fuit dispensatum à Pontifice, et postea contrahere matrimonium, antequam illud contrahat, an, inquam, illum percutientes incidant in censuram? Ex quo inferitur, an professus, cum quo dispensatum est ad nuptias, teneatur ad Officium divinum, recitandum, quod idem dicendum est de Sacerdote cum prædicta dispensatione?

Et obiter queritur, an degradatus ad pensum Horarum Canoniarum adstrictus sit? Ex p. 9. tract. 4. Rel. 40.

Negative respondendum videtur ex doctrina Sanch. de matr. lib. 8. disp. 8. n. 11. ubi sic ait: [Dubitari potest, an Professus hic, cum quo dispensatum est ad nuptias, teneatur ad Officium divinum recitandum? Rodriq. asserit, eum teneri ad Horas, antequam ad nuptias transeat: secus ubi jam transiit. Dicitur, quod ante

Ob Clerici percussione Ref. XXXVII. 147

verbaliter gaudeant hoc privilegio Canonis? Ex p. 9.
tr. 4. Ref. 13.

ante eum transitum non desierit esse Religiosus; cum nondum statum incompatibilem assumpserit, per quem status Religiosus destruat. Et huius signum est: quia, si mutato proposito nollit uti dispensatione, maneret utique Religiosus novo alio actu; nec illi permitteretur in saeculo diu permanere, quo hic Habitum monachalem exuit, induens vestes saeculares, ut dispensatione utens, matrimonium inear, cum liberari a recitandi obligatione; sicut & a ceteris monasticis vitae oneribus: quia cum jam sit iuste extra Monasterium, ac monasticam vitam, ab ejus oneribus eximitur, sicut & de ejecto a Religione fatentur Doctores. Quare hinc infero, Sacerdotem, cum quo dispensatum est, ut matrimonium inear, teneri ad Officium divinum, dum Habitum non mutat ad utendum dispensatione, quod nondum a statu sacerdotali recessit; & potest interim celebrare, ac beneficii fructibus frui, ac ceteris Clericorum privilegiis: secus autem, ubi Clericatum deserit, habitum saecularem induens, ut utens dispensatione, ad nuptias transeat; quod jam translatus sit ad statum saecularem, solo indelebili caractere manente; nec gaudeat privilegiis Clerici. quare similiter debet manere ab oneribus exemptus Sacerdotio annexis. Nec est simile de degradato, quem omnes fatentur clericalibus privilegiis destitui, & tamen ad pensum horarium addit; quia hic ob suam culpam privilegia amittit; & ideo ne ex ea commodum reportet, tenetur ad onera. Ita ille.

2. Sed contrarium docet Squillante de priv. Cler. c. 7. n. 39. quia antequam contrahatur matrimonium à dicto Clerico in sacris, licet solum relinquat Habitum clericalem ad finem contrahendi matrimonium ex jam obenta dispensatione, & non sit assumptus status contrarius, & incompatibilis Clericatus, ita frui non possit omnibus clericalibus privilegiis, ac etiam reassumere Habitum, ut non teneatur ad onera sacris Ordinibus annexa. Ideo dicerem, quod post contrahitum matrimonium propter statum contrarium, & incompatibilem assumptum, talis Clericus non gaudeat clericalibus privilegiis; cum tunc nec ad onera annexa sacris Ordinibus teneatur: quamvis teneri ad onus recitandi Horas canonicas, etiam post contrahitum matrimonium ex Summi Pontificis dispensatione, allerat Bonacina de Horis canonicis, disp. 1. q. 2. punct. 3. n. 5. secus autem dicerem, antequam matrimonium contrahat, licet reliquerit Habitum clericalem post obentam dispensationem, cum nondum sit assumptus contrarius Clericatus; in tantum quod, si isto medio tempore committeret aliquod delictum, deberet cognosci, & puniri ab Ecclesiastico. Et ideo in terminis nostris de privilegio Canonis hoc etiam docuit idem Squillante cap. 6. num. 20. ubi ad superius dicta de privilegio fori se remittit.

RESOL. XXXVII.

An qui percussit Clericum incorrigibilem, incidat in censuram?

Et an talis, Clericus amittat privilegium fori?

Enotatur, quod excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici Iocutores, Goliardae, aut Bufones, si per annum huic ignominioso officio vacaverint.

Etiamque excluduntur exercentes officium Carnificum, Macellariorum, Tabernariorum, modo conjugati sint, vel habitum Clericalem dimiserint.

Et an si conjugati non sint habitumque Clericalem retineant privilegio Canonis, & fori quoad personas non priventur, sed solum quoad eorum bona?

Et an Clerici excommunicati, etiam denunciati, & vitandis, suspensi, interdicti, irregulares, vel etiam depositi

Tom. V.

§. 1. **A**ffirmative respondet Layman lib. 1. n. 5. part. 2. cap. 5. num. 4. & alij, quos citat, & sequitur Castros Palaus tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 1. n. 11. asserentes, Clericos in Sacris constitutos privilegio fori gaudere, quousque degradentur realiter, vel per sententiam Iudicis eo privilegio denudentur. Colligiturque ex cap. Cui non ab homine, de iudicio, ubi post incorrigibilitatem remittitur potestati saeculari Clericus puniendus. Non igitur ipso iure ob incorrigibilitatem privilegio fori privatur. Constatque cap. De fama 35. de sent. excom. ubi laicis conceditur potestas capiendi incorrigibiles, non tanquam propriis Iudicibus, sed tanquam Ecclesiae ministris, cui illi Clerici adhuc subiecti sunt. Putant igitur hi Doctores contra Covarruviam, Clarum, & alios, ad hoc ut Clericus amittat privilegium fori, & Canonis, requiri necessariam authenticam declarationem incorrigibilitatis, & regulariter sententiam degradationis, seu privationis. Vide etiam Villalobos t. 1. tr. 17. diff. 22. n. 14.

2. Sed plus addit Suarez de censur. disp. 2. sect. 2. n. 10. Riccius par. 4. decis. 102. n. 5. & Squill. de privileg. Cler. c. 6. n. 11. quod post praedictam declarationem talis Clericus non est omnino clericali privilegio privatus, ita ut censuram evadat, qui ipsam percuteret; cum solum in d. cap. Cui non ab homine, limitate dicitur: Per saecularem potestatem corrigatur. Unde respectu aliorum minime auferri videtur immunitas Clericatus. Verum Fragosus de Repub. Christ. t. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. n. 26. putat Clericum dimisso Habitum, & tonsura clericali in enormitatibus se intromittentem, privilegium Canonis perdere; non tamen privilegium fori: quia privilegium fori est indultum à jure divino, cap. Quamquam de censibus, in 6. Gloss. penult. in c. Si Imperator. 96. Socinus cons. 12. num. 20. vol. 1. Rolandus cons. num. 30. volum. 1. & alij, quibus accedit Bellett, disquis. cleric. part. 1. tit. de favore clericorum Canonis, §. 2. n. 44. Deperdi autem privilegium Canonis propter enormitates, quibus Clericus se immiscet, illa est ratio quia est privilegium à Iure positivo indultum. Ita citati Auctores, & Paulus Comitulus respons. mor. lib. 1. quest. 96. Tiraquellus de panis tempor. cons. 49. n. 36. & 37. Carolus de Graffis de effectibus clerical. effect. 9. n. 112. Sayro de cens. cap. 27. n. 9. & alij quos sequitur Barbosa in cap. Perpendimus 23. de sent. excomm.

3. Nota tamen hic, quod excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici Iocutores, Goliardae, aut Bufones, si per annum huic ignominioso officio vacaverint argum. c. unic. de vita, & honest. Cler. in 6. & tradit Suarez disp. 22. de cens. sect. 1. n. 14. Layman lib. 1. Summ. tract. 5. part. 2. cap. 5. n. 5. Molina tr. 3. disp. 54. n. 6. & alij. Excluduntur etiam exercentes officium Carnificum, Macellariorum, Tabernariorum, modo conjugati sint vel Habitum clericalem dimiserint, atque ter moniti ab Episcopo non destiterint, vel, si postquam destiterint, idem officium reassumant. Quod si conjugati non sint, Habitumque clericalem retineant, privilegio Canonis, & fori, quoad personas non privantur, sed solum quoad eorum bona, ita ut eorum negotium non sit defendendum à Iudice Ecclesiastico, & instat saecularium soluere debeant tributa. Sic habetur Clem. de vita, & honest. Cleric. & docent Doctores citati penes Fragosum num. 28. & Palaum n. 8. & 9.

4. Verum dicendum est, quod Clerici excommunicati, suspensi, interdicti, irregulares, vel etiam depositi verbaliter gaudent hoc privilegio. Ita Graffius part. 1. lib. 2. cap. 49. n. 30. Squillante c. 6. de privileg. Cler. n. 13. Hæc conclusio quoad primam partem de censuratis expenditur

Sup hoc inf. in ref. 40 ad med. & in ref. 42. §. Norandum est, & lege ref. & §§. not. i. huius ref. 2.

Sup. hoc inf. in ref. 40 ad med. & in ref. 42. §. Norandum est, & lege ref. & §§. not. i. huius ref. 2.

Sup. his inf. in ref. 42. §. Norandum, post mediū, vers. De Clericis, & pro parte in ref.

40. prop. si
nem.

extenditur etiam ad denunciandos, & vitandos. De deposito verbaliter aliqui censent percuti posse sine pena excommunicationis: sed tu contrarium dic cum supra dicta Gloss. fin. in c. Degradatus, & cum Gloss. ordinaria in c. dictum, ver. Saculariter, 81. dist. quamvis alia Gloss. ibid. addat, hoc non credere, existimans per depositionem privilegium amitti. Sed non est hoc dicendum, cum nullibi sit in iure cautum: & cap. Cum non ab homine, de iud. in fin. tantum concedit licentiam Iudici sacrali, ut illum punire possit, quæ licentia, cum sit odiosa, non est extendenda. Et hæc omnia docet Leone de cens. recoll. s. n. 43. Megala in 3. p. instit. Confess. lib. 4. c. 2. q. 4. n. 36. & alij.

RESOL. XXXVIII.

An percussus Clericum realiter degradatum incidat in censuram?

Ex quo inferitur, an degradatus, si de facto celebraret, conficeret verum Christi corpus?

Et an si degradatus restituatur, vel si degradatus moriatur, & resurgeret, deberet iterum Ordinari? Ex part. 9. tractatu 4. Resol. 29.

§. 1. Affirmative respondet Matthæ de iurisd. p. 2. cont. 2. cas. 1. s. n. 1. ubi sic ait: [Percussus degradatum actualiter, incidit in excommunicationem cap. Si quis suadente diabolo 17. q. 4. ut tenet Gloss. & Doctores in c. 2. de penis, lib. 6. Gloss. in c. Accidens dist. 50. & c. 2. dist. 54. & c. Dilectum dist. 81. Bertr. in tr. de Episcop. p. 4. tit. de causa finali, & effectu degradationis, n. 2. & ratio est: quia semper retinet Ordines, & remanet character, ratione cuius, si de facto celebraret, conficeret verum Corpus Christi, ut tenet Ioan. Andreas in novell. & ibi Abbas in c. 1. n. 11. qui Cleric. vel vocem matrum. contrab. poss. Et hæc est communis opinio omnium Theologorum, ut attestatur Abbas in dict. c. 1. in fine. D. Thomas in 3. p. summa, q. 83. art. 8. concludit potestatem consecrandi Eucharistiam pertinere ad characterem sacerdotalis Ordinis: character autem quilibet, qui cum aliqua consecratione datur, indelebilis est; sicut quarumcumque rerum consecrationes perpetuæ sunt, neque possunt amitti, vel reintegrari. Idem, si degradatus restituatur, non debet iterum ordinari, cap. Si Episcopus 11. q. 3. Speculator in rit. de dispensationibus, s. nunc de Episcoporum, vers. 65. Berthachinus in dict. part. 4. num. 6. Idem, si degradatus moreretur, & postea resurgeret, non deberet iterum ordinari, Gloss. in cap. 2. 22. quest. 7. Andr. Sicul. in capit. Non potest, de re iudic. Doctores in cap. Degradatio, de penis, lib. 6. Et hæc est vera, pia, & sacrosancta opinio, quidquid alij senserint in contrarium.] Hucusque Matthæ.

Sup. hoc in
c. 4. tr. 8. lege
doctrinam
ref. 23. & al-
terius ref.
ejus secun-
da non sig-
nante ante
medium, s.
Negativam,
à vers. Quia
alias.

2. Sed fallitur, ut pater ex cap. Degradatus, in fin. de pan. in 6. ubi per realem degradationem Clericus omni privilegio clericali privatur. Et ita tenet Navar. in cap. 27. num. 81. vers. Nona. Toletus lib. 1. cap. 34. n. 1. vers. Sextus, & alij. Nec est de hoc dubitandum, cum in fine citati Canonis talis Clericus omni privilegio clericali privetur: & ita expresse tenet Gloss. fin. in dicto cap. Degradatus, & reprobat opinionem eorum, qui contrarium dixerunt, quam posse habere locum dici in verbotoenus deposito; non autem in actualiter degradato, qui omne privilegium amittit, unde falso Glossa illa citatur à Matthæ pro contraria sententia, ea motus ratione; quia semper retinet characterem, & potestatem consecrandi: nam verissimum quidem est hoc; sed non ideo sequitur retinere privilegium Canonis, cum sint hæc longè diversa: etenim characterem, & potestatem conse-

crandi Sacerdos habet à jure divino; sed privilegium Canonis habet ex concessione Summi Pontificis, & ab eodem tollitur per degradationem. Et ideo nostram sententiam, præter Navarum, & Toletum, tenet Leone de cens. recoll. s. n. 241. & alij communiter. Quando igitur Rodrig. in Summa, tom. 1. cap. 144. num. 15. asserit, Clericum degradatum non amittere privilegium Canonis, intelligendus est de Clerico verbaliter degradato, non autem de denudato realiter.

RESOL. XXXIX.

An percussus Apostatam incidat in censuram?

Et quid, si dimiserit habitum suæ Religionis, & Ecclesiasticum, & percussus sciat esse Apostatam?

Et an Novitius, si maneat extra Conventum cum habitu suæ Religionis, & licentia Superioris, etiam si illicitè, & absque iusta causa fuit dicto Novitio a Superiori concessa præstata licentia, gaudet privilegio Canonis?

Et notatur, quod non solum conversi laici oblati, seu donati, qui veram professionem emittunt, sed etiam 9. qui se suæque Monasterio tradiderunt, & in ipso vivunt, habitu aliquantulum mutato, eadem privilegia Canonis?

Et quid est dicendum de percussis manifestè Clericis Hæreticis, an censuram incurant, etiam si non traduntur si brachio seculari. Ex part. 9. tit. 4. Resol. 12.

§. 1. Affirmative respondet Leone 11. de cens. recoll. s. n. 37. ubi sic ait: [Religiosi professi, si gaudent dicto privilegio, etiam si maneat extra claustra sine Superioris licentia, vel quoque si sint Apostatæ. Et Novitij etiam si manerent extra conventum cum habitu, & licentia Superioris: quia, cum ex hoc non interrumpatur Novitiatus, adhuc essent Novitius, ut latè post alios habetur per Bartholomæum de Vecchis in sua Traxi pro Novitiis, disp. 11. dub. 2. n. 10. ubi id extendit, etiam si illicitè, & absque iusta causa, fuit dicto Novitio a Superiori concessa præstata licentia. Quando autem dixi, quod Apostata à Religione, cum jam sit professus, semper retinet privilegium Canonis, intelligitur non solum si retineat habitum, vel suæ Religionis, vel saltem clericalem, sed etiam si dimiserit habitum suæ Religionis, & Ecclesiasticum, & percussus sciat esse Apostatam.] Ita illi, cui adde Baunium in Theol. mor. tom. 2. disp. 5. r. 4. q. 2.

2. Notandum est etiam hic obiter, quod non solum Conversi, Laici, Oblati, seu Donati, qui veram Professionem emittunt, (cum sint verè Religiosi) sed etiam ij, qui, ut dictum est, se, & sua Monasterio tradiderunt, & in ipso vivunt, habitu aliquantulum mutato, gaudent privilegio Canonis, si qui suadente. Ita ut illos percussentes in excommunicationem incidant: sunt enim, ut dictum est, personæ Ecclesiasticæ. Quod secus videtur dicendum de iis, qui in domo sua manent. Et ita docet Lezana tom. 2. c. 8. n. 6. Rodriquez tom. 3. q. 21. art. 4. & Fragosus de Repul. Christi. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 2. n. 46. ubi tradit, personas deputatas, & donatas perpetuò alicui Ecclesiæ, sive seculari, sive regulari, saltem si gerant habitum aliquo modo religiosum, quamvis non voveant tria substantialia vota, censeri Ecclesiasticas personas, & gaudere privilegio Ecclesiastico Canonis, & Ioni.

3. Sed quid dicendum de percussente Clericum manifestè hæreticum? Respondeo, in censuram non incidere, etiam si non sit traditus brachio seculari. Ita Villalob. in Summa, r. 1. r. 17. diff. 22. n. 7. Portel. in dubiis Regul. verb. Manus violentia, num. 4. & alij.

RESOL.

RESOL. XL.

An percussiones Clericorum damnatum ad trirèmes incidat in censuram?

Et docetur, quod in hoc casu, quando comes, & Magister trirémis percussit Clericum sicut reliquos remigantes, non incurrit excommunicationem; secus vero si ille, vel alius rixando cum illo percussit eum.

Et quid, si praedictus Clericus damnatus ad trirèmes sit incorrigibilis? Ex p.9. tract.4. Ref.17.

§.1. AD hunc casum sic respondet Avila de cens. p.4. disp. unica, dub. 1. concl. 1. [Vtrum comes, magister trirémis, scilicet, Comes de galera, percussit Clericum degradatum verbaliter, vel depositum damnatum ad trirèmes, incurrit excommunicationem Canonis. Si quis suadente? Respondeo, quod si percussit illum, sicut reliquos remigantes, propter pertinentiam ad suum officium, non incurrit: nam id facit tanquam minister, & executor Prælati, qui damnavit illum ad trirèmes: consequenter enim damnavit eum ad supplicium, quo puniri solent reliqui remigantes. At verò si aliquis rixando cum illo percussit eum, qui neque est degradatus realiter, neque incorrigibilis, incurrit excommunicationem. Ita ille. Verum id, quod ipse asserit, tales ad trirèmes damnatos, si sint incorrigibiles non gaudere privilegio Canonis, habet magnam difficultatem: nam contrarium firmat Suarez, & alii, quos supra adduximus, agentes de percussione Clericos incorrigibiles. Et minor, Avila quo pacto hanc sententiam docuerit, cum ipse teneat, quod amittentes privilegium fori, non amittant privilegium Canonis: & idem apponam hic verba Coninch de Sacram. disp. 14. dub. 15. n. 159. sic asserentis: [Addit Navarr. cap. 27. n. 9. idem dicendum esse de quovis Clerico incorrigibili, probatque ex cap. Cum non ab homine 10. de iudiciis: sed ibi tantum dicitur, Clericum deprehensum in furto, homicidio, perjurio, aut simili crimine, deponendum esse & si incorrigibilis sit, excommunicandum, & crescente contumacia, anathematizandum; & si hæc contempserit, per secularem potestatem corrigendum. Ex quo non sequitur, quamvis incorrigibilem, sed eos solos, qui post illos omnes actus incorrigibiles percussit, per secularem potestatem comprimendos esse. Imò etiam tunc videtur requiri sententia Iudicis Ecclesiastici, qui tales brachio seculari tradat, ut colligitur ex cap. Et famæ 35 de sentent. excomm.] Ita ille. Merito igitur dixit Rodriguez in Summa, 10. t. cap. 144. n. 15. [Goza del cap. Si quis suadente, el Clerigo descomulgado, o condenado a galeras: por tanto los comites que los agotan, sino lo hazen por causa de castigo, y correccion, quedan descomulgados.] Vide etiam Leonem de cens. collect. 5. n. 241. ubi docet, Clericos tantum verbaliter degradatos, etiam si sint damnati ad trirèmes, gaudere privilegio Canonis; & idem si comites excedant modum in verberando, incidant in censuram.

RESOL. XLI.

An percussiones Clericorum, qui non habent beneficium, neque requisita Concilii Tridentini, incurrit in excommunicationem? Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 33. alias 82.

§.1. Affirmativè respondendum est, quia in tali casu Clericus amittit privilegium fori; non autem canonis, ut declaravit sacra Congregatio, id testante Antonio Cardinali Caraffa in quadam Epistola directa ad Paulum Comitolum, ut habetur in suis resp. lib. 6. q. 20. ubi sic ait. [Quanto al secundo, la Congregacione ha sentido, che i clerici, che man-

cado nelle cose contenute nel cap. 6. sess. 23. del Concilio, no godano il privilegio del foro, no por questo s'intendono privati del privilegio del Canone.] Et ita etiam hanc sententiam docent Navarrus lib. 5. conf. 24. de privileg. edit. 2. Molina de iustis. tom. 4. tract. 3. disp. 54. num. 9. Ayala de cens. part. 2. cap. 1. disp. 2. dub. 9. concl. 3. & alii.

2. Sed non desunt Doctores, qui negativè sententiam tanquam probabilem admittunt & ita tenent Banez in 2. 1. q. 12. art. 1. circa finem. Suarez disput. 22. sect. 1. dub. 11. Coninch de Sacram. disput. 14. dub. 15. n. 163. & novissimè Layman in Theol. mor. lib. 2. tract. 5. part. 2. cap. 5. n. 4. ubi sic asserit. Probabile est, nullum prima tonsuræ initiatum, aut in minoribus ordinibus constitutum gaudere privilegio Canonis, nisi vel Ecclesiasticum beneficium habeat, vel Clericalem habitum, & tonsuram deferre solitus alii cui Ecclesiæ ex mandato Episcopi deferriat, aut in aliqua schola, vel universitate, cum licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines versetur. Ita ille, & rationem affert. Primum, quia privilegium fori difficultus amittitur quam privilegium canonis; ergo si Concilium auferet illis Clericis fori privilegium, dicendum est etiam auferre privilegium Canonis, tanto magis, quia privilegium Canonis ex humano jure inductum est, privilegium verò fori ex divino; at his non obstantibus tu primam sententiam tene, stante declaratione Illustrissimorum Cardinalium.

RESOL. XLII.

An qui percussit Clericum constitutum in Minoribus si non incedat in habitum, & Tonsuram, & non observet requisita Concilii Tridentini, sess. 23. cap. 6. de reformatione, incidat in censuram Canonis?

Et notatur, quod excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici, qui deserto habitu Clericali gravibus criminibus se immiscuit invecundè, quod a fortiori procedit, si in crimen assassinii incidiverint.

Et quid de Clericis excommunicatis, suspensis, interdictis, vel depositis verbaliter tantum, aut irregularibus, an prædicti gaudeant privilegio Canonis?

Et quid est dicendum de Clericis hæreticis, & schismaticis?

Et quid dicendum erit de Clericis ordinatis per saltum, ante legitimam aetatem vel per alienum Episcopum absque dimissoriis, vel cum dimissoriis falsis, vel per Episcopum excommunicatum suspensum, vel depositum? Ex p.9. tract.4. Refol.5.

§.1. Negativè respondent aliqui, quos ego alibi Sup. hoc incitavi: sed affirmativè sententiæ adhæsi, & nunc adhæreo, stante declaratione Sacre Congregationis. Et ita hanc sententiam, præter Doctores à me alibi citatos, tenet novissimè, Fragosus de Repub. seq. Christ. tom. 1. lib. 1. disp. 2. §.1. n. 22. & Castrus Palaus tom. 6. disp. 3. punct. 23. num. 3. quia iuxta communem Clerico in minoribus Ordinibus constituto concessum erat privilegium Canonis, tamen si alicuius Ecclesiæ servitio addictus non fuerit, neque in aliqua schola ex licentia Episcopi versaretur: at Tridentinum solum restrinxit privilegium fori: ergo privilegium Canonis sub dispositione juris communis relictum est, juxta leg. Præcipimus, C. de appellationibus, sunt enim hæc privilegia omnino distincta.

2. Neque obstat fundamentum contrarium, nam esto privilegium Canonis inferius sit privilegio fori, est tamen magis necessarium personis ecclesiasticis, & earum statui cum gravius offendantur ex vexatione personali, quam ex forensi iudicio. Præterquam quod privilegium fori cedit aliquoties in diminutionem laicæ potestatis: at privilegium Canonis in nullius cedit

cedit præ iudicium. Ergo mirum non est, plures conditiones pro privilegio fori requiri quam pro privilegio Canonis. Tridentinum vero, si bene perpendatur, nobis contrarium non est: non enim dixit servandam esse Constitutionem Bonifacii VIII. in cap. Clerici, de Clericis conjugatis, in 6 pro omnibus Clericis, sed pro Clericis conjugatis: hi enim nec privilegio fori nec Canonis gaudent, nisi conditiones à Tridentino præscriptas observent. Vide etiam Leonem *com. 3. verb. Clericus, n. 5.* Igitur Concilium tantum Clericis affert privilegium fori, unde per exclusionem unius videtur includere alterum, arg. *Nōne de præsumpt. & l. Cēm Prator. ff. de iudiō.* Et casus non expressus habetur pro omisso, quando lex de aliquo casu disponit, *l. si cum dote. ff. sol. matrim. l. Inter stipulantem, §. Sacer. ff. de verb. obligat.* & cum habeatur ibi casus hic pro dimisso, recurrendum est ad dispositionem antiquorum iurum, quæ determinant, Clericum non deferentem Habitum, & Tonsuram non amittere privilegium Canonis, nisi trina monitione præmissa, *vt in cap. Cum contingat, il secundo, de sent. excomm. vel nisi ex alio capite privilegio clericali privatus sit.*

3. Si quis tamen violentas manus in ieceret in Clericum non deferentem Habitum, & Tonsuram, quamvis nulla monitio præmissa sit, si bona fide crederet, licere hos Clericos sine innodatione excommunicationis percutere, non esset excommunicatus, ratione huius ignorantia: quia ignorantia sufficiens est ad excusandum à censura. Hac opinio tamen procedit, si talis Clericus fuerit ter monitus à suo Episcopo, & non se emendavit, quæ monitio sufficeret, si esset generalis, puta, per Edictum Episcopi, vt omnes Clerici reassumant Habitum intra mensem; & non sufficere unam monitionem pro tribus, addit Bonacina *de cens. disp. 2. q. 4. n. 6.* cum aliis per ipsum citatis: nam in cap. Contingit, de sent. excomm. dicitur: *Ter à te moniti.*

4. Notandum est etiam hic, quod excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici, qui deserto Habitu clericali gravibus criminibus, utpote tyrannidis, & seditioni, aliisque facinoribus se invicem de immiscuerint, & textu in cap. Perpendimus, c. Cum non ab homine, de se. excomm. & notat Navarr. cap. 27. n. 8. 1. Suarez disp. 2. d. cens. sect. 1. n. 14. Coninch disp. 14. dub. 15. n. 157. quod à fortiori procedit, si in crimen assassinii inciderint, iuxta textum in cap. 1. de homicidio, in 6. & tradit Sylvest. verb. Assassinii, q. 3. & 4. Covar. lib. 2. var. cap. 20. n. 10. Julius Clarus §. finali, q. 36. n. 30. Et ita, me citato, hanc sententiam docet etiam Squillante de privil. Cleric. c. 5. n. 12. De Clericis excommunicatis, suspensis, interdictis, vel depositis verbaliter tantum, aut irregularibus, dicendum est, eos gaudere hoc Canonis privilegio, vt constat ex c. Intelleximus, de iudiciis. Non autem Clericum hæreticum, aut schismaticum, vt docent DD. in c. Contingit 1. de sent. excomm. nam, cum prædicti delinquant in legem Ecclesiæ; non debent lege Ecclesiæ jvari. Et ita docet Squillante de privil. Cleric. cap. 6. n. 13. & 15.

5. Nota etiam, gaudere privilegio Canonis Clericum ordinatum per saltum: & idem dicendum est de ordinato, vel ab alieno Episcopo absque dimissoriis, vel cum dimissoriis falsis: nam tales verè recipiunt Ordinem, etsi maneant suspensi ab illius exequutione. Et ita docet Marchinus de Sacram. Ordin. tract. 2. p. 1. cap. 15. diff. 11. Vnde miror, quomodo Bonacina rem. 3. disp. 2. q. 3. punct. 6. sect. 3. sub n. 7. neget hoc privilegium ordinato ab alieno Episcopo, vt supra, dum ipsemet ibid. disp. 1. q. 16. punct. 3. n. 5. concedat eidem, ac etiam ordinato ab Episcopo excommunicato, suspensio, vel deposito, (idem dic de ordinato ante legitimam ætatem,) privilegium fori, quod minus difficultè amittitur.

RESOL. XLIII.

An qui percutit Clericum conjugatum non deferentem alicui Ecclesiæ, incurrat in censuram Canonis? Et quid de privilegio fori?

Et an uxor Clerici conjugati, & filii eorum gaudeant privilegio Canonis, & fori mariti, & Patris incidentis in Habitum, & Tonsuram?

Et quid, si manus injectio fieret uxori supradictæ in odium viri, an tunc injiciens incurreret excommunicationem, ac si ipsum percuteret?

Idem est, si percussio fieret in personam alicujus conjugati Clerici, in odium ipsius Clerici.

Et an ad evadendum dictam excommunicationem sufficiat, si tempore, quo percutitur talis Clericus conjugatus, non ferat Tonsuram, vel non habeat vestes Clericales?

Et notatur, quod Clericus conjugatus non bigamus, si dimittat Habitum, & Tonsuram, & postea illam reassumat, gaudet privilegio Canonis.

Ex quo sequitur, quod Clerici bigami, bigamia vera, & interpretativa in minoribus Ordinibus constituti, non privilegio demandantur, sedus vero de bigamia familiaria, vt si Clerici bigami in Sacris initiati sunt, vel ex dispensatione, vel illegitimitate, hoc privilegio Canonis gaudent, & secus in minoribus constituti.

Idem docetur de Religiosis bigamis, etiam si habitum dimiserint, quare illos percutientes erant excommunicati. Ex p. 9. tract. 4. Resol. 6.

§. 1. Controvertitur inter Doctores, an, vt Clericus conjugatus gaudeat privilegio Canonis, sufficiat, quod observet illas duas condiciones cap. 1. de Cleric. conjug. in 6. vt, scilicet, unicam, & virginem susceperit, & habitum, & Tonsuram gesserit, vel etiam sit necessaria tertia conditio addita à Concilio Tridentino, scilicet, cap. 6. de reformatione, vt nemo sit quoque de mandato Episcopi adscriptus servitio alicuius Ecclesiæ; nam Tolerus lib. 1. cap. 32. n. 8. Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 46. n. 2. Gratianus tom. 1. servitium discept. forens. cap. 190. Duardus lib. 2. cap. 15. q. 3. n. 5. Coninch disp. 14. n. 15. Layman lib. 1. radi. 5. p. 2. cap. 5. n. 3. affirmant: quod etiam docuit Cisternius in contr. forens. tom. 1. cap. 53. n. 11. ubi sic ait: [Vt Clerici conjugati gaudeant privilegio fori, & Canonis oportet eos incedere in Habitum, & Tonsuram, ad text. in cap. 1. de Cleric. conjug. in 6. & ulterius oportet, quod incedendum Concilium Tridentinum sess. 13. cap. 6. de reformatione. Et propterea hodie tria copulativè requiruntur ad finem, vt Clericus conjugatus potius beneficiis Canonis, & fori: scilicet, Habitum, Tonsuram, & servitium Ecclesiæ: quorum alterum si deficiat, absque alia monitione gaudere non potest prædictis privilegiis: supposito etiam, quod contraxerit matrimonium cum unica, & virgine; quia, si sit bigamus, nolum habet privilegium, & si non est bigamus, hæc tria copulativè requiruntur. Et propterea ad finem, vt conjugatus Clericus fruatur his beneficiis, debet, quod inceserit in Habitum, & Tonsuram, plenè probare, necnon quod servierit Ecclesiæ; & duxerit unicam, & virginem, quia est fundamentum sue intentionis. Hoc verum est, quod non tenetur probare in iudicio virginem fuisse illam, quam duxit in matrimonium, sed tantum unicam matrimonium contraxisse, & eam pro virgine fuisse reputatam: nam femina virgo præsumitur, nisi contrarium probetur: imò, licet puella non esset virgo; quando ducta est, eod quod fuerit corrupta ab eodem sponso ante matrimonium; tamen conjugatus Clericus cum ea, gaudet dictis privilegiis, quia non est bigamus.

Sup. hoc sup. in ref. 3. §. 1. & 2. & in ref. 40. ante med. & inf. in ref. 46. §. vlt.

Sup. his in ref. 1. not. præteritæ §. Verum. & in ref. 2. pro parte, prop. finem. Et pro Clerico hæretico sup. in ref. 39. §. vlt.

mento, & agor, por la persona de un lego, al Clerigo, incurse esta descomunion. A lo qual respondo. Lo primero, que bien puede el Iuez Ecclesiastico prender a su subdito por un lego, como expressamente dize un texto; mas no puede agorale por tercera persona, sino es que sea Clerigo, o Frayle, y si el puede comodamente hazerlo por si mismo, no puede agorale por tercera persona, como consta de otro texto, y assi el lego que le atormenta, incurse la censura, sino es que no huviesse Clerigos idoneos para esso, como dizen Panormitano, Sylvestro, Navarro: y dize mas Panormitano, que el Iuez que siguiendo la costumbre, atormentasse, o agorasse a un Clerigo, por la persona de un lego, no incurriria la censura, aunque pecaria. Ita ille. Sed ego puto, ratione consuetudinis, Superiores Ecclesiasticos torquentes, & contingentes Clericos per laicum, neque in censuram incidere, neque in peccatum: & ita tenet, & probat P. Leone de censur. recoll. s. n. 265. & sequent. cum Portello in dubio Regular. verb. Correctio, num. 47.

RESOL. XLV.

An percuiens Religiosum invalidè professum incidat in censuram?

Et an hoc procedat etiam si propria culpa, & non tantum Religionis sit nulliter professus, imò & si contra iura receptus sit? Ex part. 9. tract. 4. Refol. 34.

§. 1. **A**ffirmativè respondet Pater Bordonus in consil. regular. tom. 1. resol. 28. n. 24. [Quia, licet Professio faciat Religiosum, & non habitus; tamen in ordine ad gaudendum hoc privilegio sufficit solius habitus Religiosi assumptio, ut constat in Novitio, qui ex sola habitus assumptione dicitur participare hoc privilegium: ergo idem dicendum est de invalidè Professo: nam in hoc equiparatur Novitio: & id puto procedere, etiam si, ex propria culpa, & non tantum Religionis, sit nulliter Professus; imò et si contra iura receptus sit: quia sic receptus non attenditur ut persona talis, sed ut aliquale membrum Religionis, cui immediate hoc privilegium conceditur: dum enim habitum gestat, intelligitur subesse Religionis; tam quoad privilegium fori, quam Canonis; aliter Religionis decus, & exemptio periclitaretur, si quoad utrumque esset de foro laicorum: dimisso autem habitu rediens ad sæculum, sit de illius foro, & non amplius gaudet eo privilegio; cum non sit deinceps sub eo statu Religionis.] Ita ille. Sed hoc non caret difficultate: nam est dispar ratio inter Novitium, & inter nulliter professum. Ille enim gaudet privilegiis Professorum, quia est in via ad professionem: iste autem non est Professus, nec vult profiteri, cum possit, & sua culpa ita manet in Religione; ut suppono: ergo non debet gaudere privilegiis Religionis.

RESOL. XLVI.

An percuiens Religiosum nullo ordine insignitum, & expulsus à Religione incurrat in censuram?

Et quid, si portet habitum, & Tonsuram Clericalem?

Et docetur Clericum ex defectu habitus non amittere privilegium Canonis. Ex part. 9. tract. 4. Ref. 44.

§. 1. **Q**uarit hoc Portell in dub. Regul. verb. Manus violenta, n. 3. sic asserens: [Quid, si Religiosus expulsus ab Ordine est laicus, vel alius carens om-

nino Ordine sacro, an hunc percuiens incurrat? Invenit quoddam sic Rodriguez addit. ad Summam, tom. 1. c. 99. concl. 5. quia adhuc est vere Religiosus in substantia, maxime si portet Habitum, & Tonsuram clericalem. Si verò hanc non portet, nihil res videtur dubia, & colligenda per alias percipientem verum Clericum non portantem prædicta. Ita ille. Sed si hæc questio resolvenda esset ex principio, quod ait Portell, ego consequenter loquendo dicerem, percipientes in tali casu laicum expulsus à Religione, & incedentes sine Habitu, incidere in censuram; sicuti incedentes percipientes Clericos sine Habitu, & Tonsura incedentes. Nam, licet privilegium Canonis inferius sit fori privilegio, quippe privilegium Canonis late tenetur positivo est introductum, privilegium verò fori ex Iure divino provenit: ergo Clerico, cui non competit privilegium fori, nec Canonis privilegium competere debet. Deinde Tridentinum, sess. 23. de reformatione, c. 6. sub privilegio fori, Canonis privilegium videtur comprehendisse: siquidem refert cap. unicum, de Clericis conjug. in 6. ubi Pius II. expresse de priv. Canonis loquitur: nihilominus contrarium dicendum est, ut supra docui: nec obstant adducta in contrarium: nam cto privilegium Canonis inferius sit priv. quod privilegio fori, est tamen magis necessarium personis Ecclesiasticis, & eorum statui, cum gravius offendatur ex vexatione personalis, quam ex forensi iudicio: præterquam quod privilegium fori cedit aliquoties in diminutionem laicæ potestatis: ac privilegium Canonis in nullius cedit præjudicium. Ergo mirum non est plures condiciones pro privilegio fori requiri, ut perdat, quam pro privilegio Canonis, Tridentinum verò, si bene pendatur, nobis contrarium non est: non enim dixit, servandam esse Constitutionem Bonifacii VIII. in c. Clerici de Clericis conjugatis, in 6. pro omnibus Clericis, sed pro Clericis conjugatis: illi enim nec privilegio fori, nec Canonis gaudent, nisi conditiones à Tridentino præscriptas obtulerint. Idem in casu proposito de laico expulso, tu cogita.

2. Nota tamen hic obiter Baunium in Theol. mor. act. mor. tom. 2. disp. 5. tract. 4. e. 2. optinè docere, probabile esse, Clericum ex defectu habitus, non amittere privilegium Canonis: sed male me citat pro contraria sententia.

RESOL. XLVII.

An Monialis, que sumit potionem, vel pugnis se cedit, pro abortum faciat, incurrat in censuram?

Et quid est dicendum de alio propinante potionem pro abortu faciendo Moniali, illa consentiente sequente efflu? Ex part. 9. tract. 4. Ref. 10.

§. 1. **R**espondeo negativè: quicquid asserat in contrarium noster Naldus in Summa verb. Clerici, cur. num. 4. Et ita hanc sententiam tenet ex Molina, Stephanus Baunius in Theolog. mor. tom. 2. disp. 5. tract. 4. quest. 2. quia hæc non est manuum in jectio nec in seipsam violenta, & contumeliosa; quod tamen Canon exigit. Violentam non esse, hac ratione probatur: Scienti, & volenti non fit propriè iniuria. Nec est etiam percussio sui injuriola statui Ecclesiastico: nam ad eum Monialis non pertinet: status enim Ecclesiasticus est eorum propriè, qui Tonsuram habent, & per eam aggregantur Ecclesiæ. Et hanc sententiam sustinet etiam Rodriguez in Summa, tom. 5. c. 144. num. 12. Garcias in Summa, tract. 3. diff. 3. dub. 1. punct. 2. num. 18. Iacobus Gordanus in Summa, tom. 2. lib. 7. quest. 13. §. 3. n. 33. ubi sic ait: [Inferatur Moniale, que sibi procurat abortum; quantumvis graviter peccet, non contrahit tamen hanc censuram.]

Ob Clerici percussione. Ref. XLVIII. &c. 153

cenfuram; nam, licet violentiam inferat naturæ, (ut in medicinz usu contra febrim,) non tamen persona Ecclesiasticæ, propriè, & præcisè loquendo. [Ita ille, cui etiam adde Pragofum in *Repub. Christi. tom. 2. lib. 1. diff. 2. § 1. n. 19.* qui citat Cajetanum, Angles, & Barbofam: & novissimè, me citato hanc sententiam defendit Alphonsus de Leone, *de cens. recoll. §. 5. n. 28.* ed quodvtr dictum est, talis violentia non est iniuriola, neque statui Ecclesiastico, neque sibi, sed fœtui duntaxat. Et idem dicendum est de alio propinante potionem pro abortu faciendi moniali; ut tradit Portel. in *dubis Regul. verb. Manus violentæ, n. 2.* ubi sic ait: [Procurans abortum monialis, eique potum propinans, illa consentiente non incurrit excommunicationem; quia in primis non dat venenum, nec facit violentiam personæ sacræ, quia Moniale non occidit, imò illa consentit. Si verò occidit fœtum animatum, persona fœtus non est sacræ: nec saltem incurrit hanc positam ob percussione Clerici quicquid sit de excommunicatione Sixtiana propter abortum, moderata per Greg. XIV.] Ita ille.

2. Sed contrarium docet Bordonus in *consil. Regul. t. 1. ref. 28. n. 10.* quia læditur tum fœtus, tum ipsa Monialis. Ego autem puto incidere in excommunicationem Canonis, *Si quis suadente*, extraneum dantem potionem, & sequuto effectu: quia fœtus est pars ventris & viscera matris, ut in simili de fœtu mortuo cum matre sepeliendo dixit Lavorius *tit. 1. de funer. c. 1. n. 42.* Quod firmatur: quia tangens non solum vestimentum, quo Clericus actu induitur; sed etiam equum, vel inherens equo, qui insidet, incidit in excommunicationem: ergo multò magis abortire faciens Moniale; cum non adherentia Moniali, sed partem naturalem ipsius lædat: & sic non naturæ, sed personæ religiosæ sit violentia, & corporalis læsio. At his non assentitur ex Cajetano, & aliis, Sayrus *de cens. lib. 3. c. 26. n. 17.* unde utraque opinio est probabilis: sed negativa est probabilior.

RESOL. XLVIII.

An Monialis sumens potionem mortiferam fœtui vel pugnus se percussit ad abortum faciendum, ut postea sequitur, non solum incidit in penas Bullæ Sixti V. sed etiam in censuram cap. Siquis suadente Diabolo: Ex p. 7. tr. 5. Ref. 40.

Incidere in penas Constitutionis Sixti V. non autem in excommunicationem dicti cap. Si quis suadente Diabolo, docent aliqui. Et ita docet amicissimus Bellochius in *praxi p. 2. q. 8. n. 108.* Capeavilla *de casib. refer. c. 9. quest. 3.* & alij, quos citat & sequitur Mazuch. *tr. de cas. reserv. disp. 2. c. 3. q. 3. diff. 3. n. 67.* quia licet talis percussio sit violenta naturæ, non est tamen iniuriola statui Ecclesiastico, nec violenta Religiosæ personæ, cum non intendat sibi injuriam inferre, sed tantum fœtui: & docet etiam Avila *de cens. p. 2. c. 5. disp. 3. dub. 12. concl. 2. vers. sequent.* & Bonacina *de cens. disp. 2. quest. 4. punct. 1. §. 1. num. 6.* quibus adde novissimè P. Alphonsum de Leone *de cens. Recoll. §. 5. n. 128.*

RESOL. XLIX.

An Equites D. Iacobi, Alcantara, Calatrava, &c. gaudeant privilegio fori, & Canonis? Et in utroque quid dicendum est, si dicti Equites professionem non emisserint, sed tantum habitum acceperint?

rint? Ex parte 5. tractatu 13. & Miscell. 1. Ref. 44.

1. Negativam sententiam docet Lopez de Texe-
da *contr. 11. dub. 1. num. 16.* ubi sic ait. De Commendatariis, quos vulgo vocat de *Santiago, Calatrava, Alcantara, & de Aris*, quales sunt in Lusitania manifestum est à principio Ordinum ipsorum habuisse hoc Canonis privilegium, illoque perfectissimè gaudere, ut non solum quia Erant Religiosi in communitate viventes, & profitebantur tria vota, tamen quidā eorum solam castitatem conjugalem profiterentur inter quos quidam eorum servabant Regulam D. Augusti, quales erant commendatarij D. Iacobi, & alij regulam D. Benedicti. Sed quia Alexander III. in Bulla quadam edita anno 1175. Commendatarios D. Iacobi approbavit, & tanquam veros Religiosos confirmavit; hodie tamen cum huiusmodi Commendatarij per multos annos in communitate non vivant, & circa vota castitatis, & paupertatis dispensationem obtulerint, imò nec regulam servant, & vivant ut merè seculares, & nullum habeant exercitium obedientiæ, existimo privilegium Canonis non gaudere, & ideo qui eos percussit, non incurrerent prædictam excommunicationem, nisi aliquibus in Regnis, & Provinciis obrinuerit consuetudo, vel privilegium aliquod illis patrocinetur.

2. Sed hæc opinio prorsus est refellenda; & ideo affirmativam sententiam docent communiter Doctores, quos, ego alibi citavi; unde novissimè Ioannes Henriquez in *compend. cas. moral. cap. 20. num. 70.* sic ait. [Tambien se deve advertir que los Cavalleros de las Ordenes Militares, gozan deste Indulto, porque son Religiosos; y aunque algunos Doctores afirman, que los Cavalleros del habito de Santiago, & los demas que hazen voto de castidad con jugal, no gozan, porque se pueden casar; pero no pruevan esto con razon alguna, y assi hablan mas probablemente, los que afirman que todos gozan deste Indulto.] Sic ille; Et, me citato, tenet etiam novissimè hanc opinionem doctissimus, & amicissimus Dominus meus Illustrissimus Ambrosius Machin. Archiepiscopus Calatitanus in *defensione immunitatis Ordinis Militarium, art. 4. n. 37. & art. 5. n. 90.* ubi probat dictos Equites gaudere privilegio Canonis, etiam si professionem non emisserint, sed tantum habitum acceperint, quam doctrinam, ut ipsemet Illustriss. Antistes observat, ego olim docui in *1. part. tr. 6. ref. 22.* De privilegio autem fori, quo gaudent dicti Equites, diximus *suprà in tr. 1.*

RESOL. I.

An percussientes Equites D. Iacobi, Alcantara, Calatrava, &c. incidant in censuram Canonis? Et quid de Novitiis prædictorum Equitum? Et queritur, quid dicendum sit de Commendatariis, in quibus major potest esse difficultas? Et quid de consuetudinibus circa supradicta? Et quid etiam sentiendum est de Equitibus D. Ioannis? Et an qui non Canonice ad statum Clericalem pervenerint, ita ut pro pena sit à gradu deficiendas, veluti si servus, &c. gaudeat privilegio Canonis? Ex p. 9. tr. 4. Ref. 7.

1. Negativè respondet Leone *de cens. recoll. §. 5. n. 25.* ubi sic ait: [Pro huius difficultatis resolutione placet sententia Molinæ *tom. 4. de iustitia disp. 50. n. 5. ad fin.* qui etsi fateatur, hos alios Ordines militares

Sup. hoc in Ref. seq. & in tom. 9. tr. 2. Ref. 169. §. ult. prop. fin. Sed lege præcaturum, §. per tot.

Alibi in Resolutionibus not. præcitur.

Sup. hoc in Ref. seq. §. 1. in fine.

Quæ nunc est in t. 7. tr. 3. Ref. 54. Et pro sup. contento in lin. penult. huius Ref. in §. 9. tr. 2. Ref. 169. §. 2. Prop. fin.

Sup. hoc in Ref. præcitur, & in t. 9. tr. 2. Ref. 169. §. 2. Prop. fin.

militares in principio ipsorum habuisse hoc Canonis privilegium; quia communiter vivebant, (et si quidam eorum solum castitatem conjugalem profitebantur,) ac etiam ob privilegiorum communicationem Religionum, quarum Regulas profitebantur; ceterum hodie cum à multis annis ejusmodi Commendatarii in Congregatione non vivant, dispensataque habeant maxima ex parte vota castitatis, ac paupertatis; neque vivant, nisi ut merè seculares, nullum ferè exercitium obedientiæ habentes; intuemus arbitror, quod ad privilegia clericalia, seu Ecclesiastica attinet ad consuetudinem, illique erit standum: ubi subdit in Lusitaniæ, & Castellæ Regnis vigere consuetudinem in contrarium, nempe, quod non gaudeant isti equites dicto privilegio Canonis. Nota, quod Molina loquitur de Commendatariis, in quibus major potest esse difficultas, ex quo cum Commendatarii sint beneficia Ecclesiastica, illi videantur magis personæ Ecclesiasticæ, juxta notata per Duardum lib. 2. in *Bulla Cæne*, can. 15. *quæst. 5. ad finem*. Attingit hoc idem Bonacina tom. 3. *disp. 2. quæst. 3. punct. 6. num. 9.* ibi: Nisi forte ibi contraria consuetudine fuerit abrogatum: in aliquibus enim Regnis usum receptum est, ut Equites nonnullarum Religionum non fruantur privilegio Canonum, quicquid sit de consuetudine in contrarium circa privilegium fori, de qua testatur Megala *part. 3. lib. 5. c. 10. n. 27.* Qui Bonacina etsi subdat illa verba: An autem illa consuetudo contra libertatem hujusmodi personarum legitima sit, patet ex his, quæ dixi in *Bulla Cæne*: tamen quia eo in loco tractat de consuetudine contra libertatem Ecclesiasticam, quæ est de jure divino non potest illa doctrina applicari casui nostro, cum nulla censura sit de jure divino, ut sæpius dictum fuit, nec etiam contra Hæreticos; neque dicta privilegia istis competunt de jure divino, cum non sint verè Religiosi, ut declaravit Rota Romana apud Seraphinum, *decis. 387.* imò neque simpliciter personæ Ecclesiasticæ, sed tantum secundum quid, ut per Molinam *locis supra citatis*. Cum igitur tantum illis hoc competat ex declaratione Summi Pontificis, quæ habet vim legis, potius recurrendum est ad aliam doctrinam, de qua *supra*, *recoll. 2. ann. 7. 16.* ubi de consuetudine excusante à pena excommunicationis, vel alterius censuræ, ubi in specie, quod ad hoc sit sufficiens præscriptio decennialis, & non requiratur quadragenalis, ut putat Molina *loco supra cit.* & quod in dubio negativo probabiliter possit quis judicare dictas censuras consuetudine fuisse abrogatas. Hucusque Leo, cui adde Casttrum Palaum tom. 6. *disp. 3. punct. 23. §. 1. num. 16.* & Villalobos in *Summa*, tom. 1. tract. 17. *diffic. 22. n. 15.* ubi sic ait: [Lo mismo se ha de dezir de los Cavallos militares de la Orden de S. Juan, como dizen Sylvestro, y Toledo, que estos hazen tres votos essenciales, como dize Paris de Puteo, y son Religiosos. Mas no se ha de estender esto à los demas de las Ordenes militares, sino es que sean Sacerdotes, ò Monjas, que los Cavallos de las Ordenes, que se pueden casar, no son absolutos, y verdaderamente Religiosos, como dize el Padre Fray Manuel Rodriguez, con otros.] Ita ille. Sed à sententia affirmativa, quam docui, non recedo; & ita præter alios à me *alibi* adductos, tenet Megala *ubi supra*, num. 40. Fragosus de *Repub. Christ.* tom. 2. lib. 1. *disp. 2. §. 2. n. 44.* & me citato, Pater Lezana in *Summa*, tom. 2. cap. 5. n. 38. ubi extendit hoc privilegium Canonis etiam ad Equites novitios.

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta, prope fin.
verl. Vbi
probat.

2. Sed non deseram hinc obiter querere, quid dicendum de illo, qui non canonicè ad statum clericalem pervenisset, ita ut pro pena sit à gradu deiciendus, veluti si servus sine licentia domini Clericus efficeretur, ut in cap. *Secundo*, § 4. *distinct.* Respondetur,

tur, & hunc Canonis privilegio gaudere: quantum omnia alia privilegia amittat, secundum Glossam in *dist. c. Secundo*, quod tamen verum non censet per verba textus ejusdem cap. *Secundo*, ubi ita scribitur: *Parvi servus non canonicè consecratus, postquam de gradu ceciderit, ejus conditionis sit, cujus fuerat ante gradum.* Ex quibus verbis constat omni privilegio privati. Et ita docet Megala in 3. *part. Instit. Confess.* lib. 4. cap. 4. *quæst. 5. n. 18.* cui adde Leonem n. 3.

RESOL. LI.

An notorius percussor Equitis Ierosolymitani, Calatravæ, &c. vel Religiosi alterius Religionis Ordinis non habentis sit propter excommunicationem incursus irritandus?

Et an talis percussor sit vitandus ante iudicis sententiam, & declarationem?

Et an ad notorietatem per evidentiam facti requiratur, quod sciatur saltem evidenter à decem personis in oppido parvo, & à pluribus aliis in magna Civitate?

Et docetur, quod in odiosis nomine Clerici, non veniunt Religiosi, & quod interdicto Clero, non censentur interditi Religiosi? Ex *part. 10. tit. 14. & Misc. 4. Ref. 11. alias 9.*

§. 1. Negativè respondet Carolus de Baucio in *Miscellaneis*, tom. 2. *post tractatum de penis penitentibus in appendice, quæstione 21.* ubi sic ait: Quis publicè percussit Monachum professum, sed nullo ordine insignitum neque prima tonsuræ, vel Equitem sancti Ioannis, Calatravæ, &c. Ita publicè, ut nulla tergiversatione celari possit, an sit excommunicatus vitandus etiam si non sit denunciatus excommunicatus. Ratio dubitandi est, quia in Concilio Constantiensis fuit cautum, ut tantum excommunicati denunciati, & publici percussores Clericorum vitarentur quoad communionem in divinis, & in humanis. Respondetur non esse evitandum, quia Concilium Constantiensis loquitur de percussoribus Clericorum, non autem de gaudentibus privilegio Canonis; rectè advertit Suarez, de *conf. disp. 9. sect. 2. n. 11.* Monachus professus non insignitus saltem prima tonsura, non est Clericus in rigore, & à fortiori, neque Eques S. Ioannis, Calatravæ, &c. ergo non extendenda constitutio dicti Concilii ad has personas, cum sumus in odiosis, quæ secundum regulas juris non sunt extendenda, ut rectè docet Carolus de Grassis de *effect. Clericis*, cum Doctoribus à se citatis, n. 14. ubi docet, quod in odiosis, nomine Clericorum non veniunt Religiosi Ita ille.

2. Sed mihi opinio amicissimi viri non placet: nam concedo quod sub nomine Clericorum in odiosis, non veniunt Religiosi; ut observat Abbas in *c. 1. n. 7. de Clerici vel Monachi*, & in cap. 1. num. 3. de *Instit.* & in cap. n. 9. de *Iuramento calumniar.* Romanus *conf. 319. in cap. 418.* Vnde evenit ut interdicto Clero non censentur interditi Religiosi, quia sumus in odiosis, & ita resolunt, Henriquez in *Summa*, lib. 13. cap. 42. §. *juncta lit. E.* Maiolus de *Irreg. lib. 3. cap. 20. num. 6.* Vgolinus de *censuris*, tab. 5. cap. 20. §. 5. num. 3. Sayrus in *summi tract. lib. 5. cap. 4. num. 29.* Avila eod. tract. *part. 1. disp. 1. dub. 4. concl. 7.* Bonacina eodem *tr. disp. 5. punct. 1. num. 11.* Vivaldus in *Candel. aureo*, ubi de *Interdicto* num. 159. contra Calderinum de *Interdicto*, *part. 1. num. 28.* Navarr. in *Mammal. cap. 27. num. 167.* Covarr. *num. 28.* Navarr. in *Mammal. cap. 27. num. 167.* Covarr. in *cap. Alma mater*, *part. 2. §. 1. num. 8. vers. Quintus*, in *cap. 31. sect. 1. num. 11.* Emman. Suarez de *censur.* tom. 5. *disp. 31. sect. 1. num. 11.* Emman. *Regul. tom. 2. quæst. 108. art. 3. in princip.* Sed

Sed in nostro casu non sumus in pœnalibus, sed in favorabilibus: At in materia favorabili venit quilibet Religiosus sub nomine Clericorum, ut notat Felinus in cap. non dubium, n. 1. de Sent. excomm. Sylvest. in Summa, verb. Clericus, §. 1. Marius Antonius variat. resol. lib. 1. resol. 11. 2. casu 63. sub. vers. 2. Duen. reg. 99. ampl. 3. & regul. 100. ampl. 5.

3. Quod autem in casu, de quo loquitur Decretum Concilij Constantiensis non sit pœnale, sed favorabile, probatur: nam ut docent communiter DD. tunc lex censenda est favorabilis, etiam si contineat odium alicujus, quando per ipsam primario intenditur favor alicujus; Glossa in cap. Si propter verb. Prim. anni. De rescriptis in 6. Domin. n. 9. Francus, n. 6. Item Gloss. in c. Sciatis cum sit verb. Alios, de elect. in 6. Io. Andreas, & Geminianus, ibid. Felin. in c. 1. de Spons. n. 14. vers. Aliud est, in cap. Non dubium, n. 2. de Sent. excomm. Bartolus in leg. Qui exceptionem n. 2. ff. de condit. indeb. Io. Albertus, & Salicetus ibid. Castrensis, in l. Si quis nec cessum, n. 4. ff. Si cert. pet. Everardus lege à ratione, l. ampl. & c. n. 68. Covarruvias, lib. 1. Variar. c. 11. n. m. 5. alios citans, Tiraquellus in Retract. in Praefat. num. 56. Mandosius, reg. 10. de ann. 3. n. 7. Menochius de recuper. poss. Remed. 1. n. 28. Cephalus conf. 35. vol. 1. Hondedeus conf. 9. n. 17. Sylvest. verb. Interpretatio, in fine. Ludovicus decif. Luc. ens. 26. n. 23. part. 1. Sanchez lib. 1. de matrim. disp. 1. n. 4. Parisius de resign. libro 1. c. 2. n. 23. Sed in nostro casu, tam capitul. Si quis suadente diabolo, quam decretum Concilij Constantiensis, licet intendat odium alicujus, nempe publici Clerici percussoris, tamen principaliter intendit favorem Status Ecclesiastici, ut de se patet: ergo in utroque casu Pontifices sub nomine Clericorum, comprehensisse Religiosos dicendum est. Vnde patet responso ad argumenta Baucij; nam facit cap. Si quis suadente loqui passivè, videlicet de his, qui gaudent privilegio Canonis, & Decretum Concilij Constantiensis activè, videlicet de percussoribus Clericorum: sed hoc nihil officit, nam in utraque dispositione Constitutiones, ut probatum est, non pœnales, sed favorabiles dicendæ sunt, ergo sub nomine Clericorum, Religiosos comprehendunt. Dicendum est itaque percussientes notorie Equites Hierosolymitanos, D. Iacobi, Calatrava, Alcantara, Montesa, &c. vel Laicos Religiosos, esse tanquam publicos percussores Clerici vitados vigore Decreti Concil. Constantiensis.

4. Nota tamen, quod in tali casu, uti alibi adnotavi, difficulter quis dici potest notorius Clerici percussor, si ante non præcedat Iudicis declaratio: nam fere semper percussio illa, licet sit publica, aliqua potest tergiversatione celari. Ergo talis percussor, non est vitandus ante, ut dixi declaratoriam Iudicis. Et ideo præter Doctores à me alibi adductos, nostram sententiam tenet me citato Franciscus de Nigro, in Addit. ad Ruyz de Sacrificio Missæ part. 7. §. 9. n. 20. & ex eadem Religione me citato Amicus noster Pater Trimarchi, in quadam Iuridica lucubratione contra Episcopum Agrigentinum impressa Messanæ fol. 13. & me citato Antonellus in Regim. Ecclesia Episcopalis, tom. 2. lib. 8. c. 6. n. 14. & me citato Bordonus in Miscellaneis Decif. 387. & me citato Garcias in Summa Theologia moralis, tract. 1. diff. 3. dub. 2. punct. 5. n. 42. quibus adde Hurtaudum de excommunicatione, diff. 2. diff. 3. n. 9. & Ludovicum Caspensem in Curia Theologica, tom. 2. tract. 25. disp. 2. sect. 2. n. 15. ubi sic ait: Declarandum est, quis dicatur notorius percussor Clerici, ut illum vitare teneamur. Duplex est autem notorium juris, & facti. Ad notorietatem per evidentiam facti requiritur, quod sciatur evidenter à tota Civitate, vel populo, vel à majori parte: & quia secundum nonnullos decem personæ faciunt popu-

lum; ideo illud dicitur notorium, quod sit saltem coram decem hominibus: juxta verò sententiam aliorum, sufficit quod fiat coram lex, quia est major pars eorum, qui requiruntur ad constituendum populum, licet de facto non sint major pars populi. Sed certe non potest assignari regula certa, quia qui percussit Clericum coram decem non erit notorius in magna civitate, bene tamen in oppido parvo, & qui in domo privata percussit Clericum coram sex, vel septem, non erit notorius; si verò in Collegio, seu Conventu parvo Religiosorum, respectu illorum erit notorius; atque ita hoc relinquendum est iudicio prudentum. Notorium verò Iuris dicitur illud, de quo constat per juridicam sententiam latam in legitimo iudicio, vel per confessionem ipsius rei in iudicio, vel per legitimam testimonium depositionem in eodem iudicio. Ut ergo quis sit publicus, & notorius percussor Clerici ut teneatur illum vitare, talis debet esse, ut ejus percussio nulla possit tergiversatione celari, nullo juris remedio excusari; sique non sufficit fama publica, cum adhuc juris remedio excusari possit allegando in iudicio rumoris falsitatem, vel se ebrium esse, aut in sui justam defensionem fecisse: neque sufficit ut percussio notoria sit, & patens multis, si non sit notorium iis, qui illam viderunt, percussorem nullam habuisse legitimam excusationem, quæ à peccato excusaretur: hoc autem, quia constare non potest nisi per Iudicis sententiam, ideo requiritur quod illa percussio sit notorietate juris, ut nullo juris remedio possit excusari, quæ notorietas haberi non potest, nisi per legitimam Iudicis sententiam in iudicio latam. Ita Caspensis, & iterum Ego.

RESOL. LII.

An percussientes Eremitas, si sint sub obedientia Episcopi, vel alterius Prælati, incidunt in censuram?

Ex quo inferitur, quid dicendum sit de Fratibus tertij Ordinis D. Francisci, & D. Dominici, vitam in communitate gerentibus, & habitum Religionis gestantibus, an hoc privilegio Canonis, imò & fori gaudeant?

Et quid de prædictis Fratibus, qui in propriis domibus commorantur, & se suæque bona Religioni obtulerunt? Ex part. 9. tract. 4. Res. 11.

§. 1. **N**egative videtur respondendum ex Castro Palao tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 1. n. 14. ubi sic ait: Fratres tertij Ordinis D. Francisci, & D. Dominici, vitam in Communitate gerentes, & Habitum Religionis gestantes, hoc privilegio Canonis, imò fori, gaudent: quia, esto, veri Religiosi non sint; Religionis tamen statum imitantur; ideoque privilegium Religiosis concessum, utpote favorabile, ad ipsos extenditur. Secus verò dicendum est de iis Fratibus, qui in propriis domibus commorantur, etsi se, suæque bona Religioni obtulerint, Habitumque illius gestaverint. Idem fere dicendum est de Eremitis, qui sub aliqua Regula, & obedientia vitæ agerent, edito paupertatis, vel obedientiæ voto, vel pacto inito, hoc privilegio protegentur. Secus verò si nullam ex his obligationibus susceperint, tamen ex commissione Episcopi alicui Ecclesiæ inserviant, & Habitum gestent singularem: quia non firmum, & stabilem modum vivendi habent, cum pro libito possint ab eo recedere. Ita ille, qui citat Molinam, Suarez, Layman, & alios, quibus ego addo Fragosum de Republ. Christi tom. 2. disp. 2. §. 1. n. 40. & 41. & Turrian. de censur. lib. 3. disp. 29. dub. 1. in fine, & Coninch. de Sacrament. disp. 14. dub. 15. num. 164. ubi ita asserit: Vtrum verò Eremitæ hoc privilegio gaudeant,

cursum in alio vers. eorum annor.

* Pro privilegio fori in tom. 9. tr. 2. Res. 175 §. 1. Sed quid,

deant, non est ita cōmune: multi asserunt; alij vetō negant. Vide Sylvestrum *verb. Eremita. n. 2.* Valde probabile est, eos solos gaudere, qui alicui Religioni per votum obstricti sunt, aut saltem alicui Prælo Ecclesiastico ratione voti, aut muneris, quo alicui Ecclesiæ deputari deservierunt, sunt subiecti.] Ita Coninch.

2. Sed contrariæ sententiæ adhæret Leone *trakt. de censur. recollectio. n. 32.* [Eremitæ enim, ait, non solum gaudent hoc privilegio, quando vivunt in communi sub aliquo Prælo ecclesiastico ex tacita, vel expressa Pontificis autoritate, de quibus non est difficultas apud Doctores, quibus accedit Bossius de *Indulto, sect. 2. casu 22. n. 60.* sed etiam quando non vivunt in communi, sed seorsim cum Habitu religioso alicui sacro loco servientes sub obedientia Episcopi, vel alterius Prælati.] Hæc Leone, cui adde Squillantem *de privileg. Cleric. n. 34.* sic aientem:] Censeo, quod Eremitæ, qui Religiosi non sunt, (nam de Eremitis, qui proficere tria vota Religionis, ut sunt Camaldulenses, non est ambiendi locus,) si ex speciali obligatione, & quasi traditione alicui Ecclesiæ, vel loco sacro dicati sunt, cum speciali subiectione ad Episcopum, gaudeant hoc privilegio, cum sint personæ specialiter Deo dicatæ, seu devotæ. Secus verò esset dicendum de Eremitis, qui vagi dicuntur, nec definiti, aut firmum vitæ modum, neque aliquam specialem obligationem ecclesiasticam habent,] Ita ille. Vide etiam Lezanam in *Summa 99. Regular. tom. 2. c. 7. n. 6.*

RESOL. LIII.

An si quis eadem actione, qua fit tota simul, v. g. baculo, percutiat duos Clericos, vel scilicet duos interficiat, incurrat duas excommunicationes?

Idem est dicendum de eo, qui eadem actione duo vasa rapuit diversorum dominorum, si factum erat prohibitum sub censura.

Idem etiam de iudice, qui simul duobus manibus trahit duos homines vi e templo contra Immunitatem: vel eo, qui eodem tempore conversatur cum duobus excommunicatis. Ex part. 5. tract. 9. Ref. 59.

Sup. hoc in
tom. 1. tr. 7.
ref. 2. §. ult.
in princ. & in
ref. 22. §. 1.
ante med.
vers. Quar.
to.

§. 1. Probabile est unicam dumtaxat excommunicationem incurrare, quia illa est simpliciter una transgressio & unicum peccatum, sicut qui uno verbo blasphematur de duodecim Apostolis unicum tantum peccatum committit, & idem dico si eadem actione duo vasa furetur diversorum dominorum. Nec obstat quod ex illa jaculatione plures passiones & plura nocumenta sequantur, cum illa non sint plura peccata, sed plures effectus ejusdem peccati. Ita Cornejo in 3. p. tr. 5. de cens. in gen. disp. 6. dub. ult. §. 4. & Suarez de cens. disp. 5. sect. 3. n. 8. qui tamen contrariam sententiam probabiliorē putant, quia illæ poenæ feruntur ratione in iurē factæ tali personæ, scilicet Ecclesiasticæ, aut ratione homicidij, ergo cum ibi sint duæ injuriæ, & duo homicidia, simpliciter & absolute loquendo, ratione diversitatis personarum debent multiplicari poenæ, quamvis ex eadem actione culpabili procedant. Et idem existimat Cornejo dicendum, propter eandem rationem, de eo, * qui eadem actione duo vasa rapuit diversorum dominorum, si factum erat prohibitum sub censura; sed circa hoc contrarium sentit Suarez, unde utramque sententiam probabilem esse puto, licet novissime affirmativam doceat Gordonus in *sum. tom. 2. lib. 7. §. 3. c. 1. §. 3. n. 23.* ubi sic ait. Quæres quid si tota actio fiat simul atque omnino unica, & simul tempore terminetur ad plures personas, ut cum quis uno ictu duos occidit, aut in

* Sup. hoc
eiusdem & re-
citantur in
Ref. seq. §. Ad
secundum in
fin.

iudice, qui simul duabus manibus trahit duos homines vi e templo contra immunitatem, vel de eo, qui eodem tempore conversatur cum duobus excommunicatis? putant aliqui hoc delictum esse gravius, quod unicum esse peccatum; & quia cum totum simul fiat, unica transgressio est, præsertim in moralibus. Respondeo tamen probabilius videri hic esse plura peccata, quia simpliciter, v. g. sint plura homicidia, actus externo malo prohibito, & hoc saltem quod excommunicationem sufficit, ut scilicet in ordine ad eam dicamus esse plura peccata, sive in speculatione Theologica de actibus malis sint plura peccata, sive non in rigore: ponderatur enim hæc externa injuria, & absolutiones pro pluribus excommunicationibus petendæ sunt, atque hoc in praxi securius est. Sed, ut dixi, contraria sententia est probabilis.

RESOL. LIV.

An percussus plures Clericos successive incurrat totas censuras, quot sint Clerici percussi?

Et an ligatus una censura sit adhuc capax alterius, non tamen diversa rationis, sed ejusdem?

Et notatur, quod plures censuræ incurrantur ab eo, qui percussit unum actum habentem plures circumstantias, pro quibus si quis lata est sententia censura, si tamen dicta circumstantia mutant speciem actus mortalis, sicut autem si non mutant speciem.

Et queritur, si quis percussit Monachum initiatum prima tonsura, an duas censuras incurrat?

Etiamque notatur, quod ipse censura incurritur, qui sint Superiores prohibentes, quando habent diversam potestatem, secus si eandem. Ex part. 5. tract. 9. Refol. 60.

§. 1. Videtur negativè respondendum, quia comedere in die prohibito carnes, pisces, & ovis, eadē continuata actione ex parte temporis est unica transgressio, & non plures, ut nunc suppono, quamvis subiecta sint diversa; ergo similiter occidere duos homines eadem actione continuata ex parte temporis. Deinde qui continuatis alportationibus per totā noctem plura ab eodem arario furatur, unicam tantum excommunicationem incurrit, si illi furtis sit annexa excommunicatio, & tamen istæ actiones in materia justitiæ inveniuntur; ergo similiter & in nostro casu.

2. Sed his non obstantibus contrariam sententiam docent communiter Doctores, ut Alterius de cens. lib. 3. disp. 10. c. 8. Bonacina de cens. disp. 9. dub. ult. §. 3. & alij communiter, quia istæ percussiones sunt plures formaliter, & numero distinctæ, unitas enim numerica percussionum non tantum desumitur à continuatione temporis & actionis, verum etiam ab objecto, circa quod exercetur actio & percussio; igitur dictæ percussiones, quamvis ex parte temporis sint continuæ, & interruptæ, ex parte verò subiecti & termini ad quem, sunt indistinctæ.

3. Ad primum argumentum responderi Cornejo negando consequentiam: & ratio discriminis est quod actio illa occisiva duorum hominum, cum sit in materia justitiæ respicit ipsos homines, non solum ut subiecta, sed etiam ut terminos diversos, quia justitia & injuria sunt ad alterum, & sic actio illa, quæ alias erat una per continuationem ex parte temporis, est nunc duplex & discreta simpliciter non solum ex diversitate subiectorum, sed etiam terminorum. At verò comestio illa continuata, & quævis alia actio in materia temperantiæ & aliarum virtutum, quæ non sunt ad alterum, sicut justitia, sed ad ipsum operantem, non habet terminos ad quos diversos, sed eundemmet operantem.

operantem, atque ad eod non sunt simpliciter interceptæ ex sola diversitate subiecti.

4. Ad secundum responderetur esse disparem rationem, quia dominus earum rerum cui offensa fit, & ad quem talis iniustitia terminatur, est unus atque idem, & sic plures asportationes diversarum rerum continuatæ ex parte temporis non constituunt plura facta, nec plures transgressiones simpliciter; sicut illæ duæ actiones, quibus duo homines interficiuntur: unde si illæ res furto sublatae essent diversorum dominorum, essent plura facta, & plures inducerent censuras.

5. Notandum est hic obiter ex dictis. Primò quod ligatus una censura est adhuc capax alterius, non tantum diversæ rationis, sed ejusdem: unde qui semel Clericum percussit, & contraxit excommunicationem, potest nova censura ligari, iterum percutiendo eundem, vel alium Clericum.

6. Secundò plures censuræ incuruntur ab eo, qui facit unum actum habentem plures circumstantias, pro quibus singulis lata est sententia censuræ, si tamen dictæ circumstantiæ mutant speciem actus moralis: secus autem, si non mutant speciem, sed sint ejusdem speciei. Unde percussus Sacerdotem qui simul est Diaconus, & Subdiaconus, non incurrit plures excommunicationes; circumstantiæ enim Sacerdotis & Diaconi non mutant speciem in hoc casu, sed accidentaliter tantum se habent ad transgressionem legis, quæ solum spectavit reverentiam status Clericalis, non verò Ordinem, quo aliquis est initiatus. Sicut è contra si quis percuteret Monachum initiatum prima Tonsura, duas incurreret excommunicationes, nam illius percussio censetur duplex transgressio, una contra reverentiam debitam statui Clericali, altera contra reverentiam debitam statui Religioso; nam circumstantia Monachi diversa est à circumstantia Clerici, cum alia sit consecratio Clerici, alia Monachi. Ita Suarez de cens. disputat. 5. sect. 3. num. 15. & Bonacina loco citato num. 8. & Cornejo 9.5. & ult. ubi supra.

7. Tertiò nota quod tot censuræ incuruntur, quot sunt Superiores prohibentes, quando habent diversam potestatem: secus autem si eandem, nam in isto casu, quamvis ferentes censuras multi sint materialiter, tamen formaliter in potestate habentur pro uno, & non censentur velle ferre plura præcepta formaliter distincta, seu condere novum jus, sed hoc non accidit in primo casu, ergo. Unde ex his inferitur ligari duplici censura, qui facit aliquod prohibitum à jure communi, & à jure particulari, aut prohibitum à Papa, vel ab Episcopo, modò isti intendant novam censuram imponere. Item dicendum pluribus censuris ligari eum, qui non denunciatur, v. g. blasphemum, si ponamus sub excommunicatione deferendum ex præcepto Inquisitoris & Episcopi: secus autem dicendum est de illo, qui facit contra leges sæpius repetitas & innovatas ab eodem Superiore sub excommunicatione, non enim contrahit nisi unam excommunicationem. Ita Bonacina loco citato n. 111. & seqq.

RESOL. LV.

In quadam Civitate hujus Regni quidam percussit Clericum publicè, & notoriè, quæserunt statim à me, an esset vitandus? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 14.

§. 1. Hic casus erit multum practicabilis, & prima facie affirmativè aliquis poterit respondere, quia ex Concilio Constantiensis, ut communiter DD. docent, tenemur vitare publicum Clericum percussorem, sed in casu proposito ille percussit Clericum in publica platea coram omni populo. Ergo, &c.

Tom. V.

2. Sed his non obstantibus tunc negativam sententiam consului; nam ut quis dicatur publicus percussor Clerici, v. illum vitare teneamur, necesse est, ut talis percussio nulla possit tergiversatione celari, & nullo juris remedio niti. Cum igitur in hoc casu, & ferè in omnibus similibus possit percussor Clerici notorius dicere, se fuisse ebrum, aut in suam justam defensionem fecisse, vel ignorasse excommunicationem percussioni esse annexam, & alia tergiversatione celari, allegando in judicio rumoris falsitatem, ideo quamdum non constet per judicis sententiam, illum juris remedio non posse excusari, nunquam dicitur notorius Clerici percussor. Et ita hanc sententiam docent Covarruvias in cap. alma mater, part. 1. §. 2. n. 7. & Fagundez præc. 1. lib. 2. c. 5. n. 12. ubi sic asserit. Ut quis dicatur publicus percussor Clerici, ut illum vitare teneamur, requiritur, quod nulla tergiversatione celari possit; Unde licet ea percussio notoria sit, & patens multis, si tamen non sit notorium iis, qui illum viderunt, percussorem nullam habuisse legitimam excusationem, qua in eo facto à peccato excusaretur, adhuc non censetur vitandus. Opus est ergo, ut constet percussorem nullam habuisse causam percutiendi, ut evitetur. Nam si potest probabiliter aliquam allegare veram causam, qua à peccato excusaretur, quamdum non constiterit non ita esse, non erit vitandus. Hoc autem constare non potest, nisi per judicis sententiam, vel per facti notorietatem. Quamobrem rarò continget percussorem Clerici ita esse notoriam factò, ut non possit aliquo juris remedio, aut probabilitate aliqua excusari. Ita Fagund. & ante illum Sayrus de cens. lib. 2. cap. 12. n. 18. Igitur ex superius adductis censui, consulentes non fuisse adstrictos vitare supradictum publicum Clericum percussorem, & hæc notentur à Confessariis, quia passim erunt obvia, & à multis scrupulis liberi erunt.

RESOL. LVI.

An qui percussit Clericum publicè, & notoriè, sit statim vitandus ante judicis sententiam? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 61.

§. 1. Casus est frequentissimus, & ad illum negativè respondet Cælestinus in comp. Theolog. mor. tr. 3. cap. 9. diff. 3. Nam ut vitetur publicus percussor Clerici, tanquam excommunicatus, necesse est ut talis percussio nulla possit tergiversatione celari, & nullo juris remedio, vel suffragio excusari; cum igitur in hoc casu, & ferè in omnibus similibus, possit percussor Clerici notorius dicere fuisse se ebrum, aut in suam defensionem fecisse, vel ignorasse excommunicationem percussioni esse annexam, & alia tergiversatione celare crimen, allegando in judicio rumoris falsitatem, ideo quamdum non constet per judicis sententiam illum juris remedio non posse excusari, nunquam dicitur notorius Clerici percussor, & ideo non est vitandus ante sententiam judicis, qui cum debet citare ad allegandum pro se. Ita Covarr. in cap. Alma mater, part. 1. §. 2. n. 7. & alii. Quamobrem rarò continget percussorem Clerici ita notoriam esse factò, ut non possit aliquo juris remedio, aut probabilitate aliqua excusari. Ita Cælestinus, qui citat Fagundez præc. 1. libro 2. cap. 5. num. 12. quem ego ante illum citavi in 3. part. tract. 5. resol. 14. Vide etiam Coninch de Sacram. disput. 14.

Sup. hoc in Ref. præterita & in aliis ejus not.

Quæ hic est Ref. antecedens.

RESOL. LVII.

An percussor notorius Clerici, eo ipso statim sit semper vitandus?

Et quaritur, quot autem testes requirantur, ut factum dicatur

O

dicatur notorium in Clerici percussione?
Et an sufficiat, si aliquis notorie consuluit, vel mandavit,
aut ratam habuit, vel non impedivit percussorem
Clerici, sit evitandus, sicut notorius percussor? Ex
p. 9. tract. 4. Ref. 18.

Sup. hoc in
duabus præ-
cedentibus
Ref. & sup.
in Ref. 51.
Notandum,
& superius
in tr. 1. Ref.
50. §. Sed ex
his, & seq.

* Quæ hic
sup. Ref. 55.

Sup. hoc in
Ref. seq. &
sup. in Ref.
51. §. Nota
tamen, ante
med. à veris.
An notorie-
tatem, & inf.
in Ref. 74 §. 1.
inter prin-
cip. & med.
veris. Vel
quod no-
tum.

PRæcognoscibilis est iste casus, & de illo ego beni-
gniores opinionem dedi, quam me citato, se-
quitur est postea Pater Baunius in *Theol. mor. tom. 2.*
disp. 5. tr. 4. §. 2. ubi sic ait: Quæritur, an qui Clericum
notorie percussit, vitari debeat? Affirmativa nonnullis
placet, idem quod Constantiense Concilium expresse
habet, publicum Clerici percussorem vitandum esse.
Contraria tamen sententia defenditur à Covar. in *cap.*
Alma mater. p. 1. §. 2. n. 2. Sayto de *conf. lib. 2. c. 11.* Rebut-
fo in *concordata rubrica de excom. non vitandis.* Sentit
idem Fagundez *Præf. 1. lib. 2. c. 5. n. 12.* Diana *p. 3. tr. 5.*
ref. 14. * Negant enim hi Authores, percussorem Cleri-
ci vitandum esse, nisi postquam constiterit, eum ius-
tam causam nullam habuisse Clericum percutiendi:
quare, licet percussio sit notoria, & patens multis, si ta-
men non sit illis, qui ejus percussione sunt confecti
notum, percussorem excusandi sui legitimam nullam
habere causam, à qua in eo facto excusetur à peccato,
non est eorum opinio vitandus: unde, cum de eo
constare nequeat, nisi per facti notorietatem, aut sen-
tentiam Iudicis, ante eam non dicatur notorius Cleri-
ci percussor, ac vitandus. Diana loco ante citato. Quot
autem testes requirantur, ut factum dicatur notorium
in Clerici percussione, satis non constat. Quinque ad
id non sufficere, tradit Aragon. *2. 2. q. 10. art. 4.* imò ne-
que sex, nisi majorem partem Congregationis com-
ponent, dicit Reginald. *lib. 1. prax. c. 10. n. 12.* Septem
minimum de Communitate exigat, ut facti notorie-
tatem inducant, scripsere Marius Anton. *ref. lib. 13. ref.*
11. Adrianus in *tr. 4. de Sac. Euchar. decem* postulat.
Communis est opinio, id iudicio committendum esse
prudenter viri, qui ex variis circumstantiis, qualitate
actus, loci, & temporis, arbitrabitur, quodnam factum
dicatur notorium. Quare non est evitandus in com-
muni vita, congressusque percussor Clerici, nisi cum
est publicus, ac notorius; pro tali autem non est ha-
bendus, nisi cum percussio nulla tergiversatione ela-
ri, aut juris remedio nisi potest; juris autem remedia
sunt, Clericum ab ebrio percussum esse, aut à nescien-
te, ac ignaro tali actioni censuram annexam esse, aut
ad sui defensionem. Quid? quod causari hic potest,
injuste de percusso Clerico diem sibi dici; innocen-
tem se esse; in ube, cum cædes, aut injuria Clerico
est facta, non fuisse? Hæc ergo, aut eorum aliqua,
quandiu potest percussor culpæ suæ prætexere, publi-
cus dici nequit, & notorius esse, nec is consequenter,
cujus colloquia, congressusque vitare oporteat. Ad
id enim est opus, ut constet, nullam habuisse causam
percutiendi, non fecisse defendendi sui gratia; nam si
potest probabiliter allegare aliquam veram causam,
qua in eo facto à peccato excusetur, quandiu non
constiterit non ita esse, non erit vitandus: hoc autem
constare non potest, nisi per Iudicis sententiam vel
per facti notorietatem. Quamobrem raro contingit,
percussorem Clerici ita esse notoriam facto, ut non
possit aliquo juris remedio, aut probabilitate aliqua
excusari. Hucusque Baunius, & iterum ego: quod valde
notandum est à Confessariis, & Responsoribus Ca-
suum conscientie: nam ex his à multis scrupulis, &
anxietatibus, tam ipsi, quam poenitentes liberi erunt.
Et idem etiam hic apponam verba Ioan. Garciae in
Sum. moral. tr. 1. diff. 3. dub. 2. punct. 5. n. 42. ubi sic in-
quit: [El publico percussor no se ha de evitar, si po-
test alguna tergiversatione elari ejus percussio; de suerte
que si no fue la percussione delante todo el pueblo; ò
convencido della por sententia, ò confession del reo,

atque mas aya rumor, y fama que uno sacadio al
Clerigo, no se ha de evitar.] Ita ille.
2. Sed hic discutendum est aliud dubium, an soli-
cet, posito, quod aliquis notorie consuluit, vel men-
davit, aut ratam habuit, vel non impedivit percussio-
nem Clerici, sit evitandus, sicut notorius percussor?
Et respondeo negativè, non solum, quia sicut consu-
lens, mandans, &c. non incurrit hanc excommuni-
cationem ex dispositione Canonis, *Si quis fuerit*,
nisi Summi Pontifices per lita specialia id expresse
sent: ita etiam, dum Concilium Constantiense dum-
taxat jubet vitare nos debere notorios percussores,
in ejus dispositione non includuntur consulens, man-
dans, &c. non solum ea ratione, quod in odiosis ver-
ba sunt strictè ad litteram intelligenda, pro allegata
à Mario Antonino *lib. 1. var. ref. 69. n. 2.* sed etiam,
quia istæ causæ non incurrit, quando efficaciter non
influent in effectum; & ideo licet possit esse notorius
episcopus, mandatum, ratum habito, &c. non potest ta-
men esse notorius ipse influxus efficax, qui est causa
immediata incurfus in ipsam excommunicationem
& per consequens, nisi præcedenti legitima proba-
tione. Et ita hanc sententiam ex multis aliis ratio-
bus firmat Leone de *conf. recollect. 5. n. 335.*

RESOL. LVIII.

Olim interrogatus fui, quot testes requirantur, ut factum
dicatur notorium in percussione Clerici? Ex part. 2.
tract. 16. & Misc. 2. Ref. 2. aliis 24.

§. 1. **N**otitiam quinque hominum non efficere no-
torium facti, putavit Pet. de Arago. in *2. 2. q. 10. art. 4.*
ro. art. 9. Nec etiam notitiam sex hominum illud facere
potest, nisi hi sint major pars illius Congregationis,
putavit Reginald. in *praxi, tom. 1. lib. 1. cap. 10. n. 12.*
2. Sed Mascardus de *prob. tom. 2. com. 110. n. 1.* &
& Marius Antoninus *variar. ref. lib. 3. ref. 1. n. 10.*
putant ad inducendum notorium, ad minus septem
testes requiri. Immo Adrianus in *4. tr. de sac. Eucha-
rist. non longe à fine, §. oritur questio*, extendit ad decem.

3. Communiter verò DD. hoc relinquunt iudicio
prudenter viri, ut ex variis circumstantiis, & qualitate
actus, loci, & temporis arbitrerentur, quod factum dica-
tur ita notorium, ut nulla possit tergiversatione ce-
lari: communiter autem ex tribus causatur notorium,
scilicet ex hominum scientia, & loci, & temporis
qualitate. Ita post DD. quos citat, & sequitur Bo-
nac. de *conf. disp. 2. q. 2. punct. 1. §. 1. n. 5.* tenet etiam
Sayrus de *conf. lib. 2. cap. 12. n. 2.*

4. Hinc colligit ex Navarro & Soto Avila de *conf.*
p. 2. n. 6. disp. 2. dub. 4. percipientem Clericum coram
decem, vel duodecim non esse notorium in magna
civitate, bene tamen in oppido parvo, vicinia, seu
collegio.

RESOL. LIX.

An dubius de percussione Clerici teneatur vitare percus-
sorem?

Et docetur, ut teneatur vitare excommunicatum de-
nunciatum, non sufficere dubium adhuc prudens de-
nunciations, sed requiri notitiam illius moraliter cer-
tam, quod excommunicatio sit expresse denunciata.
Ex p. 4. tract. 3. Ref. 71.

§. 1. **R**espondeo quod ut teneatur vitare per-
cussorem Clerici, non sufficit dubium,
quamvis prudens notorietatis, sed requiritur notitia
moraliter certa. Ita Hurtado de *excommunicatione*, in
disp. 11. difficult. 3. num. 10. qui etiam num. 7. ex Suarez
docet.

Ob Clerici percussione. Ref. LX. &c. 159

ad docet, vt teneatur vitare excommunicatum jam denunciatum, non sufficere dubium adhuc prudens dicitur denunciationis, sed requiritur notitia illius moraliter certa, quod excommunicatio sit expresse & specialiter denunciata.

RESOL. LX.

Quidam calcibus percussit Clericum in publica platea, & cum à tali excommunicatione non posse ab Episcopo absolvi dixissent aliqui viri docti, quaesierunt à me, quid in hac re ego sentirem?

Et in dubiis, an percussiones declaranda sint potius graves, & enormes, quam leves? Ex p. 2. tract. 16. & Misc. 2. Ref. 21. aliis 23.

§.1. Respondi pro illis Theologis adesse Sayr. de cens. lib. 3. cap. 28. n. 6. qui putat, quod ratioe loci publici percussio aliàs levis efficitur enormis, sed cum percussio, de qua loquimur, fuerit facta in publica platea, erit enormis, & consequenter ejus absolutio reservata Papæ. Ita etiam cum Sayro tenent Abbas, Sylvester, Tabiena, Graffius, D. Antoninus, & alii apud Macerates. var. resol. lib. 3. ref. 11. n. 10.

2. Sed ego contrariam sententiam consului. Nam puto cum Navar. cap. 27. n. 92. Aloysio Riccio in dec. curia Archiep. Neap. p. 2. dec. 194. n. 2. & dec. 250. n. 3. Regin. in praxi, tom. 1. lib. 1. cap. 19. sect. 1. n. 240. Philarcho in sum. de excom. lib. 3. cap. 33. in fine, & aliis, injuriam factam in loco publico, tunc esse gravem & enormem, quando concurrunt duo, nempe, quod sit notabilis, & gignat magnum scandalum. Et hanc opinionem putat probabilem ipse Sayrus ubi supra, sed asserit, his non obstantibus, non esse tenendam, quia vt etiam notat Bonac. de cens. disp. 2. g. 4. punct. 5. n. 2. ex quadam Bulla Innocent. IV. quam asserit Navar. supra n. 91. in dubiis, percussiones declarandas esse potius graves, & enormes, quam leves, ne præbeatur occasio lædendi statum Ecclesiasticum.

3. Sed respondeo cum Filiuc. in quest. mor. tom. 1. tract. 15. cap. 1. n. 45. quod supradicta Bulla est incerti auctoritatis, & non continetur in jure. Ex his omnibus tunc putavi potuisse Episcopum ab excommunicatione dictum delinquentem absolvere.

RESOL. LXI.

An calcibus percussus Clericum in platea dicatur percussisse leviter in ordine ad obinendam absolutionem? Ex p. 9. tract. 4. Ref. 19.

§.1. Omnino contra me negativam sententiam tenet Stephanus Baunius in Theol. mor. tom. 2. disp. 5. tract. 4. g. 2. ubi asserit: [Quæritur, an censendus sit aliquis gravior percussus in ordine ad excommunicationem incurrendam, qui calcibus fuit appetitus in platea? Affirmat Sayrus de cens. lib. 3. c. 286. n. 6. quia percussio ratione loci publici, quæ aliqui levis esset, fit enormis: ita ille cum aliis apud Macerates. var. resol. lib. 3. n. 10. Adde ego non parum eo opere, ac simili, Clericorum dignitatem, ac nomen lædi: nam, quid ad eorum contemptum esse potentius potest, quam unum eorum quempiam calcibus peti in oculis omnium? Opinio contraria defenditur à Diana tr. 16. resol. 23. Reginaldo lib. 1. cap. 19. sect. 1. n. 240. Navar. cap. 27. n. 92. quia, vt percussio censetur esse gravis, quæ est in publico facta, debet duo habere: primum, quod sit notabilis: secundum, quod generet scandalum. Primum deest (inquit Diana) percussioni dicti Clerici, qui calce est in platea impetitus: quare existimat eum aliis, quod percussus, ab Tom. V.

Episcopo absolvi poterit ab excommunicatione incurta ob injuriam sic Clerico illatam. Hæc sententia non est probabilis: quid enim Clerico magis esse probrosum, turpèque potest, quam spectante ubi, infra servos poni, & cum majore dedecore, ignominiaque plecti, quam qui sunt sceleratissimi: nec enim hi, aut illi, si quid peccent, in platea vapulant; aut si ibi impudentiæ suæ poenas pendunt, non eam calcibus, sed virgis luunt. Quare prima mihi sententia, vt probabilior, sequenda videtur in praxi. Hæc Baunius. Sed sibi videtur contradicere: nam, si mea sententia affirmativa non est probabilis, vt ipse ait, quo pacto postea suam sententiam negativam vocat probabilior? Si sua sententia est probabilior, sequitur quod nostra sit probabilis; & revera illam, tanquam probabilem, me citato, admittit Leone de cens. recollect. g. n. 382. in fine, ex autoritate Navarii. Vide etiam Philarchum in Summa, lib. 3. c. 33. in fine, asserentem, cum Navar. injuriam factam in loco publico esse gravem; duobus tamen concurrentibus, nempe, si sit notabilis, & gignat aliquod magnum scandalum. Hinc rectè à fortiori fuit resolutum Papæ, teste Mario Antonino var. resol. lib. 3. resol. 11. per tot. percussorem Sacerdotem in facie cum pugno; ex qua percussione exierunt de ore ipsius aliquæ guttæ sanguinis, incurrisse quidem in censuram, sed quia talis percussio existimata fuit levis, potuisse absolvi ab Episcopo.

RESOL. LXII.

Quis potest absolvere à dictis percussione?

Et an hac potestas extendatur ad quolibet Prælatos jurisdictionem quasi Episcopalem habentes?

Et in textu Resolutionis explanantur omnes persone in jure expressæ, quæ excusantur adire Pontificem pro absolutione ab enormem Clerici percussione. Ex p. 9. tract. 4. Ref. 47.

§.1. Respondeo, quod ab excommunicatione contracta ob levem percussione potest Episcopus sibi subditos absolvere in utroque foro, vt colligunt Panorm. & communiter DD. ex cap. Pervenit. de sent. excom. & Extrav. Ioan. XX. quæ incipit, Perleclis. Sed, an hæc potestas extendatur ad quolibet alios Prælatos jurisdictionem quasi Episcopalem habentes? non conveniunt DD. Negant Felinus, & Panorm. in d. cap. Pervenit. Sylvester verb. Absolutio, 4. n. 5. quos sequitur Molina tract. 3. disp. 59. n. 2. ducuntur: quia Pontifex in d. cap. Pervenit, committit Episcopo, vt Fratri, hanc potestatem: inquit enim textus: Tuae fraternitatis arbitrio duximus committendum. Atqui nullus inferior Episcopo Frater à Pontifice nuncupatur, sed filius. Non igitur censenda est hæc potestas aliis ab Episcopo concessa. Sed hæc ratio infirma videtur: Pontifex namque, quia loquebatur cum Episcopo, nomine Fratris usus fuit; non, quia vellet hanc potestatem Episcopali tantum characteri annexere: hæc enim potestas non Episcopo ratione jurisdictionis conceditur: aliàs eam delegare non posset, neque illius Vicario generali communicaretur, ut ipse Molina communicatam esse censet. Quapropter verius existimo, quoscunque Episcopali jurisdictione gaudentes hanc habere potestatem. Ab excommunicatione verò contracta ob gravem, & à fortiori ob enormem Clerici percussione, jure communi spectato, nullus alius præter Pontificem, ejusve Legatum, absolvere potest, exceptis aliquibus casibus in jure expressis, & quæ continentur in his versibus.

Regula, mors, sexus, hostis, puer, officialis, Delictus, inops, ægerque, senexque, sodalis, Ianitor, astrictus, dubius causa, levis ictus, Debilis, absolvi sine Summa Sede merentur.

O 2

Quos

Sup. hoc Legato in to. r. tr. 5. Ref. 16. §. Seclusa, in fine, &c. Et sup. contentis in his vers. regula,

Ecce in Refo-
lutionibus
et seq.

Quos casus explanat Fragos. de Rep. Christ. tom. 2. lib. 1. disp. 2. punct. & Filiucius tom. 1. tract. 1. §. n. 37. qui omnes reducitur ad tria capita, quæ inveniuntur in cap. Quamvis, de sent. excomm. Primò, scilicet, ad impedimentum corporale, sub quo reducuntur articulus mortis, inimicitia graves, paupertas, ægri- tudo, senectus, debilitas, cæcitas, &c. Secundò, ad im- pedimentum canonicum, quo asserit laborare servos, & filios familias, exercentes munus publicum, & ha- bentes aliam justam causam arbitrio boni viri. Ter- tiò, ad impedimentum ex juris beneficio, quo gau- dent mulieres, impuberes, Officiales arcantes turbam, ostiarii, Clerici simul viventes, Regulares, & nobi- les viri, ac delicati. Sed de his * infra.

* Infra hic
etiam à Ref.
65, usque ad
74. exclusi-
vè.

RESOL. LXIII.

An quis, si pro enormi percussione non potest adire Pon- tificem, teneatur Romam mittere Procuratorem, vel epistolam pro absolutione? Ex p. 9. tract. 4. Ref. 48.

Sup. hoc inf. §. 1. Negativè respondet Rodriq. in Summa, tom. 1. in Ref. 72. §. Sed tria. ad lin. 4. & lege Ref. not. seq. & in to. 9. ti. 7. ex Ref. 117. decretato in Derecho, la qual puede hazer, no sola- mente el Obispo del delinquente descomulgado, mas aun el donde se hizo la percussione, como lo nota Ino- cencio, y lo tiene alegando otros la Cappella Tolosa- na. Tambien puede el Obispo absolver de la enorme, quando no se puede acudir al Papa, ni à otro, que tenga authoridad para la absolucion. Ni basta, que pueda embiar por la absolucion, para que el Obispo no abuelva; porque no obliga el Derecho à este des- comulgado à embiar à Roma por ella, mas quiere que si puede vaya, y no pudiendo, que acuda à su Obispo, como lo nota Navarro cap. 7. n. 96. Ita ille, cui adde Coninch de Sacram. disp. 14. dub. 16. n. 241. Henriquez lib. 1. 2. cap. 3. n. 1. & lib. 6. cap. 9. n. 7. in Glossa lit. O. San- chez in Sum. tom. 1. lib. 2. cap. 13. n. 14. & novissimè Hieronymus Garciam in Sum. mor. tract. 1. diff. 3. dub. 2. punct. 5. n. 3. Castrum Palaum tom. 6. disp. 3. punct. 2. 3. §. 4. n. 18. asserentes, quod excommunicatione, seu casu Papali irretitis, qui ob legitimum impedimentum personaliter ire Romam nequit per absolutionem, po- test tamen mittere procuratorem, qui ejus nomine pe- tat, vel per epistolam petere absolutionem à Sede Apostolica, ut possit ab Episcopo suo absolvi vigore illius facultatis generalis absolventi impeditos cum onere se presentandi, licet contrarium asserat Bona- cina de cens. disp. 1. §. 3. punct. 2. cum Leone, & The- sauro; testantibus de praxi, de qua ego alibi.

Alibi sup. in
tr. 1. Ref. 197.
& in alius
ejus tot.

RESOL. LXIV.

An Episcopus possit absolvere ex quacunque percussione Clericorum, etiam si percussor possit recurrere ad Sum- mum Pontificem, dummodo percussio sit occulta?
Et an ferè eadem facultas Mendicantibus Religiosis concessa sit? Ex p. 9. tract. 4. Ref. 63.

Sup. his pro
Episcopis &
Religiosis,
magis late
infra in Ref.
74.

§. 1. Respondeo affirmativè: etenim ex Tridentino sess. 24. cap. 6. de reform. omnibus Episcopis, seu Episcopalem jurisdictionem habentibus conceditur potestas absolventi ab hac, & ab omni alia excommu- nicatione, modò delictum occultum sit, neque ad for- um contentiosum deductum: Mendicantibus verò Religiosis ferè eadem facultas concessa est. Et ita te- net Squillante de privil. Cleric. cap. 6. n. 110. Castrum Palaus tom. 6. disp. 3. punct. 2. 3. §. 4. n. 19. & alii.

RESOL. LXV.

Quando ab Episcopo non est exigendum juramentum, ut absolvi à censura Canonici teneantur adire Pon- tificem? Ex p. 9. tract. 4. Ref. 64.

§. 1. Respondeo, ut dictum est, quod quocumque Episcopo; quando, nempe, impedimentum est per- petuum: quale est in senibus, mulieribus, morbo per- petuo laborantibus, aut iis, qui membris deficiunt: nec exigenda ab his est cautio juratoria admi- di Summum Pontificem: talis enim cautio, aut pro- missio in his esset inutilis, & ridicula. Et quavis miraculo isti postea curarentur à morbo, qui nulla naturæ vi curari potest; non tenerentur tamen adire Pontificem: quia jam plenè concessum illis est bene- ficiū. Idemque de impubere dico, postquam ado- levit: quod enim concessum est ætati, & cepit ha- bere locum, non cessat per ætatis accretionem.
2. Secundò, nonnulli, qui non habent perpetuum impedimentum possunt per Episcopum absolvi ab enor- mi percussione, item ob inopiam, inimicitias capitales, ægri tudinem, & subjectionem alterius potestati, v. g. cum dominus grave patere- tur damnum ob servi man- cipiū absentiam. In quo numero interdum esse possunt juvenes, quibus iter esset periculosum: Ita de his sen- tiunt Angelus excomm. 5. n. 59. Panormit. in cap. Ex- nescitur de sent. excomm. Tabiena excomm. 5. casu 1. n. 47.
3. Terziò, officialis turbam pellens, ostiarius, & Sup- plicum Clerici sub eodem teſto viventes, quamvis non pos- sint ab enormi, possunt tamen à mediocri percussio- ne absolvi per Episcopum. Sed nec his injungitur, ut adeant Sedem Apostolicam cessante impedimento. Sed de hoc supra etiam dictum est. Et ita docet Gor- donus in Sum. tom. 2. lib. 7. q. 13. cap. 3. §. 5. n. 53.

RESOL. LXVI.

An Principum Ianitores, Ostiarii, &c. percutientes Cle- ricos sub pretextu officii possint absolvi ab Episcopo, quamvis percussio gravis sit, modo non sit enormi?
Et an Officialis non fortuito, & incantè, sed à iusto iurif- dictionis percussione ex odio Clericum, semper sit re- mittendus ad Papam pro absolutione, exceptis casibus legitimis impedimenti?
Et queritur in hoc casu, cui incumbit onus probandi, an fortuito, vel deliberatè Officialis, (ut supra,) per- cusserit Clericum arcendo turbam, ad hoc ut declararetur excommunicatio Episcopalis, aut Papalis?
Et observatur dictis Ianitoribus, & Officialibus, (dum ab Episcopo absolventur ab excommunicatione, si quis sua- dente, contracta ob delictum enorme,) non esse injungen- dum onus se presentandi postea Sedi Apostolica, sicut etiam mulieribus, pueris impuberibus, & delicatis magna potentia id onus non injungitur. Ex p. 9. tract. 4. Ref. 55.

§. 1. Respondeo, quod Ianitor, seu Ostiarius, qui sub pretextu sui officii percutit Clericum, etiam ad per- animo injuriandi, absolvi potest ab Episcopo, quamvis percussio gravis sit, modò enormitatem non attingat. Colligitur ex c. Si vero, de sent. excomm. & ibi Glossa & Doctores. Idem dicendum est de officiali, seu apparito- re alicujus potestatis, etiam laicæ, qui arcendo turbam ex aliqua negligentia, non tamen ex proposito, Cleri- cum percutit, qui ab Episcopo absolvi potest, si percussio atrox non fuerit, ex d. cap. Si vero. Quod si atrox non fuerit, sibi jurisdictionem, & quasi id licet præstare possit, & non in defensionem ostii sibi commissi, Ecclesia- sticum percuteret, nequaquam absolvi potest ab Episcopo.

Ob Clerici percussione. Res. LXVII. & c. 161

Episcopo, esto, percussio quoad læsionem corporis levis esset: quia gravis, & atrox est comparatione injuriæ statui Ecclesiastico factæ. Itaque officialis non fortuitus, & incautus, sed titulo jurisdictionis percussus ex odio Clericum, semper est remittendus ad Papam pro absolutione, exceptis casibus legitimi impedimenti, ut colligitur ex textu in c. Si vero, §. Officialis vero, cum ibi officiali titulo jurisdictionis, & non fortuito percussus Clericum, negetur favor concessus percussenti: qui favor est solum respectu percussoris levis, & mediocris. Et ratio hujus est: quia percussio facta ab officiali titulo jurisdictionis, licet videatur levis; nihilominus injuria clericalis status est gravis: quia nulli laico, inquit textus in c. Si vero, super Clericum tanta datur autoritas. Et hac ratione Cajet. in Sum. verb. Excom. c. 10. vers. Deum circa, ait, hanc percussione Clerici titulo jurisdictionis, & autoritativè factam ab officiali laico, semper esse gravem ex circumstantia personæ lædenti, nempe, quod cum sit laicus officialis, autoritativè percussit Clericum.

2. Et tandem observanda, dictis janitoribus, & officialibus, (dum ab Episcopo absolventur ab excommunicatione Canonis. Si quis suadente, contracta ob delictum non enorme, vigore, seu beneficio juris in præallegatis textibus contenti,) non esse injungendum, onus se præsentandi postea Sedi Apostolicæ. Et ratio est: quia talis favor in prædictis juribus non conceditur prædictis personis ratione impedimenti temporalis: sed ob rationem specialem personæ tali modo viventis, vel tale munus exercentis: sicut etiam mulieribus, pueris impuberibus, & delicatis magnæ potentie idem onus non injungitur, quia privilegium ut absolvantur ab Episcopo, non conceditur ob impedimentum temporale; sed ob specialem rationem personæ, vel actus, seu delicti. Et hæc omnia docet Gordonus in Sum. tom. 2. lib. 7. q. 13. §. 5. n. 46. Suar. disp. 22. sect. 1. de cens. Bossius in discept. mor. discept. 1. dub. 19. num. 200. & segg. Castrus Palau tom. 6. disp. 3. punct. 2. §. 4. n. 16. Molina disp. 62. & alii penes ipsos. Vide etiam supra, ubi actum est de Helvetiis.

3. Sed querunt Doctores in hoc casu, cui incumbat onus probandi, an fortuitus, vel deliberatè, officialis, ut supra, percussit arcendo turbam, ad hoc, ut declaratur excommunicatione Episcopalis, vel Papalis? Innoc. in d. c. Si vero, putat incumbere ipsi Clerico percusso, ex regula: Actore non probante, &c. Contrarium tamen probat Panormitanus ibid. n. 6. quod, scilicet, onus probandi incumbat officiali præfato percussenti: quia præsumptio est contra ipsum. Placet distinctio Alexandri de Nevo in addit. ad eundem Panormitanum, littera H. Aut exercendo officium percussit: & tunc est vera opinio Innocentii: nam ratione officij excusatur quis à dolo præsumpto, nisi contrarium probetur. Aut percussit non exercendo suum officium, quia, v. g. non aderat turba, quæ attendenda erat: & tunc est vera opinio Panormitani; quia tunc præsumptio est contra ipsum. Et hæc omnia docet Leone de censuris, re collect. §. num. 430.

RESOL. LXVII.

An Episcopus possit absolvere Clericos, qui Collegialiter vivunt vel in Seminariis, Conventibus se invicem percussentibus, non percussione levi, sed gravi? Et notatur, quod quando dictis Clericis Collegialiter viventibus ab Episcopo absolutio censura impertitur, non est eis onus imponendum præsentandi se postea Sedi Apostolicæ. Et quid est dicendum in prædicto casu de pueris ministrantibus in Ecclesia Cathedrali, vel alia Ecclesia, qui ibi communiter vivunt, & sustentantur de redditibus ab Ecclesia ad id deputatis?

Tom. V.

Et quid de aliis pueris, qui in domo communi vivunt sub aliquo moderatore eorum? Ex p. 9. tract. 4. Res. §. 8.

§. 1. **R**espondeo, quod Clerici in eadem domo comm. alantur, uti contingit in Seminariis Concilii Tridentini, & Collegiis Universitatum, sive unusquisque ad sui sustentationem concurrat, ut in Conventibus Scholasticorum evenit, possunt ob percussione gravem, modò atrox non sit, ab Episcopo absolvi, ex textu in c. Quoniam de vita, & honestate Clericorum. Quia ratione communis vitæ facilius inscuntur, seque invicem percussunt, l. Cujus pater, §. Dulcissimis, ff. de legatis, 2. idè quæ fuit conveniens, ne pro qualibet injuria ad Sedem Apostolicam remitterentur. Sicuti tradit Panorm. in dict. c. Quoniam, n. 3. Sylvest. verb. Absolutio, 4. n. 3. Navar. c. 27. n. 91. Sayrus lib. 3. c. 28. n. 26. Et ideo Hieron. Garcias in Sum. mor. tr. 1. diff. 3. dub. 2. punct. 5. n. 39. sic ait: [Regularmente toca el absolver de la percusion grave, y mediana, al Romano Pontifice, y a su Legado. Exceptase empero lo primero, que los Obispos pueden absolver de la mediana a los Clerigos que viven en comunidad.] Ita ille.

2. Notandum est tamen hic ex Bossio in discept. mor. de juris discept. 1. dub. 19. n. 202. quod quando dictis Clericis collegialiter viventibus ab Episcopo absolutio censuræ impertitur; non est eis onus injungendum præsentandi se postea Sedi Apostolicæ: quia, ut sup. dictum est de janitoribus, & ostiariis Principum, talis favor in iure non conceditur prædictis ratione impedimenti temporalis, sed ob rationem specialem personæ tali modo viventis: ergo. Vide Suar. de cens. disp. 22. sect. 1. n. 83. Alterium tom. 1. disp. 22. c. 2. dub. 4. Bonac. disp. 2. q. 4. punct. 5. n. 3. Gordonus in Sum. 10. 2. lib. 7. q. 13. §. 5. n. 47. & Leon. de cens. re collect. §. n. 427. qui cum Molina tom. 4. disp. 62. exemplificat hoc non solum in commorantibus in Seminariis, & in Collegiis Collegiorum Universitatum; sed etiam in pueris ministrantibus in Ecclesia Cathedrali, (vel alia Ecclesia, addo ego, ut est Neapolit. Ecclesia B. Mariæ Annunciatæ, Incurabili, &c.) qui ibi communiter vivunt, & sustentantur de redditibus ab ea Ecclesia ad id deputatis; imò etiam in Clericis, qui in domo communi vivunt, sub aliquo moderatore eorum, esto, ipsi ad suam sustentationem contribuant, ut sunt Conventoria Scholasticorum, vulgò, Dozzine: nam in omnibus istis militat ratio, scilicet, quod majorem multò occasionem habeant se invicem percutiendi, quàm habeant alij, durumque esset illos remittere ad Sedem Apostolicam pro percussione, quæ non sit atrox, & enormis, sed tantum mediocris. Ita Leo, ubi supra.

RESOL. LXVIII.

An Episcopi possint absolvere impuberes, qui Clericum percusserunt?

Idem est dicendum de puellis puberibus.

Et docetur, quod tales non tenentur postea se Sedi Apostolicæ præsentare, etiam si pueri impuberes doli tamen capaces, non petant absolutionem ante pubertatem, quamvis læsio facta tempore impubertatis sit enormis? * Sup. hoc.

Ex p. 9. tract. 4. Res. §. 8.

§. 1. **R**espondeo, quod pueri impuberes, & sic minores quatuordecim annis, & puellæ puberes incidentes in hunc Canonem c. Si quis suadente, & in alium quemcunque, possunt absolvi ab Episcopis diocesanis, c. Pueris, 60 de sent. excom. Sylvest. ver. Absolutio, 4. n. 3. vers. Quintus, dummodo sint doli capaces: sed hic inf. nec tenentur se postea Sedi Apostolicæ præsentare; quia beneficium semel indulum minori, ex quo cœpit habere locum, non extinguitur per ætatem majorem

Sup. hoc. res. 65. §. 1. & pro difficultate impuberes incurant hanc censuram sup. in tr. 1. ref. 108. §. Verū. Sed hic inf. pro quest. hujus ref. Vide §. Hinc ref. 71.

O 3 super

supervenientem, Panorm. in cap. fin. de sent. excomm. Unde quavis pueri impuberes, doli tamen capaces, non petant absolutionem ante pubertatem; possunt tamen absolvi post pubertatem, si postulent ab Episcopo, nec tenentur se praesentare Sedi Apostolicæ, quia illos excusat ætas à labore itineris, quamvis læsio facta tempore impubertatis sit enormis, cap. ultim. de sent. excomm. Sayrus de cens. lib. 3. cap. 28. num. 20. Barbosa in d. cap. 1. ueris, de sent. excomm. num. 2. & in cap. Si quis suadente, n. 87. ubi fit sermo de pueris dumtaxat, qui pervenerunt ad maiorem ætatem, hoc est, pubertatis, ante beneficium absolutionis; & tamen Summus Pontifex respondit, si postulent absolutionem, sive ante, sive post pubertatem posse absolvi ab Episcopo, Marius Alterius tom. 1. de cens. lib. 1. disp. 10. cap. 4. fol. 365. Vide etiam Gordonum in Sum. tom. 2. lib. 7. quest. 3. §. 5. num. 46. Fragosum de Repub. Chr. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 3. num. 59. Bossum in discept. mor. discept. 1. dub. 13. num. 106. & doctum Narbonam in Annal. juris. ant. 60. q. 13. n. 2. Vide etiam Baunium in Theol. mor. tom. 2. tract. 1. q. 3. dub. 4.

RESOL. LXIX.

An Episcopi possint absolvere mulieres cujuscunque status, & conditionis percutientes Clericos ex quavis percussione?

Et an dicta absolutio danda sit simpliciter ab eodem Episcopo, & non adreincidentiam?

Idem dicendum est, & multo magis de Monialibus?

Et an status persona prius, & veritas negotii sit intimanda Romano Pontifici, antequam absolutio censura impendatur ab Episcopo mulieribus supradictis? Ex p. 9. tract. 4. Ref. 59.

Sup. hoc sup. §. 1. R. Espondeo affirmativè ex cap. Quamvis, de sent. excomm. & cap. mulieres, & cap. Ea noscitur, eod. tit. Et quia absolute dicta lura loquuntur de habentibus fragilitatem sexus, & de mulieribus,

non distinguendo, an sint sui, vel alieni juris; fortes, aut debiles; viduæ, aut maritatuæ; divites, aut pauperes; ipsæ enim cujuscunque status sint, & conditionis, ab Episcopo loci possunt absolvi, & quia semper in ipsis periculosum est vagari & virorum cæcibus se immiscere, dicta absolutio datur simpliciter ab eodem Episcopo, & non ad reincidentiam. Et consuetudo universalis approbat hanc expositionem, quod Episcopi omnes fœminas absolvant, etiam ab enormi læsione: quæ consuetudo hanc dare potuit jurisdictionem ipsis Episcopis. Quod multo magis dicendum est de Monialibus, non solum ut mulieres sunt, propterea dixit Glossa finalis, in cap. de Monialibus, 33. eod. tit. de sent. excomm. qua ratione continentur etiam à fortiori mulieres existentes in conservatoriis, non obligatæ ad aliquam clausuram; sed etiam, quia profitentur perpetuam clausuram, ut notant DD. ibi communiter. Et ita docet Suarez de cens. disp. 22. sect. 1. num. 63. Alterius tom. 1. lib. 5. disp. 22. cap. 2. quest. 2. Sayr. lib. 1. 3. cap. 28. num. 18. Fragosus tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 3. n. 37. Tiraquellus in leg. 10. connub. Gloss. 1. part. 10. n. 33. & alij penes ipsos.

Sup. hoc vide infra §. ult. Ref. 73.

2. Notandum est etiam hic, quod in d. c. Mulieres, deliciosis conceditur, ut possint per Episcopum à gravi Clericorum percussione, & aliis Papæ reservatis absolvi: hi tamen reduci possunt ad habentes corporis impotentiam, ratione cujus absque notabili vitæ, vel sanitatis corporalis periculo ad Sedem Apostolicam accedere nequeunt. Deliciosi autem dicuntur nobiles, & magnæ potentie viri, & ita delicati, ut laborem eundi ad Curiam Romanam sustinere nequeant, ut decernitur, d. c. Mulieres, ubi ita habetur:

De his vero, qui sunt magna potentia, & ita delicati, quod laborem veniendi ad Sedem Apostolicam nequeant sustinere; respondemus, quod status personarum, & veritas negotii est intimanda Romano Pontifici, & secundum consilium ejus tales erunt de commissio secleris corrigendi. Ex quo textu constat, quod antequam hi ab inferiori, seu ab Episcopo absolvantur à reservatis Papæ, est informandus Summus Pontifex, explicando ei statum personæ, & veritatem negotii; & secundum ejusdem consilium erunt de commissio crimine corrigendi: quod etiam tradunt omnes Doctores communiter, & præsertim Suar. ubi supra, n. 80. Alterius ibidem. Qui propterea dicunt, illis verbis textus non concedi simpliciter, ut possint prædicti delicati absolvi ab Episcopo; sed ut non teneantur absolutionem petere à Summo Pontifice Romam eundo; sed solum consulere ad Summum Pontificem; addentes non requiri, ut ipsemet Episcopus consulat Papam; sed, quod potest ille, qui indiget absolutione criminis facere. An verò prædictæ personæ sint talis conditionis, & ita delicatæ, ut laborem eundi ad Sedem Apostolicam sustinere minimè valeant, ubi id non constat per evidentiam facti, id judicare pertinebit ad arbitrium Episcopi, seu Iudicis, juxta Glossam in d. cap. Mulieres, ver. Laborem veniendi; & Sayrum lib. 3. Theol. cap. 28. n. 22. vel cujuscunque prudentis viri, juxta Suarez, & Alterium locis citatis.

RESOL. LXX.

An Episcopi possint absolvere senes ex quacunque Clerici percussione?

Sed difficultas est, quinam dicendus sit senex? Ex p. 9. tract. 4. Ref. 60.

§. 1. Senes excusantur ab itinere ad urbem, & ideo sper Episcopum possunt absolvi: ex cap. Ea legem noscitur de sent. excomm. Et ratio est: quia senes dicuntur infirmi, & ipsa senectus est morbus. Sed difficultas est, quinam dicendus sit senex? Aliquientem senem sum, qui annum quinquagesimum attingit, usque ad lineam septuagesimum. Ita Ioan. Andreas & Glossa in cap. 1. de celebr. Miss. Ioan. Annanus in rub. de delictis, percellit. Corasius in l. Precibus, num. 29. Cod. de impub. & aliis hoc sensu substitit. Grammat. decis. 34. n. 4. & de Afflict. in comm. in ad Const. Neap. lib. 2. rub. 32. in fine. Et pro hac opinione faciunt, l. 2. §. ult. ff. de Dec. l. 3. Cod. & l. ultima, C. qui atate se excusant, lib. 10. quibus probatur, excedentes quinquagesimum quintum annum, (ut senes, & majores,) à muneribus personalibus excusari. Alii existimant, senem dici septuagenarium, nec infra hanc ætatem aliquid Iudicis; seu boni viri arbitrio relinqui. Ita Abbas in cap. Quoniam sequentur, ut lue non contestata, n. 18. quem sequitur Stephan. Gratian. tom. 5. discept. forens. cap. 805. n. 20. Moveret Abbas: quia certum est, septuagenarium esse senem, cum passim à muneribus, à tutela, & à cura excusatur, l. unica, C. qui morbo, aut atate se excusant, lib. 5. l. 3. ff. de iure inmunditatis, & §. Item major, instit. de excusati. Alij demum communiter id iudicio Iudicis, seu boni viri relinquendum esse aiunt, qui arbitrari debent juxta qualiter personarum. Ita Barbaria consil. 1. col. penult. lib. 2. & consil. 27. col. 3. lib. 3. & consil. 45. col. penult. lib. 4. Menochius de arbit. lib. 2. cap. 59. num. 3. Mascardus de prob. concl. 1301. num. 8. Farinacius in praxi crim. quest. 76. à num. 83. & ex nostris Sayr. de censur. lib. 3. cap. 28. n. 25. Et hæc opinio est communior, (nisi senes sint in septuagesimo anno, & ultra) nam alij aliis citius senescunt, juxta variam temperamentum qualitatem.

2. Dixi verò, nisi senes sint in septuagesimo anno, & ultra;

ultra: quia tunc mihi videtur quod iudex, vel prudens, aut bonus vir non possit arbitrari non esse senes, id quod tantum sentire puto Abbatem, ubi supra. Et quamvis superioribus ætatibus iuulti ultra septuagesimum, & etiam octuagesimum annum extiterint valde fortes, & robusti, quos latè commemorat Menochius de *presumpt.* lib. 6. *presumpt.* 46. a. n. 6. ad 21. nihilominus hodie septuagesimum annu agents, & multo magis excedentes, sunt valde debiles, & infirmi, & experiuntur labores, & dolores, multaque vitæ incommoda, ut tradit idem Menochius n. 21. Ac proinde citra omne arbitrium censendi erunt senes, & nomine infirmorum comprehensi, præsertim in casu nostro, ubi agitur de senibus inhabilibus ad suscipiendum longum iter ad urbem absque vitæ periculo. Et ideo individualiter pro casu nostro Gratianus in *discept. forens.* cap. 805. n. 18. post Innocentium, excusat senem, quamvis sit fortis, dicens eum posse ab excommunicatione contracta ob Clerici percussione absolvi ab Ordinario suo: quia periculosum est, senem proficisci. Addit etiam non esse illi injungendum ut cessante impedimento, Papæ se repræsentet; cum senectutis impedimentum nunquam cesset.

3. Sed, his non obstantibus, videtur probabilis opinio doctissimi Iuriconsulti Narbonæ, qui in *Analibus Iuris* an. 60. *quest.* 13. num. 5. ex Innocentio, & Sayro de *conf.* lib. 3. c. 28. n. 25. absolute docet, senes sexagenarios posse ab Episcopo absolvi, nec teneri Romam ad Pontificem adire ad obtinendam absolutionem pro gravi, vel enormi Clericorum percussione, cum eximius itineris labor, quo frangatur opus est, qui tam immensum iter aggreditur, merito in causa esse debeat, ut sexagenario tantumdem hoc privilegium impertiatur: nam, licet in huiusmodi ætate nonnullis robur, & optima membrorum expeditio contingat, hæc aded lassitudini, & infirmitati existit obnoxia, ut vix sine labore, & periculo, nedom viam perficere, verum neque proficisci valeat. Verum plus addit novissime Pater Fragolus de *Repub. Christ.* tom. 2. lib. 1. *disp.* 2. §. 3. n. 64. in fin. docet enim in terminis casus nostri, quod satis est, ut senex dicatur, si habeat annum quinquagesimum completum: & citat Corralium, & Grammaticum: sed tu cogita. Itaque, ut dixi, communiter Doctores requirunt annum septuagesimum. Ita tenet *ex leg. 2. Cod. qui ætate.* Castris Palauis tom. 6. *disp.* 3. *punct.* 23. §. 4. num. 18. & Leone de *conf. collect.* 5. num. 468. & seqq.

RESOL. LXXI.

An Episcopus possit absolvere à gravi, & enormi Clericorum percussione servos, & alios sub potestate constitutos?

Idem dicendum est de viro, qui in fraudem uxoris Clericum percuteret.

Et si supradicti fiant deflexu temporis sui juris, vel liberi, an teneantur adire Sedem Apostolicam?

Et advertitur, quod quando prædicti absolventur ab Episcopo injungendam esse illis satisfactionem aliquam pro recompensatione laboris in itinere. Ex p. tract. 4. Resol. 61.

Respondeo affirmative, *ex c. Relatum, de sent. excomm.* in duobus tamen casibus. Primò, si delinquant in fraudem domini, vel patris familiars, ut eant Romam, & se subtrahant obsequio debito domino, vel patri, recurrendo ad Sedem Apostolicam pro beneficio absolutionis. Secundò, si dominus, vel pater grave damnum patiat propter absentiam: nisi percussio sit tam gravis, vel enormis, & scandalosa, ut propter exemplum tollendum necessaria sit profectio

ad Sanctam Sedem. Gama de *Sacramentis præstandis ultimo supplicio damnatis*, q. 5. n. 22. Sayr. de *conf.* lib. 3. c. 28. n. 28. ubi dicit, quando absolventur ab Episcopo, injungendam esse illis satisfactionem aliquam pro recompensatione laboris in itinere: puta, Orationem aliquam, jejunium, vel disciplinas pro aliquo tempore; Holliensis in d. c. *Relatum, de sent. excomm.* & Astensis in *Summ.* p. 2. lib. 7. tit. 23. *arg. tertio*, §. *Undecimus*. Idem dicendum est de viro, qui in fraudem uxoris Clericum percuteret; & de libero, qui in fraudem patroni sui in hunc Canonem incideret, ut Romam irent; cum non sint sui juris, & ex eorum absentia uxor, & dominus in grave damnum incurrerent. Quod si prædicti fiant deflexu temporis sui juris, vel liberi, tenebuntur adire Sedem Apostolicam. Quod non puto verum, nisi quando excessus fuerit gravis, & enormis: quia absolute, & sine conditione poterant absolvi ab Episcopo ex prædictis causis de percussione levi, vel mediocri, quando dominus, pater familiars, uxor, & patronus ex eorum absentia sine culpa sua grave damnum paterentur, ut deducitur *ex c. Mulieres ex c. Relatum de sent. excomm.* Et hæc omnia latè docet Bosius in *discept. mor. de juris discept.* 1. dub. 13. num. 119. & seq. cum Fragol. de *Repub. Christ.* tom. 2. lib. 1. *disp.* 2. §. 3. n. 67. & alius.

2. Hinc non videtur admittenda doctrina Glossæ in d. c. *Mulieres, verb. Sui juris*, & quorundam aliorum sententiarum prædicta procedere in filiofamilias impuberi, non autem in pubescente, quem ait debere accedere ad Summum Pontificem pro absolutione: nam constat, prædicta procedere etiam in majori, & pubere existente in patris potestate: quia, ut dictum est in hoc casu consideratur non fragilitas ætatis, & impotentia delinquentis; sed jus patrum, & præjudicium tertij, quod præjudicium tertij ita consideratur in majori, sicut in minori, imò multo magis in majori, quàm in minori; cum pater ex filio majori possit consequi majus auxilium, & subventionem, quàm ex minori; præterquam quod de impubere adest alia dispositio, ut visum est *supra*.

3. Nota etiam, quod licet per d. cap. *Relatum*, servus non sit cogendus ire ad Sedem Apostolicam, sed possit, & debeat absolvi ab Episcopo in illis duobus casibus, nempe, si in fraudem domini manus violentas in Clericum injecerit, vel si ex itinere dominus absque sua culpa notabile damnum patiat, nihilominus in eodem capite est hæc limitatio, ut sit servus, qui in fraudem percussit, etiam cum præjudicio domini, mittendus pro absolutione ad Sedem Apostolicam, quando excessus esset valde gravis, & enormis, & ad scandalum, & pravum aliorum exemplum vitandum. Dummodo, ait textus, non sit tam gravis; & enormis excessus, ut propter vitandum scandalum, & tollendum exemplum huiusmodi servi ad Servum Servorum Dei venire debeant absolvi. Quod idem propter identitatem rationis, dicendum est de filiofamilias: ad quod etiam facit caput, *Cum illorum, de sentent. excomm.* ubi de hæc eadem re agitur quoad Religiosos se invicem percutientes. In tali enim casu, propter vitandum scandalum, non esse habendam rationem temporalis damni ipsius domini, vel patris, vult Summus Pontifex in eodem textu. Vbi tamen duæ conditiones enormitatis, & scandali tollendi per profectionem ad curiam conjunguntur, simulque requiruntur, & divisim non sufficiunt, ut Romam sint mittendi: ac proinde, si delictum non sit enorme, vel scandalum moraliter non timeatur, vel non censetur adeo grave, ut non possit aliis modis tolli, noluit Summus Pontifex omnino illud sibi reservare in grave damnum alterius. Et ita docet Suar. de *conf. disput.* 22. *sect.* 1. num. 86. & alij ubi *supra*.

Pro filio impuberi leg. sup. act. 68.

* Sup. in act. quæ hæc est 68.

RESOL. LXXII.

An pauperes possint absolvi ab Episcopo, etiam si percussio Clerici fuerit enormis?

Et quid est dicendum de infirmis, & valetudinariis?

Et in textu huius Resolutionis explanatur, qui sum supra dicti pauperes.

Et notatur, quod infirmi, valetudinarii, aut praepediti à quacunque alia impotentia corporis incidentes in excommunicationem Canonis, Si quis Suadente, possint absolvi ab Episcopo, etiam si infirmitas sit temporalis, nempe febris tertiana vel quartana, aut podagra, & multo fortius si infirmitas sit incurabilis, & diuturna.

Et in corpore huius Resolutionis explanantur impedimenta, pro quibus excommunicatus iure communi possit absolvi ab Episcopo, & non tenetur recurrere ad Papam pro absolutione, etiam si percussio Clerici sit enormis.

Et an cum praedictis impedimentis quis non teneatur personaliter adire Papam, & Romam, etiam non teneatur mittere procuratorem pro absolutione?

Et an cessante impedimento teneatur se presentare Pontifici?

Sed adhuc duo advertuntur: Primum non esse concedendam huiusmodi absolutionem, quin excommunicatus parti lesa satisfactionem praestet.

Secundum, in eventu, quo quis absoluitur ob temporale impedimentum exigi debere iuramentum comparandi coram Sede Apostolica, vel alias auctoritatem absolventi habente, si convaluerit, alias in similem incidet excommunicationem. Ex p. 9. tract. 4. Res. 61.

Sup. hoc sup.
lege docti-
nam §. 2.
Res. 65.

§. 1. **R**espondeo, quod tanquam impediti, à refectione vatis Papae absolvi ab Episcopo possunt habentes impedimentum paupertatis, id est, qui tanta laborant paupertate, ut ad Curiam ire non possint. Ita cap. Quod de his, & cap. Quamvis, de sent. excom. & Doctores omnes. Quod si in c. Ea nescitur, videatur statui contrarium; id (ut observat ibidem Glossa verbo Pauperes,) intelligi debet de iis pauperibus, qui possunt ire ad Sedem Apostolicam, licet pauperes sint. Dicuntur autem pauperes quoad hoc privilegium absolutionis obtinendae ab Episcopo, etiam non mendicantes, carentes patrimonio, ex quo se alere possint, viventes tantum ex suo artificio, qui non tenentur ostentare, & cum verecundia sibi victum querere in itinere: Ita Abbas in d. cap. Ea nescitur, num. 5. Nam pauperes dicuntur, non solum mendicantes, sed etiam habentes congruam sustentationem; qui tamen, attento statu, & dignitate, videntur indigere. Bartolus in l. 1. num. 35. cap. de sacros. Eccles. Insuper, quoad hoc dicuntur pauperes, qui tenentur alere uxorem, & familiam, aut parentes suo labore, vel exercitio, non potentes iter agendo id facere, neque ex propriis bonis, quibus carent, neque alio modo. Dicitur quoque pauper, qui habet multas filias nobiles, quibus dotem dare debet ex Sardo de alimentis, tit. 1. §. 93. n. 33. Vbi autem quis solitus est mendicare, si alias est sanus, & robustus, quamvis pauper, non excusabitur ire Romam: quia mendicando ire potest, & non propterea cadit à proprio statu. Quod limitatur, nisi mendicando solet sibi, & uxori, ac familiæ, vel parentibus providere, & iter agendo id praestare nequeat. Ceterum, quis dicendus pauper, quæve paupertas censenda sit sufficiens impedimentum eundi ad Sedem Apostolicam, relinquatur iudicio Episcopi vel alterius viri prudentis, qui attendit personarum, & circumstantiarum qualitate arbitrabitur. Vide Sardo de alimentis, tit. 7. §. 9. n. 10. Farinacium in Praxi crim. §. 57. n. 93. & seqq. Gonzalez ad Regulam 8. Cancellaria, Glossa 2. n. 43. & alios penes ipsos.

2. Nota etiam, quod infirmi, seu valetudinarii, aut praepediti quacunque alia impotentia corporis incidentes in excommunicationem Canonis, Si quis suadente possunt absolvi ab Episcopo, etiam si infirmitas sit temporalis, nempe, febris tertiana, vel quartana, vel podagra, Sylvest. verb. Absolutio, 4. n. 3. vers. Nonnulli. Abbas, & Innocentius in d. cap. Quod de his de sent. excomm. Carolus de Grassis de effectibus clerical. effect. 9. num. 162. Bellettus de sign. clerical. §. 3. num. 25. Et multo fortius, si infirmitas sit incurabilis, & diuturna, Astenfis in Summ. part. 2. lib. 7. tit. 13. art. 3. §. Ostravum, & Navarrus in Man. cap. 2. n. 88. & Barbosa in cap. Ad hac de sent. excomm. n. 4. & in cap. Si quis suadente, n. 92. ubi ait, infirmos, & valetudinarios ex consilio Medicorum esse dicendos. Farinacius in praxi, part. 2. lib. 1. tit. 5. §. 941. n. 93. & Menochius de arbi. cas. 60. Infirmis accedunt membris destituti, qui si incidunt in excommunicationem pro Clerici percussione, Sedem Apostolicam adire non tenentur, & possunt à suo Episcopo absolvi. Vide Sayrum de censur. lib. 3. cap. 28. num. 31.

3. Igitur breviter reassumendo supradicta, & aliqua addendo, assero, quod ab excommunicatione Canonis, Si quis suadente, Episcopus iure communi potest absolvere, etiam si percussio fuerit publica, & enormis, quando percussus excommunicatus est impeditus recurrere ad Papam, ut habetur ex c. de cetero, de sent. excomm. Iusta autem impedimenta sunt hæc. Primo periculum mortis, Can. Si quis suadente, 17. §. 4. Secundò, infirmitas longa, etiam si periculosa non sit. Tertio, inimicitia capitalis. Quarto, paupertas. Quinto, ætas senis, vel impubertatis, licet post pubertatem petat absolutionem ab excommunicatione, quam ante pubertatem incurrit, cap. ult. de sent. excomm. Sextò, esse sub cura parentum. Septimò, obligatio alendi uxorem, filios, & familiam. Octavò, cura animarum, si timeat, quod per ejus absentiam oves patientur detrimentum. Nonò, servitus, quando talis servus non potest adire Romam sine praepudio domini, & dominus non fuit causa, quod incidit in excommunicationem, cap. Relatum de sent. excomm. Decimò, fragilitas sexus, nempe, in faciem, cuiuscunque conditionis sit, cap. Mulieres de sent. excomm. & cap. Quamvis eod. tit. Et denique quolibet impedimentum, quod arbitrio viri prudentis iudicabitur legitimum.

4. Sed tria sunt notanda. Primò, quod licet hæc supradicta impedimenta videantur solum esse admittenda in absolutione ab excommunicatione propter percussione Clerici, tamen generaliter admittenda sunt. Secundò, quod qui propter aliquod ex his impedimentis, est impeditus ire personaliter Romam, non tenetur mittere procuratorem pro absolutione, nec epistolam. Ita Henriquez lib. 6. de panis. cap. 9. num. 7. & lib. 12. de matrimonio, cap. 3. n. 1. Tertio, quod qui propter aliquod impedimentum absolvi ab Episcopo, debet ab excommunicatione reservata Papæ, debet, cessante impedimento, se presentare Pontifici. Et hæc omnia, præter alios, docet Avila de censur. part. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 6. conclus. 3. per totam.

5. Adverte, quod aliqui limitant supradictam doctrinam, quando talis impeditus potest adire Legatum, vel alium habentem Privilegium Papæ ad absolutionem. Verum hæc limitatio non placet Henriquez lib. 12. de matr. c. 3. n. 1. in Glossa littera H, ubi quod sufficit, non esse recursum ad solum Papam, & dicit ita sentire quosdam Recentiores; & ego idem iudico: nam in his casibus absolvit Episcopus, tanquam proprius Pastor, & potestate ordinaria: illa enim potestas est ordinaria, quæ sublatæ erat ei per reservationem reposita est existente impedimento recurrendi ad Papam. Confirmatur: hæc reservatio respectu Episcopi est

Ob Clerici percussione. Ref. LXXIII. &c. 165

RESOL. LXXIV.

An Regulares possint absolvere à percussione enormi Clericorum, quando est occulta?
Et an Regulares privilegiati possint etiam hodie absolvere seculares à casibus Bullæ Cænæ Domini, dummodo sint occulti? Ex part. 9. tract. 4. Ref. 65.

§. 1. **A**ffirmativè responder Fagundez in quinque *Præcepta Decalogi, Præcept. 2. Eccles. lib. 8. cap. 8. num. 29.* ubi sic ait: [Ex dictis inferitur, quoties delictum perpetratum est coram quinque, adhuc esse occultum: & si in vicinia, aut loco, vel Collegio ad minimum sint decem, non sufficere quinque, ut publicum dicatur; sed oportet, ut notum sit sex; quia tunc jam est majori parti notum. Unde patet, posse Episcopos, & Regulares ad id privilegium habentes absolvere ab excommunicatione Canonis, si quis suadente, etiam si læsio sit enormis, & gravis, modò sit occulta aliquo ex prædictis modis. Et parum refert, quòd reus laboret infamia: nam id quod aliqua tergiversatione celari potest, licet homo laboret infamia adhuc dicitur occultum: quia opponitur notorio. Et id in hoc foro conscientie dicitur occultum, quod nondum publicum, aut notorium juris est: illud, quod nulla tergiversatione celari potest, ut bene etiam notat Graphius lib. 1. decisumum auctorum, cap. 13. num. 43. & Sotus de tegendo secreto, memb. 2. vel quod notum non est majori parti vicinæ, oppidi, aut Collegii. In una tamen civitate magna, non sufficit, quòd crimen notum sit decem, aut undecim, ut notorium dicatur, ut patet.] Ita Fagund. quem novissimè sequitur Pellizarius in *Man. Regul. tom. 2. tract. 8. cap. 3. sect. 2. subsect. 2. n. 87.* ubi sic ait:

[Quæres, * an, & quomodo Regulares vi suorum privilegiorum possint absolvere seculares à quinque casibus contentis in decreto derogatorio. Clem. VIII. à nobis relato q. præced. supposit. 2. Respondetur, non posse, si sint publici, ac notorii: id enim constat ex tenore præfati Decreti, quod ad minimum debet de his intelligi: si verò sint occulti, non videri aliquibus improbabile, quòd Regulares possint ab iis absolvere: idque ex doctrina, quam tradidimus quæst. præced. supposit. 4. quàmque approbans Fagund. *Præcept. Eccles. lib. 8. cap. 3. n. 29.* disertis verbis docet. Episcopos, & Regulares ad id privilegiatos posse absolvere ab excommunicatione, si quis suadente, etiam si læsio sit enormis, & gravis, modò sit occulta: quod idem sine dubio, si velit consequenter philosophari, debet à Fagundez concedere etiam de aliis 4. casibus in præfato Decreto derogatorio contentis; cum sit par ratio de his, ac de illo, quem concedit de facto. Ratio autem, quâ nituntur isti recentiores, est; tum, quia Regulares privilegiati ex dictis præced. quæst. supposit. 4. possunt absolvere à casibus Papalibus occultis; & cum talis potestas non extendatur ad casus Bullæ Cænæ ob rationes adductas quæst. præced. nec sit necessaria ad alios casus Papales in dicto Decreto non comprehensos, (cum ab his simpliciter, & absolute possint absolvere, juxta dicenda infra, quæst. sequenti,) ea saltem debet extendi ad hos quinque casus; alioqui esset omninò inutilis: tum, quia restrictio privilegiorum, ut odiosa debet interpretari, ita ut minus iis derogeret, quàm fieri possit: hoc autem fit in casu nostro, si Decretum Clem. VIII. præallegatum ita explicemus, ut dicamus, per illud auferri facultatem absolvendi à supradictis quinque casibus, non quidem absolute, (quod esset omninò derogare privilegiis Regularium,) sed solum in casibus publicis, aut notoriis, non item occultis: quo modo utique quam minimum derogatur dictis privilegiis. Ita dicti Recentiores:

* Sup. hoc tam pro Regularibus, quam pro Episcopis supra in Ref. 64.

* Sup. hoc magis late sup. in Ref. 58. & in aliis ejus annot.

* Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Ref. 268. & in aliis ejus primæ not. & ex latè doctrina Ref. 271. cursum sed resolutivè in §. Sed postea, ante mediū, verè si placet à principio dictæ Ref.

est odium: ergo strictè est interpretanda. Et ita docent plures, & cum ipsis Avila loco citato.
 6. Adverte etiam cum Castro Palao tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 4. num. 20. quòd pro prædictis duo advertenda sunt. Primum, non esse concedendam hujus excommunicationis absolutionem, quin excommunicatus prius parti læsæ satisfactionem præstet, quantum commode possit. Secundum in eventu, quo quis absolvitur ob temporale impedimentum, exigi debere juramentum comparendi coram Sede Apostolica, vel aliâ auctoritatem absolvendi habente. Quòd si postmodum non comparuerit, in similem excommunicationem incidet, juxta textum in cap. Eos qui, de sent. excomm. in 6.

RESOL. LXXIII.

An Episcopus possit absolvere Religiosos, si se invicem percusserint, vel an sit necessaria licentia Superioris Regularis?

Et quid, si percussio sit gravis, aut enormis?
 Et quid est dicendum, si Prælatus Regularis nolit per se, vel per alium concedere absolutionem?
 Et notatur, quòd idem dicendum est de Monialibus, si aliqua aliquam aliam etiam Conversam, aut Clericum percusserit: quòd potest absolvi ab Episcopo in cuius Diocesi Monasterium fuerit.
 Idem est etiam dicendum de Monialibus Novitiis. Ex p. 9. tract. 4. Ref. 54.

§. 1. **R**ispondeo affirmativè cum licentia Superioris Regularis, si percussio sit levis tantum, & non gravis. Ita Molina tr. 6. disp. 61. n. 4. Avila de censur. p. 2. c. 7. disp. 1. dub. 6. Sanchez in Summ. tom. 1. lib. 4. c. 39. n. 3. & seqq. Et colligitur ex c. Luminoso, 18. q. 2. ubi habetur, Episcopum posse exercere jurisdictionem de consensu Abbatis in Monasterio exempto. Neque obest, hanc exemptionem Religioni concedi: nam ipsam Religio cõsentit medio Prælato in subjectionem Religiosi Episcopo factam, utpote sibi convenientem. Quòd si Prælatus Regularis absit, & scilicet presentia, & licentia desit, poterit Episcopus in defectu ejusdem Prælati, si non ex vigore juris, saltem ex equitate, dictos Regulares exemptos absolvere, ne sint deterioris conditionis, quàm alii omnes. Verum, si Prælatus regularis nolit per se, vel alium absolutionem concedere; inspicendum est, an justè eam denegat, vel injustè. Nam, si justè, quòd atrocitas delicti petat cogere Religiosum Sedem Apostolicam adire; nequaquam poterit Regularis à Diocesano absolvi. At si manifestè constet injustè absolutionem denegare, (quòd rarò, vel nunquam continget,) poterit Religiosus se Episcopo subijcere, & ab eo absolutionem obtinere: quia eo casu censetur Religio, vel Pontifex jurisdictionem Diocesano concedere: tum quia Superior regularis exemptione abutitur: tum, quia sic Religiosus injustè vexatur, illiusque exemptio cedit in Religionis præjudicium. Vide Molin. disp. 61. Sanchez in Summ. tom. 1. lib. 4. cap. 39. Castum Palao to. 6. disp. 3. punct. 23. §. 4. n. 11. & seq. cum Boffo in discip. mor. de jur. discip. 1. dub. 1. §. n. 199.

2. Nota, quòd idem dicendum est de Monialibus, si aliqua aliquam etiam Conversam, aut Clericum percusserit, quòd, scilicet, potest absolvi ab Episcopo, in cuius Diocesi Monasterium fuerit, cap. de Monialibus, ubi Gloss. fin. de sent. excomm. & ibi scribentes Sylvest. in Summ. verb. Absolutio, 4. num. 3. Sayrus de cens. lib. 3. c. 28. num. 12. & alii. De Novitiis autem Monialibus idem dicendum est, quòd scilicet, si percutiant aliquam Monialem, vel alteram Novitiā, possunt absolvi ab Episcopo. Et ita docet Fragor. de Rep. Christ. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 3. num. 55.

Ob Clerici percussione. Ref. LXXVII. &c. 167

irregularitatem incurrunt, si exercent actum ab-
solutions ab excommunicatione. Illud de peccato pa-
tet ex illo versu :

Utile, lex, humile, res ignota, necesse.

Scilicet, ex ultima dictione, quæ non tantum veri-
ficatur de communicante cum excommunicato, sed
etiam de ipso excommunicato participante cum aliis.
Alterum de irregularitate intelligendum est hoc
modo, quod primò absolvens non debeat absolvere
sacramentaliter, hoc est, etiam à peccatis, sed tantum
extra Sacramentum, & ab excommunicatione præ-
cisè : quia necessitas absolvendi refertur tantum ad
excommunicationem ; quia sublata, debet deinde ab-
solutus primò ab utrisque absolvere, hoc est, à
censura, & peccatis : hoc enim modo saluatur incur-
sus irregularitatis, quæ ab excommunicatione non in-
curritur, nisi quando exercet actum Ordinis sacri ;
non autem si exercent actum jurisdictionis, qualis est
in casu hoc absolutio à censuris extra Sacramentum,
vt, aliis citatis, docet Sayrus lib. 7. de censur. cap. 9.
num. 10. Et hæc omnia docet Bordonus ubi supra,
qui citat Sorbium, & Rodriquez.

3. Verum sententiam Patris Suarez sequitur Tam-
burinus de iure Abbatum, tom. 2. disp. 14. quest. 11. n. 4.
& idem distinguit, sic asserens : [Si percussio non est
publica, sed occulta, potest tunc Prælatus absolvere
subditum, quia nondum est privatus jurisdictione, &
communicatione cum illo, saltem in bonum subditi.
Si verò percussio publica fuerit, cum ob excommu-
nicationem Prælatus jurisdictione privatus sit, non
poterit subditum absolvere, aut è converso ; sed debet
tunc alium Sacerdotem habilem extra Religionem
eligere, qui eum absolvat, & deinde ipse absolutus
subditum excommunicationem poterit absolvere : quia
subditus non habet eam facultatem, scilicet, sibi
Confessarium eligendi, neque Prælatus ob vinculum
excommunicationis potest illam concedere, quia id
esset actum jurisdictionis exercere, quod non licet
nominatim excommunicato, vel publico Clerici
percussori. At Abbas, sibi Confessarium eligendo,
non exerceret actum jurisdictionis ; sicut faceret, li-
centiam subdito ad id concedendo ; sed uteretur quo-
dam juris privilegio sibi concessio, quod non interdi-
citur excommunicato. Nec obstat, quod Prælatus
eligendo confessorum, delegat illi suam jurisdic-
tionem, vt ea circa se utatur, qui videtur esse actus ju-
isdictionis : nam respondetur, non ipsum, sed Sum-
mum Pontificem, vel superiorem Prælatum ei talem
jurisdictionem committere : quia virtute privilegia-
rum, eo ipso quod à Prælato eligitur, immediatè
illi conferuntur omnes facultates Pontificiæ, quia
vices superioris Prælati in eo munere gerit.] Ita Tam-
burinus ex Suarez. At absolute sententia Bordonii,
& aliorum ego adharco, quam novissimè sequitur
etiam Pater Lezana in Summa, tom. 3. verb. Clericus,
17. qui citat Portel. quibus adde Fragosam de Repub.
Christ. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 3. num. 56. & lib. 11. dis-
put. 24. §. 15. num. 28.

RESOL. LXXVII.

An Superiores Regulares possint absolvere à censura hu-
jus Canonis suos subditos ?
Et quid est agendum, si Religiosi se invicem percutiant
extra Clausuram Monasterii ?
Et quid, si Prælatus Regularis percutiat aliquem sub-
ditum ?
Et an Prælati Regulares, & eorum Vicarii ex privi-
legio possint suos subditos absolvere, etiam si percussio
sit enormis ?
Et notatur suprà dicta procedere, quando Religiosi se
adinvicem percusserunt, nam si percutiant Clericum

sua, vel alterius Diœcesis, non gaudent prædicto
privilegio.

Potest tamen in tali casu illos Episcopus absolvere, si
percussio sit talis, à qua Episcopus eosdem Clericos
absolvere possit, id est, levis.

Et quid, si Religiosus percusserit Episcopum ipsum, vel
Abbatem ? Ex p. 9. tract. 4. Refol. 49.

§. 1. R Espondeo, quod possunt Superiores regula-
res de jure communi absolvere suos ab hac
excommunicatione, modò sit contracta ex levi, vel
mediocri percussione facta in se invicem, c. Monachi,
2. de sent. excom. & licet ibi non distingatur de levi &
enormi, tamen c. Cum illorum, 3. 2. & cap. Canonica 50.
eod. etiam de intellectu dicti capituli. venit solum levis
ac mediocris ; & enormis reservatur Papæ, qualis mu-
tilatio, effusio sanguinis, percussio Episcopi, vel Abba-
tis, vt expressè dicitur in dictis aliis duobus capitulis.
Quamvis autem hæc facultas absolvendi à percussio-
ne levi tribuatur à jure Prælatis regularibus, quando
eorum subditi se invicem in Claustro percutiunt ni-
hilominus absolvi possunt se invicem percutientes
extra Claustrum. Tum, quia Papa expressè Clau-
strum : quia ibi solent se percutere, ubi ordinariè ma-
nent : unde respiciendo ad id, quod vt plurimum solet
accidere, non restrinxit absolutionem ad percussio-
nem claustralem. Tum, quia in c. Canonica, nullum ex-
pressè locum : ergo videtur parum referre hoc. Qua-
re possunt absolvere illos, licet se percutiant extra
Conventum. Et hæc omnia docet Pater Bordonus in
consil. regul. tom. 1. refol. 28. n. 49. citans Rodriquez, Co-
riolanum, & Angelum, quibus ego addo doctum, &
amicissimum Patrem Bossium in disputation. moralib.
de jurisdic. Episcop. & aliorum, &c. discept. 1. dub. 19.
n. 190. & seqq. qui optimè observat, quod favor di-
ctorum Canonum comprehendit etiam Prælatum
ipsum regularem, qui si percusserit suum subditum,
poterit absolvi ab alio Sacerdote subdito suo à se ele-
cto : tum quia caput non debet esse minori favore di-
gnum, quam membra : tum, quia appellatione Mo-
nachi venit Abbas in materia favorabili, cap. fin. de
verborum appellatione. Et supradicta procedunt, quan-
do percussio est gravis : secus erit, si excessus fuerit
enormis : nimirum, si sit deventum ad mutilationem
membri, vel effusionem sanguinis, vel in Episcopum,
aut Abbatem manus violenta injecta ; quibus verbis
textus in dict. cap. Cum illorum, de sent. excom. expli-
cat enormem percussione. Et constat ex cap. Cano-
nica, & cap. Cum illorum, de sentent. excom. in 6. In
quo casu enormitatis, siue subditus, siue Prælatus sit
percutiens, absolutio spectabit ad Papam exceptis
casibus, in quibus Papam adire non possent, dictis
textibus attentis. Attamen hodie Religiosi ferè om-
nes privilegia habent, vt etiam à percussione enormi
absolvi possint à suis Prælatis, ne alioqui, si ad Papam
mittendi essent, occasio vagandi illis tribueretur. Ita
Sayrus de censur. lib. 3. cap. 38. num. 13. & Rodriquez in
gg. regul. tom. 1. q. 20. art. 12. qui referunt privilegium
concessum à Clem. IV. Prælatis Ordinis Prædicato-
rum, & eorum Vicariis ; vt à percussione enormi-
bus possent suos subditos absolvere. Et hæc omnia
docet etiam Fragos. de Rep. Christ. tom. 2. lib. 1. disp. 2.
§. 3. num. 55. & seqq. Vide etiam Tamburinum de iure
Abbatum, tom. 2. disp. 54. q. 11. num. 2. & 3.

2. Notandum est tamen supradicta procedere quan-
do Religiosi se ad invicem percutiunt : nam si percu-
tiant Clericum suæ, vel alterius Diœcesis, non gau-
debunt favore prædicto, vt constat ex d. cap. Cum illo-
rum. Potest tamen in tali casu illos absolvere Episco-
pus, si percussio sit talis, à qua Episcopus eosdem Cle-
ricos absolvere possit, id est, levis. Ita decernit cap.
Religioso, de sent. excom. in 6. & cum in d. cap. Religioso,
sermo

Sup. hoc in
ref. seq. §.
vlt.

Sup. hoc inf.
in ref. 79.
§. vlt.

sermo sit de sola levi percussione, ibi: eo casu, quo sa-
culari Clerico posset, &c. ut intelligit Glossa ibidem: si
Religiosus percussit ipsum Episcopum, vi ejusdem
favoris in d. cap. Religiosus, concessi, non poterit (nisi
ob aliquod rationabile impedimentum nequeat adire
Papam) ab Episcopo absolvi; tum propter enormi-
tatem talis percussione, tum quia Episcopus non ve-
nit sub absolute appellatione Clerici in his, quæ in
illius, vel totius Cleri favorem non redundant.
Vide Suar. de cens. disp. 22. sect. 1. n. 74. & Bossium ubi
supra, num. 196.

RESOL. LXXVIII.

An Regularis percutiens Regularem alterius religionis
sit absolvendus a proprio Prælati, si percussio non fue-
rit enormis? Vel an sit necesse, ut Prælati ejus, qui
passus est injuriam, ut eam condonet, ac penam in sa-
tisfactionem definiat, sit præfens ad talem absolu-
tionem?

Et an vero Prælati percussit ipsum percussorem verbe-
rare debeat?

Et an talis Prælati possit delegare talem actionem ver-
berationem?

Et quid faciendum est in eventu, quod Prælati discorda-
verint in satisfactione imponenda?

Et quid est agendum, quando Regularis percutiat Regu-
larem ejusdem Religionis, at diversi Monasterii?

Et notatur, quod hodie per specialia privilegia Prælati
Regulares possint absolvere suos Religiosos ab excom-
municatione propter injectionem manuum violentam in
Clericum, etiamsi sit Sedi Apostolica reservata. Ex
p. 9. tract. 4. Resol. 50.

§. 1. **R**espondeo, quod si Regularis percutiat Re-
gularem alterius Religionis, potest absolvi
a proprio Prælati, quando percussio non fuerit enor-
mis, præfente tamen Prælati ejus qui passus est inju-
riam, ut eam condonet, ac penam in satisfactionem
definiat, ut colligitur ex c. Cum illorum, de sent. excom.
quod aliqui communiter ita intelligunt, ut, scilicet,
Prælati alius, qui injuriam percussione intulit, jura-
mentum recipiat, & absolvat & saltem semel percu-
tiat delinquentem. At verò Prælati percussit, qui
passus est injuriam, ipsum percussorem verberabit,
eò, quia Prælati percussit satisfaciendum est de inju-
ria illata suo subdito, & conventus percussoris non
debet satisfactionem pro percussore suppeditare: non
enim crimen subditi in detrimentum Monasterii ce-
dere, nec retorqueri debet, argumento cap. Cum vene-
rabilis, §. Intelleximus, de excep. Neque abs te erit, si
alter Prælatorum in hoc casu vices suas alii commit-
tat argumento cap. ultimi, de offic. Ordinarii, & cap.
ultimi, §. Ceterum, de offic. delegati. Ex ea regula,
quia quando Ordinarius potest absolvere ab excom-
municatione, potest aliis absolutionem demandare,
ut Covarruvias lib. 3. variar. cap. 20. n. 5. Menochius
de arbitr. quest. 54. n. 43. Morla in Empor. juris civilis,
part. 1. tit. 2. §. 17. n. 32. & Petrus Barbosa in l. Cum
Prætor §. 1. num. 526. ff. de judiciis. Quod intelligitur,
quando absolutio committitur Ordinario ex officio
suo; non autem ex delegatione: tunc enim non po-
test alteri delegare, ut dicto cap. ultimo, §. Ceterum, de
officio delegati; ubi per delegationem commissum est
nudum ministerium, quod alteri non potest delega-
ri: secus in nostro casu ex cap. & Canone, Si quis sua-
dente. In eventu autem, quod Prælati discordaverint
in satisfactione imponenda: quia Prælati offensi
acerbioris exigit, eà quam offendenti Prælati de-
signat; eligendus est tertius arbiter, qui cum ipis ju-
dicium ferat; semper tamen absolutio, impositio, exe-

cutioque pœnæ Prælati offendenti, vix pote
illius Superiorem competere. Et hæc omnia docet Co-
strus Palaus tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 4. n. 9. Layman
lib. 1. tract. 5. part. 1. cap. 5. circa finem. Frago. de Repub.
Christi. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 3. n. 55. Sayrus de cens.
lib. 3. cap. 28. num. 11. Bossius in discept. mor. de juri
discept. 1. dub. 19. num. 198. & alii penes ipsos.

2. Sed quid dicendum, quando Regularis percutit
alium Regularem ejusdem Religionis; at diversi
Monasterii, ut si v. g. Panormi, unus ex Domo S. Ioseph
percuteret alium ex Domo S. Mariæ de la Cata-
na? Respondeo cum Bordonio in cons. Regul. tom. 1. re-
sol. 28. n. 47. quod in tali casu injuria sit Prælati offi-
si: unde sine ejus consensu non debet absolvi percu-
tiens: quod præcipue procedit quando absolutio da-
tur a Superiorem locali, non autem a Provinciali, vel
Generali: nisi sint diversarum Provinciarum; data
tamen aliis absolutio tener.

3. Notandum est tamen, ut dixi, quod hodie per
specialia privilegia Prælati regulares possint absol-
vere suos Regulares subditos ab excommunicatione
propter injectionem manuum violentarum in Cleri-
cum, etiamsi sit Sedi Apostolicæ reservata; quod tra-
dit Castrus Palaus to. 6. disp. 3. punct. 23. §. 4. n. 10. Bossius
ubi supra, num. 197. & latè, & doctè Pater Bordonus
n. 50. non obstantibus Decretis Clem. VIII. editis an-
no 1601. & 1602. uno alterius declarativo in quo Pa-
pa sibi reservat excommunicationem ob percussione
Clerici, juxta Canonem, Si quis 1.7.4. juxta juris di-
spositionem, id est quando percussio est mediocritas, &
enormis; derogando quibuscumque privilegiis & Li-
teris Apostolicis: quia illud est contra Confessores
Regulares, qui prætextu suorum privilegiorum ab-
solvant ab omnibus reservatis personas seculares:
unde nihil contra nos, qui loquimur de absolutione
inter ipsos Regulares exercenda: nihil ergo disposit
de Regularibus, ut respondit S. Congreg.

RESOL. LXXIX.

An Superiores Regularium possint absolvere Novitium
ab excommunicatione incursum propter percussione
Clerici ante ingressum Religionis?

Et quid est agendum, si postea talis Novitium ita absol-
tus ab ista, vel quavis alia censura egrediatur a Reli-
gione; an in illius reincidat?

Et quid est faciendum, si in prædictam censuram Censuram
Novitius incurrit anno probationis, modo non sit
percussio enormis? Ex p. 9 tract. 4. Resol. 51.

§. 1. **R**espondeo contra Tiraquell. de retract. lig. §. 1. non
est dubium. Ita Layman lib. 1. tr. 5. part. 2. c. 5. in for-
ne Sayr. de cens. lib. 3. cap. 28. n. 14. Alterius de cens. lib. 1. tract. 1. cap. 1. & alii communiter. Difficultas est, quid
dicendum, si contingat Novitium, qui in hunc Ca-
nonem incurrit, egredi a Religione, non dum facta
Professione: Atten. p. 2. lib. 7. tit. 11. art. 5. §. 10. autumat
reincidere in eandem excommunicationem; eò quia
propter favorem Religionis, & propter temporale im-
pedimentum absolutus fuit: atque ita præfente se re-
neri illi, qui alius eum posset absolvere, arg. cap. Eos
qui de sent. excom. lib. 6. Sed Frago. de Rep. Christi. tom. 2.
lib. 1. disp. 2. §. 3. num. 55. placet, hanc doctrinam solum
procedere in Novitio, qui ante Novitium contraxit
excommunicationem Canonis, Si quis suadente, non
autem, si in eam incurrit durate anno probationis, nisi
percussio fuerit enormis: tunc enim si ante Profes-
sionem egrediatur, debet se præfente illi, qui potest
absolvere ab enormi. Nam ab incursum excommuni-
catione tempore Novitatus, quæ non erat propter
enormem.

enormem lesionem contracta, fuit absolutus, & sine aliqua conditione absolutus: à censura autem contracta ante ingressum, & à censura propter enormem actionem fuit sub conditione, si perseveraverit in Religione, absolutus.

2. Sed negativam sententiam absolutè docet doctus Pater Bordonus in *consil. Reg. tom. 1. resol. 28. n. 56.* ubi querens, an Novitii ab hac censura, aut à quavis alia, seu casibus reservatis absoluti, si à Religione exeant, in illas reincident? respondet negativè, quamvis non se presentent Ordinariis, quibus alias de jure erant subiecti quoad reservationem. Quod procedit, sive absolvantur virtute Iuris *cap. Cum illorum, sive jure privilegiorum*. Primum probatur: quia *ibid.* simpliciter datur hæc facultas: nullo respectu habito ad perseverantiam, aut retrocessionem. Nec obstat *cap. Eos, qui 22. de sent. excomm. in 6.* quia dictum caput loquitur, quando quis absolvitur ab eo, qui non potest absolvere, nisi in casu mortis, aut alterius legitimi impedimenti; vt *ibidem* expressis verbis dicitur: in casu autem nostro nullum est hujusmodi impedimentum; & de aliis impedimentis dicitur *cap. Quod de his 25. de sent. excomm.* cum ergo neutrobique Novitiatus dicatur, neque sit ex hujusmodi impedimentis, cumque neque simpliciter sit impedimentum, nostræ responsioni obstat: non potest citatum caput. Alterum, quod neque absoluti jure privilegiorum reincident, probatur: tum quia illis utuntur more Professorum, quibus sunt concessa simpliciter, & non sub conditione, si remanserint: tum, quia decet concessum à Principe beneficium esse mansurum: tum quia privilegia, in quibus fit mentio de ipsis Novitiis, non ponunt clausulam reincidentiæ, nisi privilegium Clem. IV. relatum à Rodriquez *tom. 1. q. 20. art. 21* ubi ponit reincidentiam solum, quando absolutus fuit ante ingressum, & receptionem Habitum, & non intravit mox Ordinem; quare, stando in rigore verborum, cum jam Habitu indutus absolvatur, vel si jam absolutus egrediatur de facto, & ante Professionem retrocedat, non reincident, quia illa reincidentia ibidem spectatur ex fraudulentia ejus, qui fingit se velle fieri Religiosum, vt præcisè absolvatur, fraus enim, & dolus nemini debent patrocinari. Compend. *resol. 3. num. 12.* dicit, quod non reincident, si absolvantur virtute privilegii Clement. VII. concessi Prædicatoribus, vel Pauli III. Societati Iesu. Hæc omnia Bordonus.

3. Verum absolutè sententiam affirmativam circa præsentem difficultatem tenet Castrus Palas *tom. 6. diff. 3. punct. 23. §. 4. n. 10* ubi sic ait: [Verum, si Regularis non Regularem, sed sæcularem Clericum percutiat, non à suo Prælato præsentem Episcopo, sed ab ipsomet Episcopo tantum absolvi poterit, modò percussio levis fuerit. Sicuti deciditur *cap. Religiosi, de sent. excomm. in 6.* juncto *cap. Cum illorum, eodem tit.* Novitius verò, si ante ingressum, sive post, percussus Religiosum, vel Clericum sæcularem, absolvi poterit ab eodem Prælato, à quo alii Religiosi ejusdem domus possunt; quia in favorabilibus nomine Religiosi comprehenditur: vt adnotatur in *cap. Cum illorum, de sent. excomm.* hoc tamen discrimine: nam Novitius, si ante Professionem à Monasterio egrediatur, obligatus est Sedi Apostolicæ se presentare; alioquin in similem excommu-

cationem incidet, juxta *cap. Eos qui, de sent. excomm. in 6.* quia ob temporale impedimentum, scilicet, ne vagaretur, concessa illi fuit absolutio. Ita Palas, cui etiam adde Sayrum *de censur. lib. 3. cap. 28. n. 13.* Molina *disp. 60. n. 13.* & Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 5. in fine.* Et huic opinioni ego magis adhæreo, quam, præter Doctores citatos, tenet etiam Bossius in *discept. mor. de juris discept. 1. dub. 19. num. 192.* Dico igitur, quod si ab excommunicatione, de qua loquimur, Novitius absolutus à Prælato Religionis intra annum egrediatur non emissâ Professione solemnî, reincident in eandem excommunicationem, nisi se presentet ei, à quo fuisset absolvendus, nam propter favorem Religionis, & sic propter temporale impedimentum absolutus fuit: unde remanet onus se presentandi.

RESOL. LXXX.

An virtute Bullæ Cruciatæ possint absolvi percutientes, etiam enormi percussione?
Et inferius absolutionem virtute Bullæ Cruciatæ à censuris à jure latis valere etiam in foro exteriori, & judiciali. Ex p. 9. tract. 4. Ref. 17.

§. 1. R Espondeo affirmativè, vt alibi satis probavi; & ita, me citato, hanc sententiam novissimè tenet doctus Pater Hieronymus Garcias in *Summ. mor. tract. 1. diff. 3. dub. 2. punct. 5. n. 41.* ubi sic ait: [Un peligro de muerte, y à fortiori en el articulo, qualquier Confesor puede absolver de qualquier percussión, aunque sea homicidio; però si escapa, ha de se presentar, salvo si se absolvió virtute Bullæ Cruciatæ, que en tal caso no ay obligacion de presentarle, porque el poder que dà la Bula, es absoluto, y no condicionali; y en virtud de la Bula, de la Cruzada puede qualquier Confesor absolver à qualquier percursor de Clerigo oculo, aunque sea la percussión grave, saltim *semel in vita*, y *semel in articulo mortis*, y en opinion de Diana, Sanchez, y Trullench, *roties, quoties*, saltim *in foro conscientia*. A la clausula, *semel in vita*, & *semel in articulo mortis*, responde Diana *tract. 11. citato, ref. 28.* y añade, que aunque el percursor sea publico, y su percussión *se deducta ad forum contentiosum*, se puede absolver in foro conscientia, si bien en semejante caso en lo exterior por el escandalo, auria de portarle como à excomulgado; però podria ocultamente oyr Missa; y recebir los Sacramentos; y finalmente concluye en dichos lugares con estas palabras: *Vnde inferitur, absolutionem virtute Bullæ Cruciatæ à censuris à jure latis, valere etiam in foro exteriori, & judiciali.* Hucusque Garcias. Vide etiam Machadum *tom. 2. lib. 1. part. 3. tract. 8. docum. 4. num. 5.* Trullench in *Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 5.* & Ludovicum à Cruz *disp. 1. cap. 3. dub. 14.*

Alibi in Ref. que nunc est in to. 4. tr. 3. Ref. 62. per tot. & sup. contento in hac Ref. ibi in §. ult. & pro parte in Ref. 63. & 64. & in aliis casu annot.

Quæ nunc est in to. 4. tr. 1. Ref. 38. Sed ibi lege doctrinam Ref. 62. pro parte hujus quest. & Ref. & 55. ejus primæ not. & si va- cas otio lege eam per totam, & alias ejus notatio- num.

In Indice primo hujus Tom. 5. Vide alias paucas quas. missas, & Dispersas per alios Tom. Tract. & Ref. quas invenies ibi in Apendice ad hunc Tract. 2. de Censura ob Percussione Clerici, &c.